FELSŐNÁNA Településképi Arculati Kézikönyv 2017

TARTALOM

Bevezetés	3
Felsőnána bemutatása	4
Örökségünk	10
Településképi szempontból meghatározó területek	23
Ajánlások	31
Jó példák	66
Impresszum, források, köszönet	77
Melléklet: Felsőnána község Helyi védettségű örökségének jegyzéke	78
Melléklet: Felsőnána község Örökségvédelmi Értékvizsgálati adatlapjai	79-115-

B E V E Z E T É S

Felsőnána településképi története már régóta „íródik”, és most jelenik majd meg a Településképi Arculati Kézikönyv oldalain.

A kézikönyv röviden összefoglalja mindazt, ami alakította a településképi arculatot a múltban, ami formálja a jelenben, illetve követi majd azokat a változásokat, amelyek a jövőben lesznek hatással a település képére.

A Településképi Arculati Kézikönyv szeretné bemutatni, megismertetni a Felsőnánán található építészeti, táji és természeti értékeket, valamint Felsőnána településképi karakteréhez illő jó példák ajánlásával segíteni szándékozik az itt élőket, a letelepedni vágyókat, illetve mindazokat a kedves Olvasókat, akik szívesen betekintenének a Tolna megye középpontjának közelében fekvő, kedves kis zsákfalu településképi történetébe és értékeinek gazdagságába.

BEMUTATÁS

Felsőnánára – Tolna megye geometriai középpontjánál elhelyezkedő zsákfaluba -, a 65. számú főútról letérve, szántóföldek, erdősávok és út menti fasorok mellett kanyarogva jutunk el. A falu határához érve legelésző állatok látványa fogadja a településre érkezőt - csak úgy, mint régen -, míg az út túl oldalán a pihenőtó üdvözli.

A település első házai az utca jobb oldalán sorakoznak a keskeny telkek oldalhatárán állva, az út bal oldalán csordogáló patak mellett pedig konyhakertek követik egymást.

A patak menti utcákon sorakozó házak között elterülő, tágas napsütötte völgyben bőtermő kiskerteket művelnek a falubeliek, amelyek jellegzetes településkaraktert kölcsönöznek Felsőnánának.

A község főterére beérve - a domboldalról „lefutó” Rákóczi utca és a patak menti Kossuth, Dózsa György, Ady és Béke utca, a település központjánál találkoznak össze.

Itt találhatók a község középületei is: az Evangélikus templom, a Bolt, a Faluház, a Polgármesteri Hivatal és az Orvosi Rendelő, amelyek az „összefonódás szobra” köré szerveződve, valóban a község központjává emelik a sváb, a magyar és a székely emberek békés egymás mellett élését hirdető alkotást.

TELEPÜLÉSTÖRTÉNET

A mai Felsőnána környéke már régtől fogva lakott hely volt, amelyre régi településnevek - Királynána, Ónána, Nána – utalnak, de ezek valószínűleg csak a közelben lehettek, nem azonosak a mai község területével.

Felsőnánát írásos dokumentum csak 1271-ben említi, amelyben vásártartási jogra és plébániára történik utalás a faluval kapcsolatosan. A török időkből is vannak említések, - melyek szerint éltek itt adófizetők -, de Tolna megye más településeihez hasonlóan Felsőnána is elnéptelenedett, és igazán csak a Rákóczi-szabadságharc utáni időben, 1719-ben kezdett benépesedni ez a vidék.

Mercy gróf tulajdona volt ez a terület is, aki 1722-33 között német telepeseket telepített le az itt élő 15 magyar és 7 rác család mellé, és az 1730-as évek végére be is fejeződött a bevándorlás Felsőnánára.

A betelepült német lakosok szervezetten gazdálkodtak, „kivásárolták” a korábban itt élők területeit, házait, mivel arra törekedtek, hogy egy egységes, evangélikus vallású település alakuljon ki Felsőnánán, mely elképzelésüket meg is valósították a 18. század közepére, és II. József 1781-es Türelmi Rendelete után, 1791-re Felsőnána lakossága felépítette az Evangélikus templomát.

A lankás dombokkal határolt tágas völgyben, a kis patak mentén fokozatosan fejlődött Felsőnána, és a településen 1745-ben már az első zsidó kereskedő is letelepedett. Felsőnána hajdan nagyközség volt, amely állítást a településtörténeti dokumentumok (a következő oldalon) is megerősítik.

A falu történetében a II. világháború hozott igen nagy változást, mivel 184 német családot (713 főt) kitelepítettek. Helyükre1945-ben 726 fő székely és 1947-ben 90 fő felvidéki magyar lakos érkezett Felsőnánára. Az evangélikus sváb lakosok kitelepítésével, és a más vidékekről származó lakosok betelepítéssel sok minden átalakult a településen, így a vallási élet is.

Felsőnána ma is őrzi a hajdani sváb településre jellemző településkarakterét, településszerkezetét, táji és természeti értékeit, amelyeknek megőrzése a jövőben is szükséges.

TELEPÜLÉSTÖRTÉNET

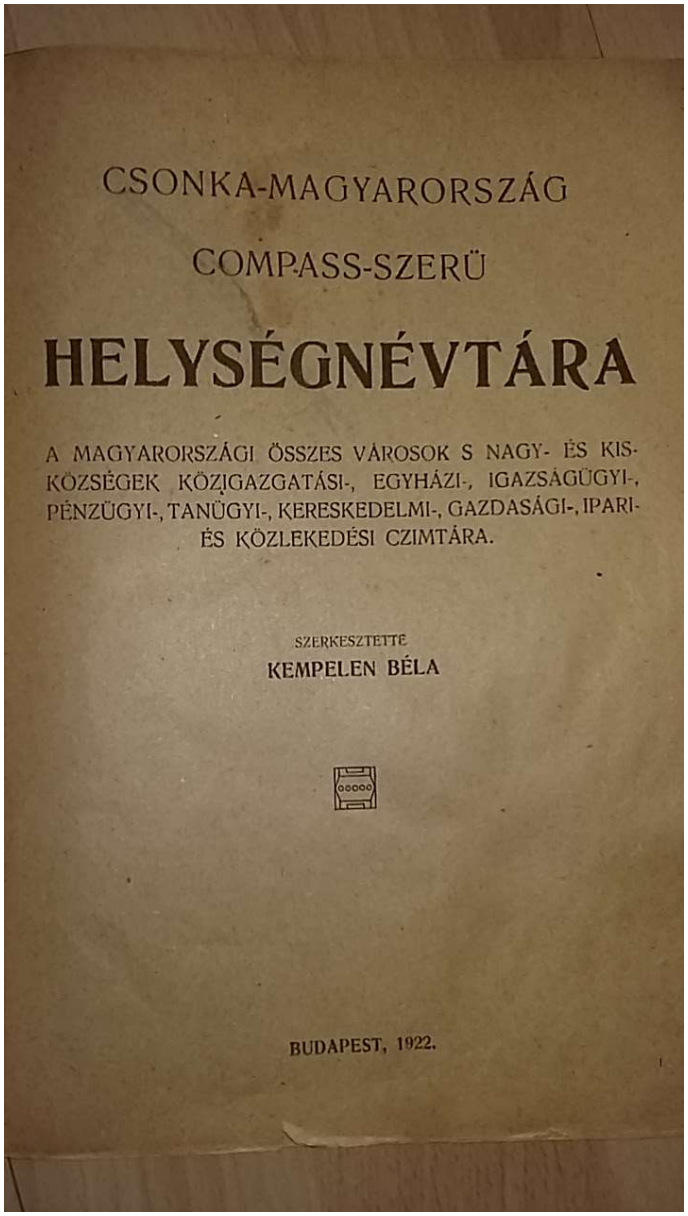

CSONKA-MAGYARORSZÁG

COMPASS-SZERÜ

HELYSÉGNÉVTÁRA

A MAGYARORSZÁGI ÖSSZES VÁROSOK S NAGY- ÉS KISKÖZSÉGEK KÖZIGAZGATÁSI-, EGYHÁZI-, IGAZSÁGÜGYI-, PÉNZÜGYI-, TANÜGYI-, KERESKEDELMI-, GAZDASÁGI-, IPARI- ÉS KÖZLEKEDÉSI CZIMTÁRA.

SZERKESZTETTE

KEMPELEN BÉLA

BUDAPEST, 1922.

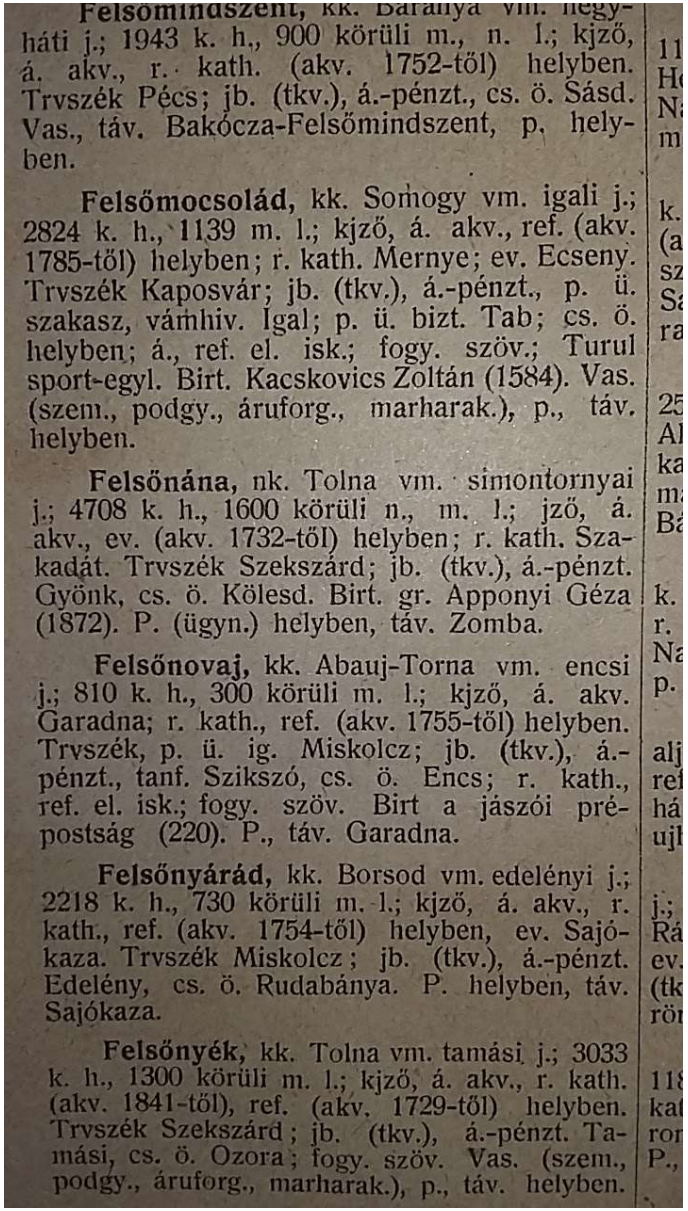

Felsőmindszent, kk. Baranya vm. negyháti j.; 1943 k. h., 900 körüli m., n. l.; kjző, á. akv., r. kath. (akv. 1752-től) helyben. Trvszék Pécs; jb. (tkv.), á.-pénzt., cs. ö. Sásd. Vas., táv. Bakócza-Felsőmindszent, p. helyben.

Felsőmocsolád, kk. Somogy vm. igali j.; 2824 k. h., 1139 m. l.; kjző, á. akv., ref. (akv. 1785-től) helyben; r. kath. Mernye; ev. Ecseny. Trvszék Kaposvár; jb. (tkv.), á.-pénzt., p. ü. szakasz, vámhiv. Igal; p. ü. bizt. Tab; cs. ö. helyben; á., ref. el. isk.; fogy. szöv.; Turul sport-egyl. Birt. Kacskovics Zoltán (1584). Vas. (szem., podgy., áruforg., marharak.), p., táv. helyben.

Felsőnána, nk. Tolna vm. simontornyai j.; 4708 k. h., 1600 körüli n., m. l.; jző, á. akv., ev. (akv. 1732-től) helyben; r. kath. Szakadát. Trvszék Szekszárd; jb. (tkv.), á.-pénzt. Gyönk, cs. ö. Kölesd. Birt. gr. Apponyi Géza (1872). P. (ügyn.) helyben, táv. Zomba.

Felsőnovaj, kk. Abauj-Torna vm. encsi j.; 810 k. h., 300 körüli m. l.; kjző, á. akv. Garadna; r. kath., ref. (akv. 1755-től) helyben. Trvszék, p. ü. ig. Miskolcz; jb. (tkv.), á.-pénzt., tanf. Szikszó, cs. ö. Encs; r. kath., ref. el. isk.; fogy. szöv. Birt a jászói prépostság (220). P., táv. Garadna.

Felsőnyárád, kk. Borsod vm. edelényi j.; 2218 k. h., 730 körüli m. l.; kjző, á. akv., r. kath., ref. (akv. 1754-től) helyben, ev. Sajókaza. Trvszék Miskolcz; jb. (tkv.), á.-pénzt. Edelény, cs. ö. Rudabánya. P. helyben, táv. Sajókaza.

Felsőnyék, kk. Tolna vm. tamási j.; 3033 k. h., 1300 körüli m. l.; kjző, á. akv., r. kath. (akv. 1841-től), ref. (akv. 1729-től) helyben. Trvszék Szekszárd; jb. (tkv.), á.-pénzt. Tamási, cs. ö. Ozora; fogy. szöv. Vas. (szem., podgy., áruforg., marharak.), p., táv. helyben.

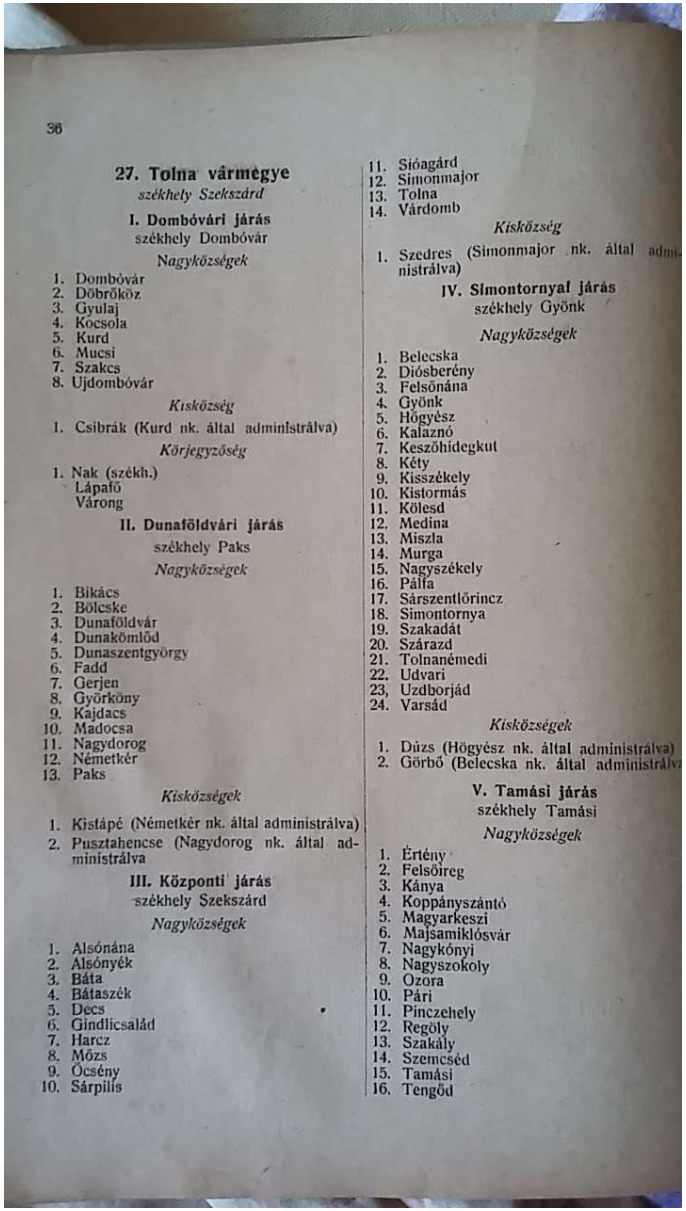

36

27. Tolna vármegye
székhely Szekszárd

I. Dombóvári járás
székhely Dombóvár

Nagyközségek

1. Dombóvár
2. Döbrököz
3. Gyulaj
4. Kocsola
5. Kurd
6. Mucsi
7. Szakcs
8. Ujdombóvár

Kisközség

1. Csibrák (Kurd nk. által administrálva)

Körjegyzőség

1. Nak (székh.)
   Lápafő
   Várong

II. Dunaföldvári járás
székhely Paks

Nagyközségek

1. Bikács
2. Bölcske
3. Dunaföldvár
4. Dunakömlőd
5. Dunaszentgyörgy
6. Fadd
7. Gerjen
8. Györköny
9. Kajdacs
10. Madocsa
11. Nagydorog
12. Németkér
13. Paks

Kisközségek

1. Kistápé (Németkér nk. által administrálva)
2. Pusztahencse (Nagydorog nk. által administrálva

III. Központi járás
székhely Szekszárd

Nagyközségek

1. Alsónána
2. Alsónyék
3. Báta
4. Bátaszék
5. Decs
6. Gindlicsalád
7. Harcz
8. Mőcs
9. Ócsény
10. Sárpilis
11. Sióagárd
12. Simonmajor
13. Tolna
14. Várdomb

Kisközség

1. Szedres (Simonmajor nk. által administrálva)

IV. Simontornyai járás
székhely Gyönk

Nagyközségek

1. Belecska
2. Diósberény
3. Felsőnána
4. Gyönk
5. Hőgyész
6. Kalaznó
7. Keszőhidegkut
8. Kéty
9. Kisszékely
10. Kistormás
11. Kölesd
12. Medina
13. Miszla
14. Murga
15. Nagyszékely
16. Pálfa
17. Sárszentlőrincz
18. Simontornya
19. Szakadát
20. Szárazd
21. Tolnanémedi
22. Udvari
23, Uzdborjád
24. Varsád

Kisközségek

1. Dúzs (Hőgyész nk. által administrálva)
2. Görbő (Belecska nk. által administrálva)

V. Tamási járás
székhely Tamási

Nagyközségek

1. Értény
2. Felsőireg
3. Kánya
4. Koppányszántó
5. Magyarkeszi
6. Majsamiklósvár
7. Nagykónyi
8. Nagyszokoly
9. Ozora
10. Pári
11. Pinczehely
12. Regöly
13. Szakály
14. Szemcséd
15. Tamási
16. Tengőd

KATONAI TÉRKÉPEK

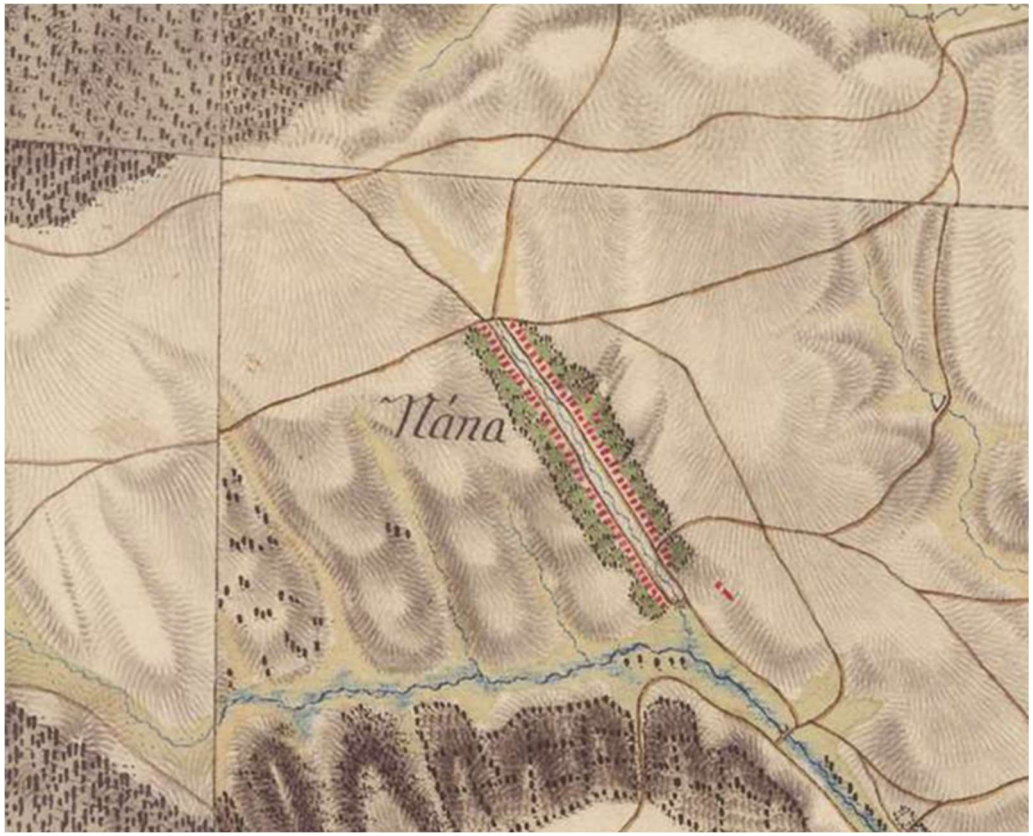

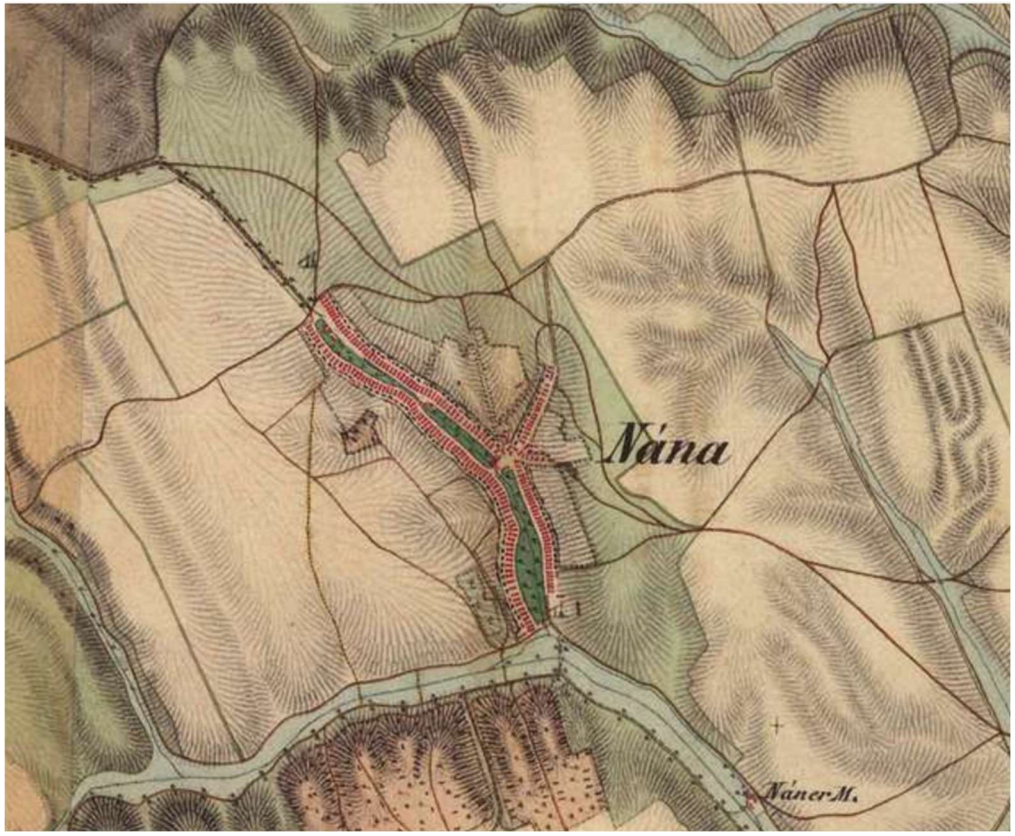

Felsőnána és környéke az 1767-1787 között készült Első Katonai Felmérés térképén Nána névvel van feltüntetve a település. Mind a négy mai utca (Kossuth, Ady, Béke, Dózsa) egy oldalon van beépülve. A település a patak mentén alakult ki, de az egyenes ábrázolás itt valószínűleg hibás.

Felsőnána az 1806-1869 között készült Második Katonai Felmérés térképén már látszik a patak íves vonala, több ház épült, az utcák hosszabbak lettek és a Rákóczi utca beépülése is elindult. A térképen jól látszik a patakmenti beépítetlen zöld terület. A felmérésen már az időközben felépült Evangélikus templom is fel van tüntetve.

KATONAI TÉRKÉPEK

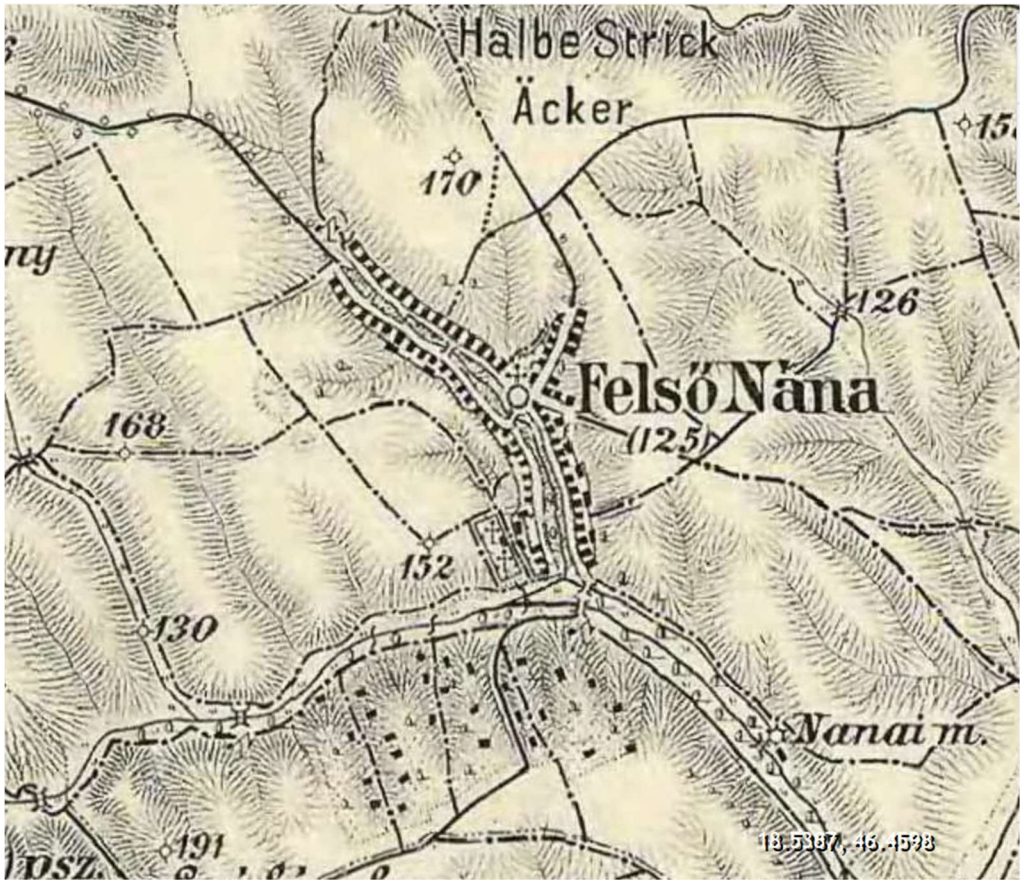

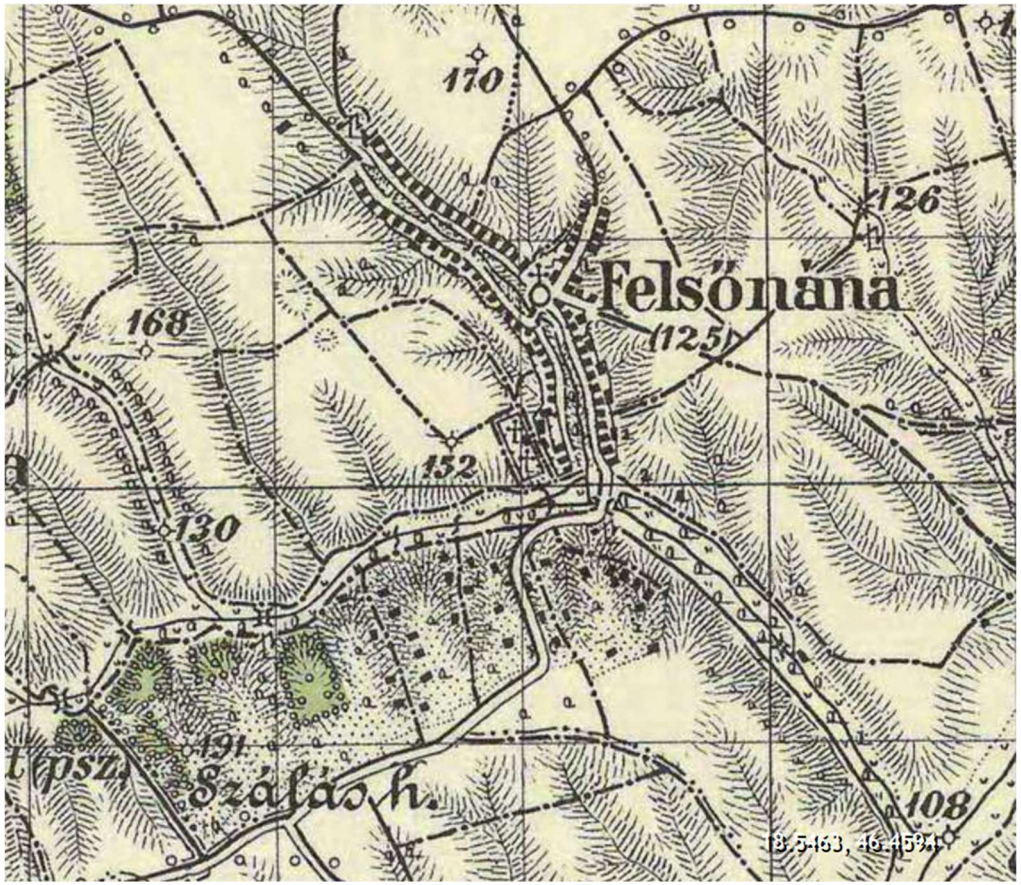

Felsőnána az 1869-1887 között készült Harmadik Katonai Felmérés térképén Felső Nána névvel van feltüntetv. Mind a négy mai utca (Kossuth, Ady, Béke, Dózsa) egy oldalon van beépülve, előttük jól látszik a patak menti zöldterület, a mai Rákóczi utca mindkét oldalán vannak már házak és a Petőfi utcán is. A település szerkezeti formája már a maihoz hasonló, pontosabb ábrázolással jelenik meg a térképen.

Felsőnána és környéke az 1941-ben készült Negyedik Katonai Felmérés térképén már Felsőnána névvel van feltüntetve. A Rákóczi utca néhány házzal gyarapodott, de alapvető változás nem látszik ezen az elsődlegesen katonai szempontokat szolgáló felmérésen. A Szálás h. környékéről érkező útvonal a dombokon át vezetett be a településre. A dombok lábánál szélesebb kiterjedéssel a patak kanyargó medre van feltüntetve.

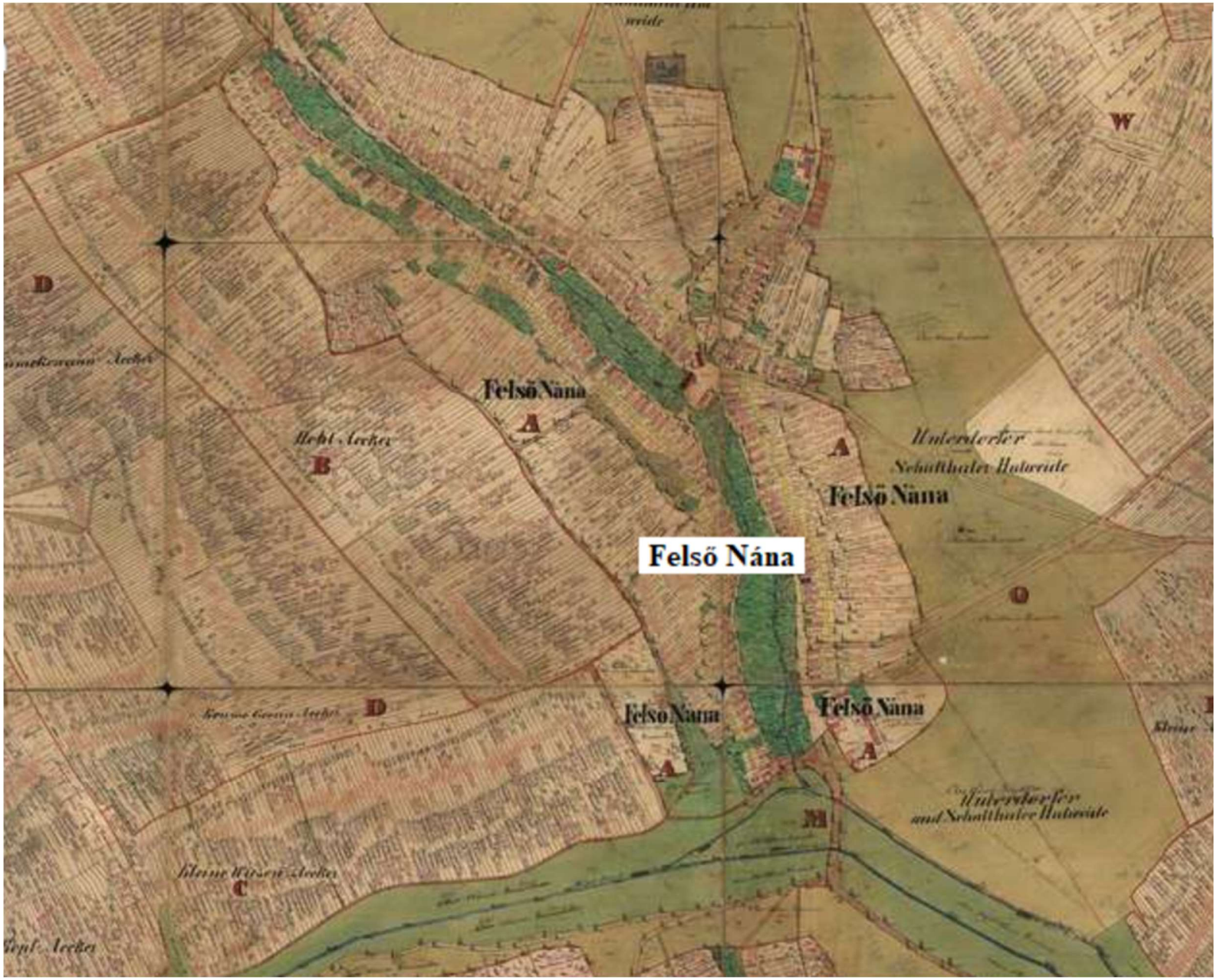

KATASZTERI TÉRKÉP XIX. SZ.

Felsőnánáról és a település környékéről hiteles és részletes képet, illetve betekintést kapunk a XIX. században készült kataszteri térképen.

A község településszerkezetéről, utcáiról, lakóházairól, telekosztásról és a falut körbevevő gazdasági területekről is pontos ábrázolást láthatunk már a kataszteri térképen a IV. Katonai Felmérés térképéhez képest. Az utcák, a lakóházak, az udvarok, a kertek és a telekosztás részletes ábrázolása mellett, a tulajdonosok neve is feltüntetésre került.

Nemcsak a belterület, hanem a szántó- és szőlőterületek is hasonlóan részletes adatokkal szolgálnak. Jól kivehető, hogy számtalan keskeny és hosszú parcella jellemezte hajdan Felsőnána kül- és belterületét a település körüli dűlőutak mentén.

A kataszteri térkép a www.mapire.eu oldalon található.

ÖRÖKSÉGÜNK

A Felsőnánát megalapító és felvirágoztató evangélikus sváb lakosság az 1700-as évektől egyvallású település létrehozására törekedett, melyet sikerült is megvalósítaniuk. A fokozatosan fejlődő település XIX. sz. elejére épült ki teljesen.

Az 1789-1791-ben épült Evangélikus templom és a körülötte kialakult község központ, a településszerkezet, az úthálózat, a telekosztás, a beépítés, a megmaradt sváb lakóházak, valamint a táji és természeti adottságok Felsőnána legmeghatározóbb örökségi értékei településképi szempontból.

Felsőnána belterületének egésze helyi értékvédelmi terület, kivéve a kertvárosias lakóterületet.

A templom és a főtér többi középülete, valamint az innen induló régi utcák a történelmi idők tanúi, amelyeket az itt élő németek, magyarok és székelyek együtt építettek fel, közösen megélve az egymást követő korok örömteli és nehéz változásait.

ÖRÖKSÉGVIZSGÁLATI TÉRKÉP

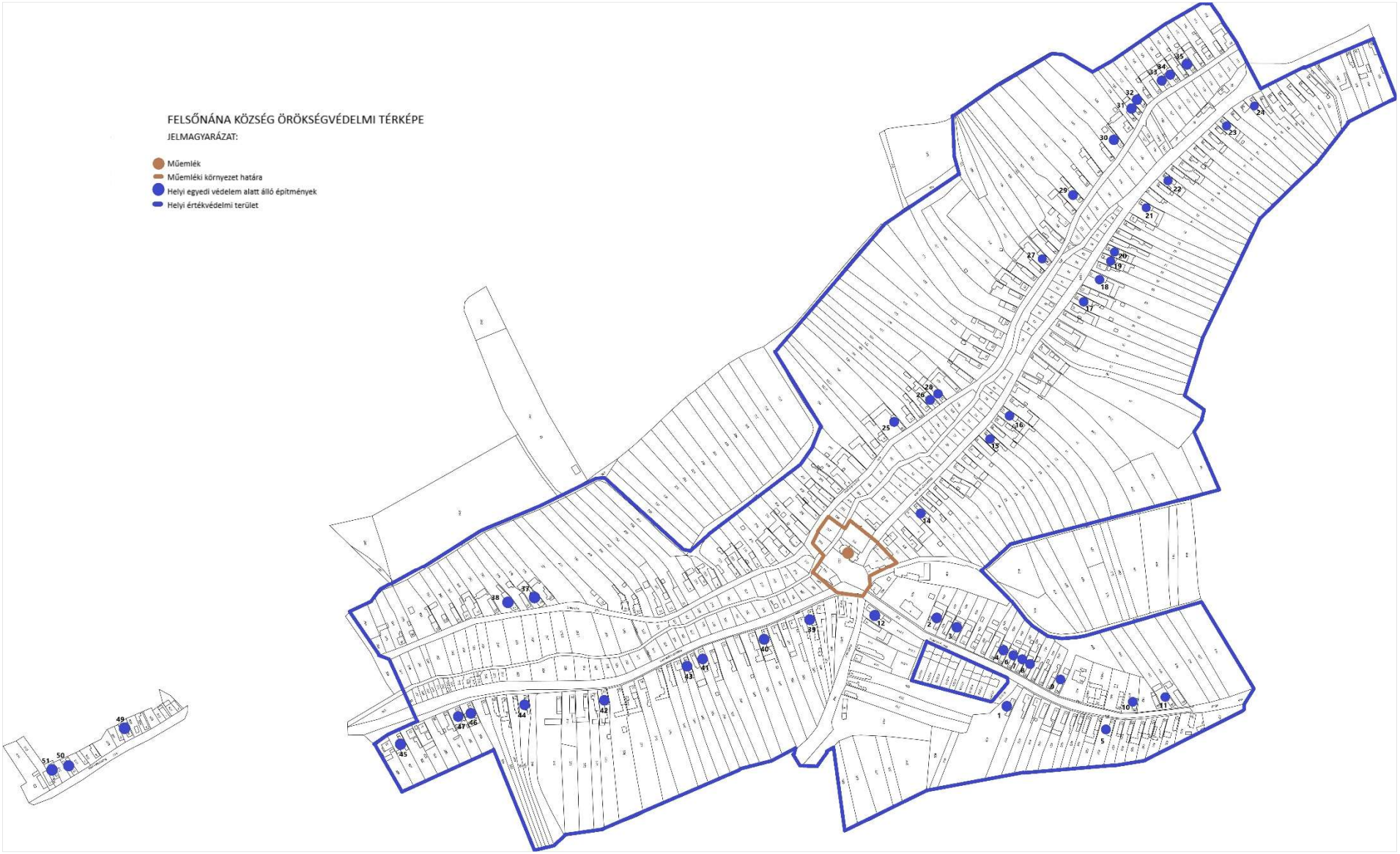

MŰEMLÉKI VÉDETTSÉG

A Felsőnána főterén álló egyhajós Evangélikus templomot - mely a község egyetlen műemléki védettség alatt lévő épülete -, az itt élő evangélikus sváb lakosság építtette II. József 1781-es Türelmi Rendelete után.

A felsőnánai Evangélikus templom 1789-1791-ben épült késő barokk stílusban, amely belső kialakításában és berendezésében máig megőrizte a XVIII. század végi eredeti állapotát.

A bibliai témákkal megfestett karzatmellvéd Tolna megye egyházművészeti értéke, ezért is volt fontos lépés a templomtorony felújítása az épület megóvása miatt, de a munkálatok további folytatása is indokolt.

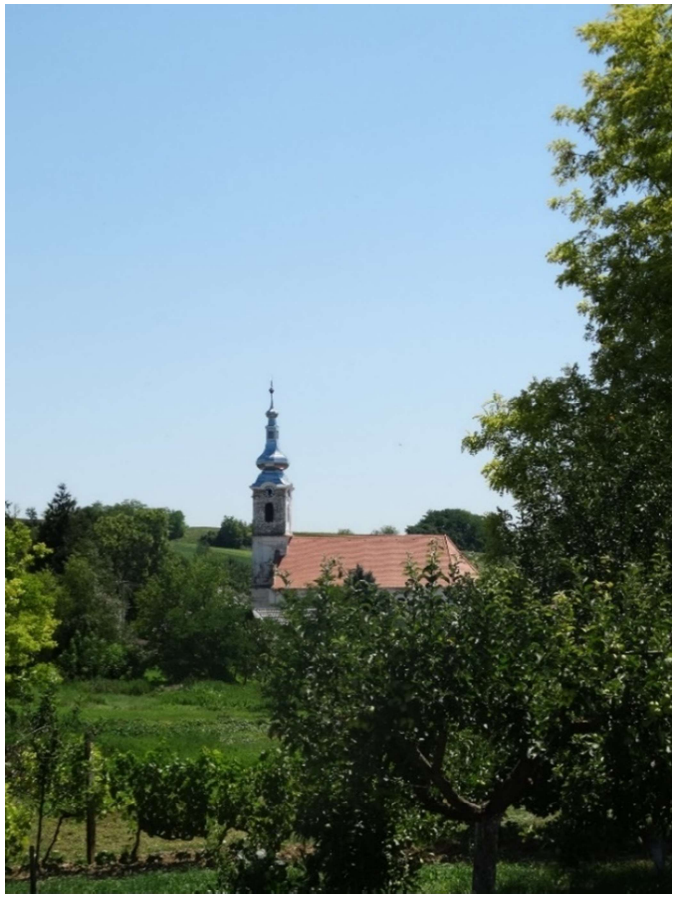

Az Evangélikus templom a Dózsa György utca felől

FELSŐNÁNA

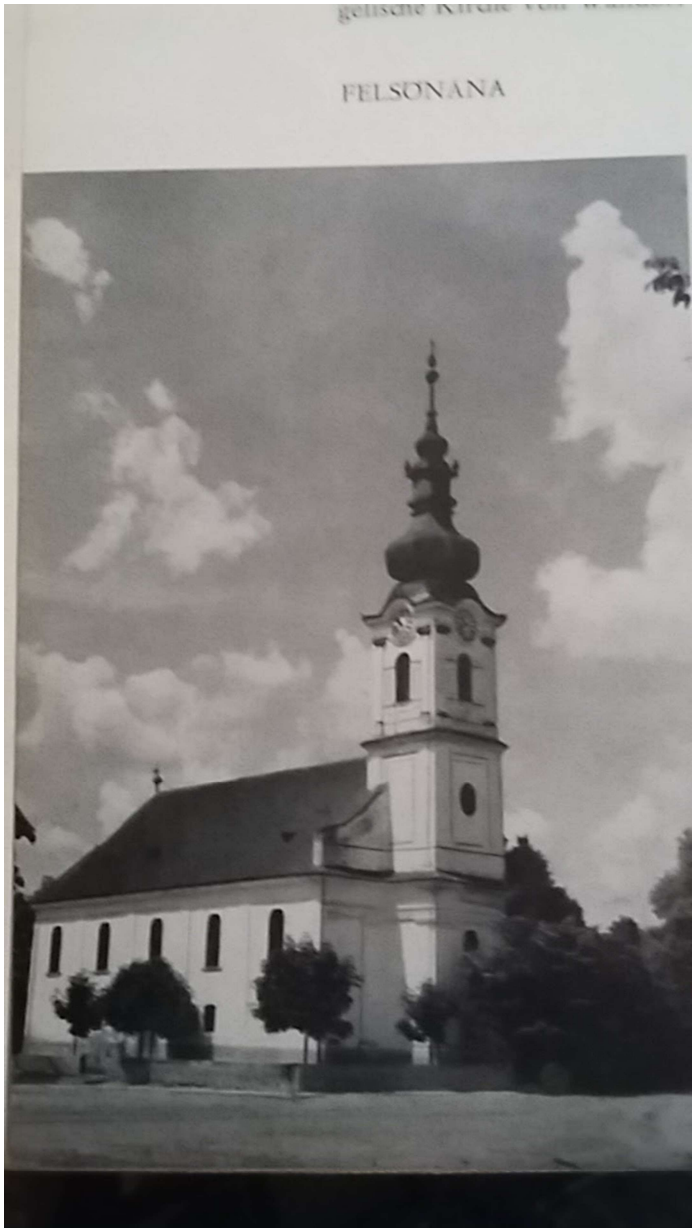

Az archív kép a II. világháború előtt készült a felsőnánai Evangélikus templomról, a színes fotó pedig 2017-ben.

A régi képeken látható, hogy a templom körül több fa is állt hajdan, amelyek részét képezték a patak menti zöldfelületnek, hangulatos környezetet teremtettek és oldották a templom jelentős méretű épülettömegét.

Az archív képek alapján az is megállapítható, hogy településképi szempontból a patak körüli zöldterületet a mai állapotához képest intenzívebb növényzet jellemezte korábban, és a Felsőnána körüli táji és természeti adottságokat a falu „zöldtengelye” tovább erősítette. Ezeket az értékeket ma is érdemes megőrizni, és javítani, mert Felsőnána településképét gazdagítják.

HELYI VÉDELEM

Felsőnána településképének mai arculata magában hordozza a sváb építészeti örökséget a településszerkezetében, az utcák kialakításában, valamint a megmaradt lakóházak formáiban és díszítettségében.

Számos helyi védelem alatt álló lakóépület található még Felsőnánán, és a település egész belterülete (a kertvárosias rész kivételével) helyi védelem alatt áll településtörténeti értéke miatt.

Felsőnána Örökségi védelem alatt álló építményeinek jegyzékét és az Örökségvédelmi hatástanulmány Értékvizsgálati adatlapjait a Településképi Arculati Kézikönyv melléklete tartalmazza.

A házak értékét a gazdagon faragott faoszlopos tornácok és a jó arányú ablakok, ajtók adják. A lakóházak vakoltak, az utcai homlokzat visszafogott vakolatdíszítésekkel mintázott, az ablakok osztottak, a padlásablakok üvegezettek, vagy kis szellőzőnyílás látható rajtuk, a főhomlokzati faajtókat pedig színes üvegbetétes bevilágítóablak díszíti.

A régi kerítések, a falusi udvarok, illetve a megmaradt gazdasági épületek együttesen képezik a lakóházakkal és az utcákkal Felsőnána népi építészeti örökségét, amelyek további megőrzése, valamint hagyomány tisztelő felújítása hozzájárulhat a település történeti településkarakterének megtartásához, és annak minőségi javításához.

ARCHÍV KÉP

Felsőnána, Béke utca 19. szám alatti sváb lakóház egykori képe

ARCHÍV KÉP

Felsőnána, Dózsa György u. 34. alatti sváb lakóház képe

ARCHÍV KÉP

Sváb lakosok Felsőnána Kossuth utca 1. számú épülete előtt

Felsőnána településközpontjának mai arculatában is meghatározó szerepet tölt be a Kossuth utca 1. szám alatt álló épület.

Az archív fotón háttérként szolgáló ház előtt látható a gyönyörű népviseletbe öltözött sváb közösség. Az épület homlokzatán a „Klein Konrad” felirat látható. A redőnyös ablakoknak a formája és a mérete a maihoz csak hasonló, jelentős átépítések lehettek az elmúlt évtizedekben, de a terméskőből rakott lábazati fala feltehetően még az eredeti. A mai bolt épületén az egykori homlokzati vakolatmintáknak csak egy része látható, az ablak körül már nincs meg, illetve új ajtót nyitottak rajta, így kissé megváltoztak a felületi arányok is.

Felsőnána régi értékeinek a megőrzése, valamint felújítása, a településközpontban is a településkarakter megtartásának az egyik fontos eszköze lehet.

A feliratok, a reklámtáblák és az utcabútorok igényes megjelenése is nagyban hozzájárulhat a kellemes környezet kialakításához.

SVÁB NÉPI ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK

Felsőnána domborzati és természeti adottságait az itt letelepedő emberek tiszteletben tartották, és ahhoz alkalmazkodva alakították ki a településszerkezetet. A lankás dombok közti tágas völgyben folydogáló patak mentén alakították ki a telkeket és építették fel a házaikat.

Felsőnánán az utcák találkozásánál alakult ki az intézményi terület, amely egyben a település központja is. Az utcákban jellemzően megmaradt a szalagtelkes osztás és az eredeti fésűs, illetve néhol fűrészfogas, oldalhatáron álló beépítés. A faragott fatornácoszlopos lakóházakra jellemzően cserépfedésű nyeregtető került, amely kis csonkakontyot kapott általában.

Az 1980-as években volt egy jelentősebb lakóház építési időszak, amely a történeti településkarakter átalakulását hozta a településen, de még így is védett a mai belterület szinte egésze. A helyi védett épületeken túl javasolt helyi karakterként megőrizni azokat az épületeket, amelyek őrzik eredeti formájukat, így hozzájárulnak egy-egy utcaszakasz hangulatához.

Felsőnána karakteres településképi jellemzői a természeti környezettel harmonizáló településszerkezete, a lakóházak beépítési módja, telekstruktúra és a történeti lakóházak, amely arculatot a jövőben is fontos megőrizni.

TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

A Felsőnána környéki dombokat már régóta erdők, rétek, szántóföldek és szőlőkkel beültetett területek borítják, és a táj látvány karakterét még ma is ezek határozzák meg. Ezekhez a természeti adottságokhoz alkalmazkodva alakították ki az itt élők a településre jellemző tájhasználatot, valamint a község településszerkezetét, és ezeknek az értékeknek a védelme és a megőrzése a jövőben is feltétlenül kívánatos.

A településszerkezet egyik fő sajátossága és értéke az a története során kialakult, és máig szinte változatlan formában megőrzött, a domborzati viszonyokhoz igazodó többutcás, völgyi falu jelleg, amely tovább épülés folytán nyerte el jellegzetes vonalvezetését a zsáktelepülésen.

A főúttól kissé távolabb fekvő község legfőbb értéke az a természeti adottság, amely az évszázadokkal ezelőtt kialakult, és megőrzött településszerkezetet, a jellemző tájhasználatot, a településképet és a település identitását is meghatározó területi egysége Felsőnánának.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

A térkép 4 településrészt határol le: történeti, átalakuló, központi, valamint újszerű beépítéseket. Felsőnána történeti része, ahol még sok tornácos oldalhatáron álló földszintes épület áll - egy részük helyi védett is –, a Kossuth utca K-i oldala, a Dózsa György utca ÉK-i oldala és az Ady Endre u DNy-i oldala.

Ezekben az utcákban a beépítés csak egy oldalon van, a mélyebben fekvő területek zöldterületek a patak mentén. Viszonylag keskenyebb utca a Rákóczi utca, itt mindkét oldalon történeti településrészként besorolható lakóépületek vannak. Átalakuló a Béke utca Ny-i oldala, és az Ady utca településközponthoz közel eső része.

A hagyományos beépítéstől és a házak formájától merőben eltérő újszerű épületek, tetőteres beépítéssel, párhuzamos gerinccel sorházként összeépülve van néhány lakóépület az iskolával szemben, ez az új településrészbe tartozik a településkarakter szerinti besorolásban. A település központjában néhány épület zártsorúan összeépült, de van itt szabadon álló épület is, az orvosi rendelő és a Polgármesteri Hivatal.

A község történetiségéhez szorosan kapcsolódik a kisparcellás szőlőművelés, mely évszázadok óta folyik a pincehegyen, ezért ott épültek fel a kisméretű présházak és pincék. Épületek ma már viszonylag kis számban vannak ezen a területen, de a szőlők és a présházsor jellegzetessége a településnek.

Felsőnána utcái az É-i, ÉK-i és D-i részén mezőgazdasági területre futnak ki, amely telephelyekre főként az állattenyésztés a jellemző. Az ott lévő épületek igényes formálása településképi szempontból javasolt, ezáltal a község településképi értékei tovább gazdagodhatnának.

A beépítésre nem szánt terület elsősorban a patak két oldalán kiterjedő zöldterület, amely a völgyi falu települési identitását meghatározó terület.

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

Felsőnána minden utcájára jellemző a falusias oldalhatáron álló beépítés, mely évszázadok alatt alakult ki a keskeny telkeken. A helyi építészeti hagyományok alapján az utcára merőleges, vert vagy vályogtégla házak fafödémmel, faragott fa oszlopos tornáccal, 35-40 fok közötti tetőhajlásszöggel épültek. Az utcára oromzattal néznek a nyeregtetős, csonkakontyos, cserépfedésű házak, amelyeken jellemzően két ablak, tornác végi ajtó és változatosan üvegezett padlásablakok, illetve kis padlásszellőzők vannak. A nyílászárók kisméretűek, a főhomlokzatok az utcavonalra futnak ki, vagy vissza vannak húzva az utcavonaltól, ebben az esetben kis előkertek alakultak ki.

A sváb gyökerekkel rendelkező Felsőnánára is jellemző a déli irányba tájolt, oszlopsorral alátámasztott tornác - amely átmenet a lakótér és az udvar között -, aminek köszönhetően a legkedvezőbben éri a nyári és a téli napsütés lakóházat. A melléképületek a lakóház mögött, a telek végén keresztbe forduló szárnnyal épültek. A vakolt utcai homlokzatok vakolatarchitektúrával díszítettek, általában fehérre meszelt, vagy világos színű kőporozott felülettel, míg az udvar felőli homlokzat csak fehér meszelést kapott. A kerítések jellemzően áttörtek, fém és faanyagúak. A virágos- és konyhakertek gazdagítják a településképet. Az utcák szélesek, az útburkolaton kívül keskeny járda és nyílt árkok találhatók.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

Felsőnánán a történelmi településrész folytatásában található a Béke utcai átalakuló településrész, ahol régi lakóházak is vannak az újabb építésű lakóházak között.

Az átalakuló településrész a helyi védelem alatt álló épületekkel bővelkedő településrész közelségében van, de az anyaghasználatával, formaalakításával a mai igényeket kiszolgáló telepítés, amely jellemzően a nyolcvanas évek építészeti karaktert viseli. A magastető, és az egyszerűbb tömegalakítás kívánatos ezen a településrészen, amely kulturált lakókörnyezetet teremt a körülötte lévő gondozott zöldfelülettel és az előkerttel.

A különböző stílusú házak ellenére is az utcakép egységes, falusias jellegű beépítést mutat összességében, melyet a kerítések, a melléképületek, az udvarok, a kertek, illetve az építészeti részletek településképhez illő formálásával még kellemesebbé lehetne tenni.

ÚJ TELEPÜLÉSRÉSZ

Felsőnánán a történelmi településrész folytatásában található a Rákóczi utcai új településrész, amelynek környezetében számos régi lakóház található.

Az általános iskolával szemben épített sorházas beépítés az új településrész településkarakterébe sorolandó, mivel anyaghasználatával, formaalakításával a mai igényeket kiszolgáló telepítés.

A magastető, és az egyszerűbb tömegalakítás viszont nem hat idegenül a történelmi település környezetében, mivel az iskola tömege is hasonló léptékű épületet képvisel. Ehhez alkalmazkodik a zártsorú beépítésű társasház a tömegével, amely kulturált lakókörnyezetet teremt a körülötte lévő gondozott zöldfelülettel és a dús növényzetű előkerttel. A kertvárosias lakóterület rendezettségével hozzájárul Felsőnána településképi értékeihez, jó példa az igényes környezet kialakítására. A sorházas beépítés színvilága és anyaghasználata is visszafogott, ezáltal a falusias képhez is kedvezően illeszkedik.

TELEPÜLÉSKÖZPONT

Felsőnána központjában, az „Összefonódás szobra” körüli fák, virágoskertek, zöldfelületek, szegélyek és támfalak, valamint a Polgármesteri Hivatal, a Közösségi ház, az Orvosi Rendelő, az Evangélikus templom, a Bolt, és a Buszmegálló értékes térfalat alkotnak, ahol szívesen időznek a település lakói.

A közteret burkolatok, növények, padok, lámpák, korlátok igényes kialakításával még otthonosabbá lehet tenni. A településközpontban lévő fák értékes elemei Felsőnána településképi arculatának.

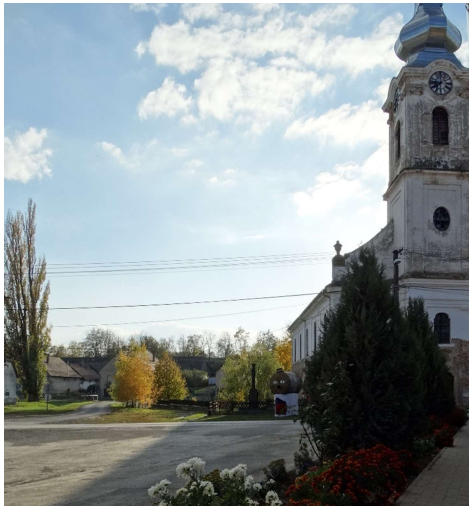

PINCEHEGY

Felsőnána településtörténeti múltjának fontos részét képezik a község külterületén lévő napsütötte, lankás domboldalak szőlőskertjei.

A település közelében lévő pincehegyen, a mai is művelt szőlők és a kedves kis présházak a megmaradt szőlészeti eszközökkel megőrizték a hagyományos szőlőművelés hangulatos világát.

A természeti adottságok sok értéket és lehetőséget hordoznak. A háborítatlan nyugalomban lévő szőlős területeken épülő, vagy átalakításra kerülő épületeknél. A részletek alakításánál a hagyományőrző, a tájkarakterhez illő, illetve természetközeli szemléletet kövessük, kerüljük a túlzó méretű, aránytalan tömegű épületformálást, és használjunk tájba illő anyagokat, fát, téglát, amelyek a szőlőhegy világával jól harmonizálnak.

GAZDASÁGI TERÜLET

Felsőnána kiváló termőhelyi adottságú szántóterületekkel, legelőkkel körülvett település, és a mezőgazdasági profilját a növénytermesztés és az állattenyésztés határozza meg.

A község gazdasági épületekkel beépített része a település lakott területe mellett alakult ki.

A telephelyek területén többfajta gazdasági tevékenységi célból épített épület áll.

A nagyméretű épületekkel beépített gazdasági területek a település utcáinak végén jól látható területen helyezkednek el, ezért településképi szempontból javasolt a gazdasági területek rendezése.

Az épületek és a gazdasági utak rendbetételével, felújításával, az útmenti zöldsávok gondozásával, illetve védőerdősávok, fasorok telepítésével, a meglévők igényesebb, egységesebb megjelenésével kellemesebb és tájba illőbb gazdasági településrész alakítható ki.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

Felsőnána - a lankás dombok között fekvő település -, megbújik a tágas völgyben folydogáló kispatak mentén. A települést körülvevő táj változatos, szántóföldek, rétek, legelők, szőlősök és kisebb erdők tagolják, amely nyugalmat és harmóniát áraszt.

A Felsőnána két végén lévő területen, az évszázadok során kialakult mezőgazdasági jellegű (állattenyésztéshez, földműveléshez kapcsolódó) tájhasználat jellemzően megmaradt. A település bekötő út felőli részén, a Kossuth utca elején legelők vannak, míg a Dózsa György utca és a Rákóczi utca végén mezőgazdasági üzemek létesültek.

A településközpontban lévő, tágas zöldterület rendezett közösségi térként (pl. játszótér), gazdagíthatná a településképi arculatot. A patak menti konyhakertes zöldterület további rendezése pedig a településkép formálásának másik fontos eszköze lehet. A település identitását a természeti adottságok, a tájkarakter és az ezekből kialakult tájhasználat határozzák meg.

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

Felsőnánára az oldalhatáron álló - többségében előkert nélküli - telepítés a jellemző, ahol az oromfalas lakóházak teljesen kifutnak az utca vonalig, de néhol az utcavonaltól hátrahúzva állnak a lakóházak a telkeken.

Az új épületek építésénél a környező házak telepítéséhez igazodva helyezzük el a telken a tervezendő házat. Felsőnána történeti településrésze még több helyen is őrzi a régi falu településkarakterét, melyhez ajánlott alkalmazkodni annak érdekében, hogy minél egységesebb településképet sikerüljön megtartani.

A kialakult történeti utcaképet indokolatlanul figyelmen kívül hagyó telepítés megbonthatja a meglévő településképi harmóniát, ezért a körültekintő, alázatos telepítés elengedhetetlen. Felsőnánán a falusias léptékű, harmonikus utcakép megőrzése és további alakítása ajánlott.

TELEPÍTÉS

A történeti településrészen az új épületek illeszkedjenek az utcasor vonalába, formájuk se térjen el. Az oldalhatáron álló lakóházak között épülő új házak szintén oldalhatárosak legyenek, legfeljebb 50 cm-re kerüljön a hőszigetelés, alapozás miatt. Az utcák kialakítása, a kerítések formája és anyaga, illetve az utcai homlokzat arányainak a megtartása mind a hagyományos, emberléptékű falukép formálásának és megőrzésének eszközei. Az oldalhatáron álló előkert nélküli lakóházak egytraktusosak, a melléképületek a ház vonalában, takarásban, szintén oldalhatáron folytatódnak.

A lakóház elé lehetőleg ne kerüljön melléképület, ha esetleg a garázs elhelyezésére indokolt ez a megoldás, abban az esetben ne az utcára nyíljon a garázskapu. Ha olyan építtetői elképzéléseink, igényeink vannak, amelyek nem illeszkednek a történeti településrészhez, akkor érdemes a település átalakuló területein telket választani.

Az átalakuló településrészen lévő területeken megengedettebb a modernebb tömegformálás, illetve a más homlokzati arányok és anyagok alkalmazása.

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

TEREPALAKÍTÁS

Felsőnánán a lakóházak telke a település körüli domboldalak lábánál alakult ki.

A telkek enyhén emelkednek az utcavonaltól a kert hátulja felé, ezért a lakóház azonos padlómagassága miatt, magasabb utcai lábazati fal látszik.

Felsőnánán kerüljük az épület túlzott terepszintbe süllyesztését, mivel túlsok földmunkával jár, és vízelvezetési problémákat is okozhat.

Felsőnána rendezési terve szerint csúszásveszélyes talaj van a telkek végében, ezért a terven megjelölt területeken lévő telekrészekre nem szabad építkezni. Szintén kerülni kell a túlzott kiemelést, mivel az ilyen épület elhelyezési megoldás nagyon megnöveli a földmunka és az alapozás költségeit.

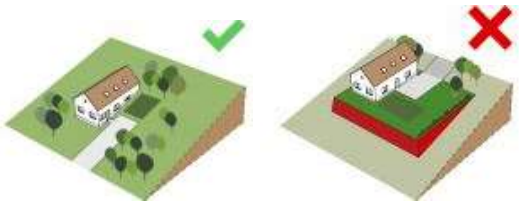

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

MAGASSÁG

Felsőnána történeti településrészén a családi házak magassága közel azonos, ezért a meglévő épületek közé épülő új házaknak is hasonló magasság ajánlott.
Alkalmazkodjunk a kialakult épületmagasságokhoz, a homlokzat felületeinek arányaihoz, és inkább földszintes, tetőteres épületet tervezzünk térdfal építés nélkül, mivel az is jelentősen befolyásolja a homlokzati arányokat.
A történeti településrész minél egységesebb utca- és településképének megőrzése miatt emberléptékű, egyszerű, nyugodt formákat alkalmazzunk, és kerüljük a településkaraktertől idegen, túlzott épületmagasságokat.

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

Felsőnána történeti településrészére a hagyományosnak mondható cserép fedésű nyeregtetős forma a jellemző. Az új épületek tetőformája az egyszerű, nyugodt formákat kövesse inkább, kerüljük a túlzottan összetett szerkezeteket. A lapostetős megoldások szintén idegenül hatnak a falusias környezetben, a kivitelezésük költségesebb, és az esetleges nem szakszerű építés kellemetlen hibaforrás lehet. Felsőnána történeti településrészén kerülni kellene a 25 fok alatti és 55 fok fölötti tetőhajlásszögű tetőket, mivel az ilyen tetővel tervezett épületek kilógnak a jó léptékű utcaképből.

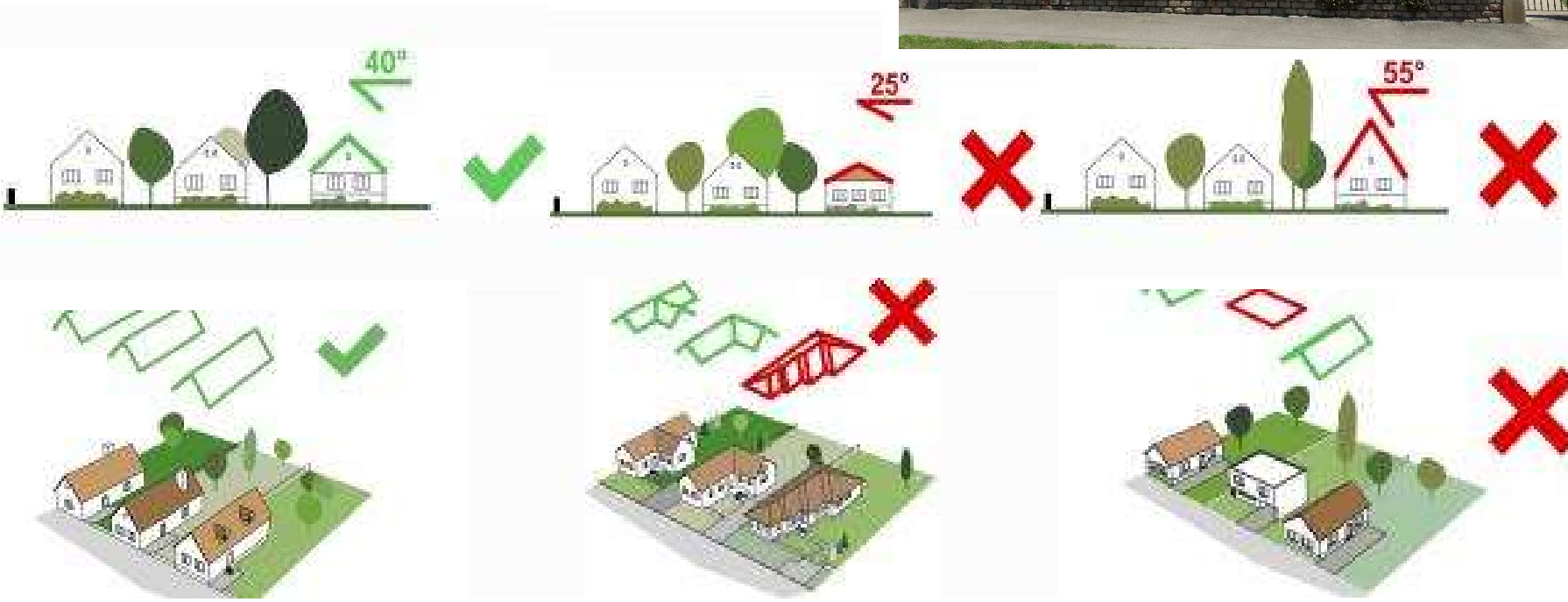

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEZÉS

Felsőnána történelmi településrészének épületeit is azok a sváb népi építészeti stílusjegyek jellemzik, mint a többi német telepesek által lakott falvat Tolna megyében.

A lakóházak homlokzatképzésénél gyakran használtak sima, fehérre meszelt felületeket, egy kevés vakolatdísszel, de több helyen láthatunk mértéktartóan színezett homlokzatokat is.

A homlokzat kommunikál leginkább a környezetével, jelentősen befolyásolja az utca- és településképet, ezért a homlokzatképzésnél és anyaghasználatnál is a legfontosabb cél a környezettel való összhang megtalálása.

Felsőnána történeti településrészének színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat.

A történeti településrészen lévő épületekhez illeszkedő épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEZÉS

Az egyszerű, fehér színű vakolt lakóház megőrizte a régies jellegét a téglalábazattal, a padlásszellőzővel és az osztott faablakokkal. de a felújított épület mégis tudja a mai igényeket is szolgálni. A tornác végi szabad nyílás népi motívummal faragott áttört fakorláttal lett lezárva. A színek és az anyagok harmonikusan illeszkednek a történelmi településrészbe.

A felújított nyeregtetős, csonkakontyos, cserépfedéses lakóház a zsalugáterrel, az osztott ablakokkal, a kis padlásszellőző nyílásokkal és a választott színekkel a történelmi településrészen való visszafogott helyreállításra példa.

A régi lakóházak díszei a tornác végi üvegezett ajtó, a zsalugáteres, üvegbetétes padlásablak és lakószoba ablakok, valamint a hangsúlyosan kiemelt oromzati vízvető részletgazdagsága. A lakóház lejtős terepre illesztése miatt megnövekedett a lábazati rész, amely kissé megváltoztatta a ház homlokzat arányait.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEZÉS

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

HOMLOKZATKÉPZÉS-NYÍLÁSZÁRÓ NÉLKÜLI UTCAI HOMLOKZAT

Felsőnána történelmi településrészén épült lakóházak többségénél a népi építészetre jellemző utcai homlokzati nyílásrend a jellemző, mely szerint a párban elhelyezett kisméretű, keskeny osztott ablakok, az üvegezett ajtó és a padlástéri ablak, vagy szellőzőpár látható.

A településen azonban feltűnő módon jelentős számú olyan lakóházat fedezhetünk fel, amelyek utcai homlokzatán a padlásszellőzőkön kívül nincsenek nyílások.

A homlokzatok felületképzése miatt (vakolat, kőporozás) nem is lehet egyértelműen megállapítani, hogy befalazásra kerültek az egykori ajtók, ablakok, vagy eredetileg így lettek építve. Ez a gyakorlat településképi szempontból elég domináns Felsőnána utcáin, az ily módon kialakított épületek nem kommunikálnak az utcán járókkal, befelé fordulnak. A történelmi településrészen lévő felújításoknál, új építéseknél inkább javasolt nyílások elhelyezése, hogy a házak nyitottak legyenek az utca felé, barátságosabb, kellemesebb településképet adnak. Érdemes megfontolni, hogy a homlokzatokon a befalazott nyílásokat legalább zsalugáteres megjelenéssel újra vissza lehetne állítani.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEZÉS

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

TORNÁCOK

Felsőnánán is láthatjuk a sváb népi építészetre jellemző fa tornácoszlopok szép példáit a lakóházakon. A házak nyílászárószerkezetei és a tornácoszlopok színben mindig harmonizálnak, amely a fehérre meszelt falfelületekkel egységes megjelenést kölcsönöz a lakóépületnek.

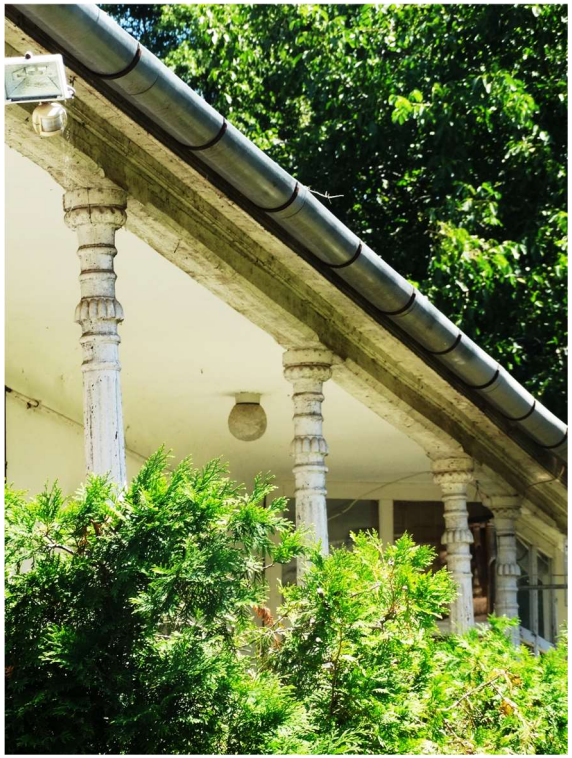

A tornácoszlopsorok egységes utcaképet és település arculatot adtak a falunak, ezért, ha a történelmi településrészen szeretnénk felújítani egy házat, vagy újat építenénk, érdemes a régi építészeti hagyományt megőrizni, vagy újszerű módon átgondolni.

A kissé lejtős udvar miatt változó magasságú tégla lábazatfalazat fut végig a tornácok szélén. A lábazati fal előtt lévő virágoskertek és felfuttatott szőlőlugasok a történelmi településrész falusias karakterének és az egyszerű harmónia kialakításának régi eszközei.

TORNÁC

A tornác hangulatos és hasznos tere a történeti településrész portáinak. Az udvar növényzetével, a téglatámfallal, a lépcsővel és a fa (ritkán fém) oszlopsorral az utcakép karakterének alakításánál is meghatározó építészeti elem.

Felsőnánán is láthatunk új formanyelven megfogalmazott példát tornácokra. A felújításoknál kövessük régi mintát, vagy új építészeti értelmezést is adhatunk a tornácoknak.

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

AJTÓK

Az utcai főhomlokzaton lévő, jellemzően két szárnyúajtókat ritkán használták – csak kivételes alkalommal -, a mindennapi használatú bejárati ajtó az udvar felőli, tornácra nyíló ajtó volt. Ugyanakkor a vésett ajtótáblák körül gazdag nyíláskeretek és párkányok díszítették a főhomlokzati ajtókat, melyek szintén fából készültek, míg az ajtó fölötti ablak változatos osztást és színes üvegbetéteket kapott. A tornác végén üres nyílást is láthatunk.

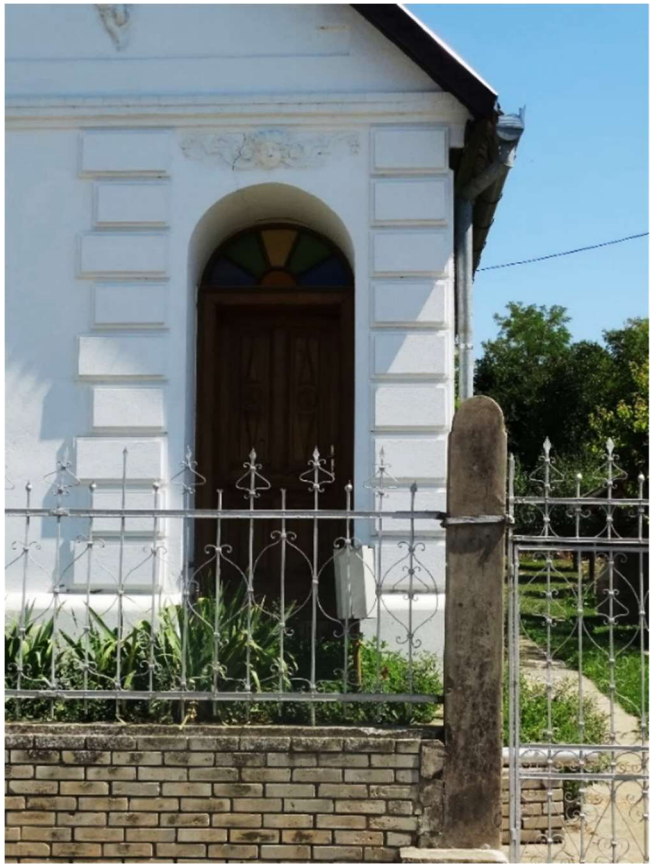

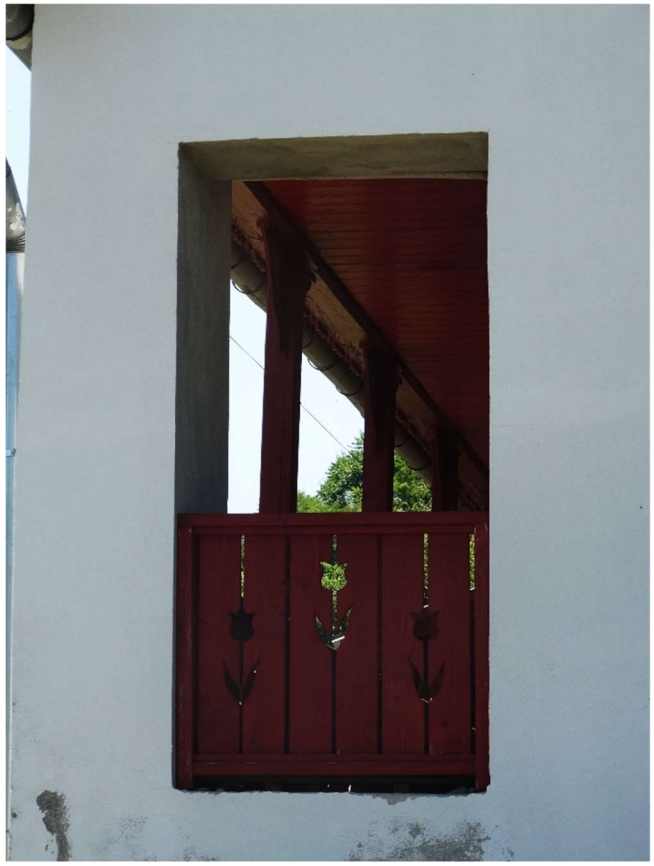

AJTÓK

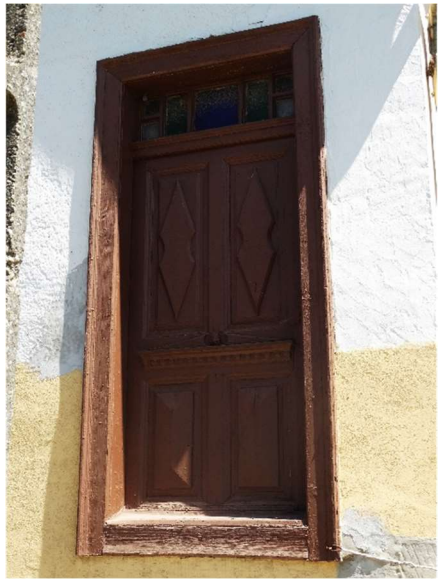

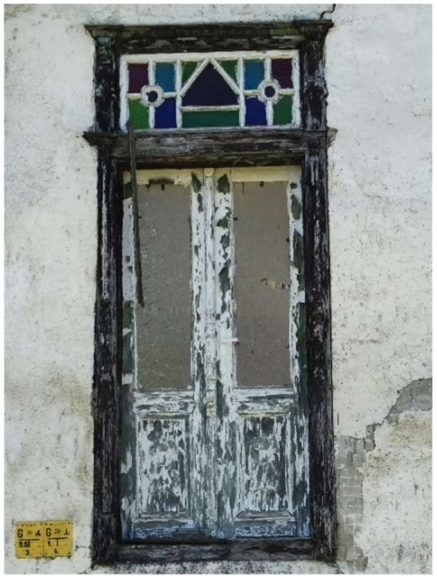
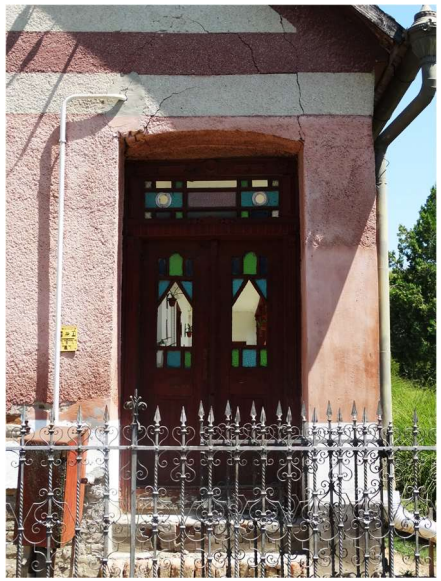

ABLAKOK, PADLÁSABLAKOK, PADLÁSSZELLŐZŐK

Felsőnána történelmi településrészén a főhomlokzatokon jellemzően két ablak került a lakóhelyiségre, ezek az utcai ablakok kis méretűek, osztottak, fazsalugáterrel zárhatók.

Ritkán még találkozhatunk rácsos, fém ablaktáblával zárható megoldással is a történeti településrészeken.

Az utcai ablakokba helyezett muskátli a történeti településrészek elmaradhatatlan dísze volt égen és ma is stílusossá teszi a homlokzatokat.

Felsőnánán igen változatosak az egyesével vagy párban elhelyezett, üvegezezett, vagy zsalugáteres oromzati nyílások. Színes üvegbetéteket is alkalmaztak, ezeknél az elemeknél, amelyek mindig díszítettebbek, mint amit a funkciójuk esetleg megkívánna, de a településképi karaktert kedvezően alakítja.

ABLAKOK, PADLÁSABLAKOK

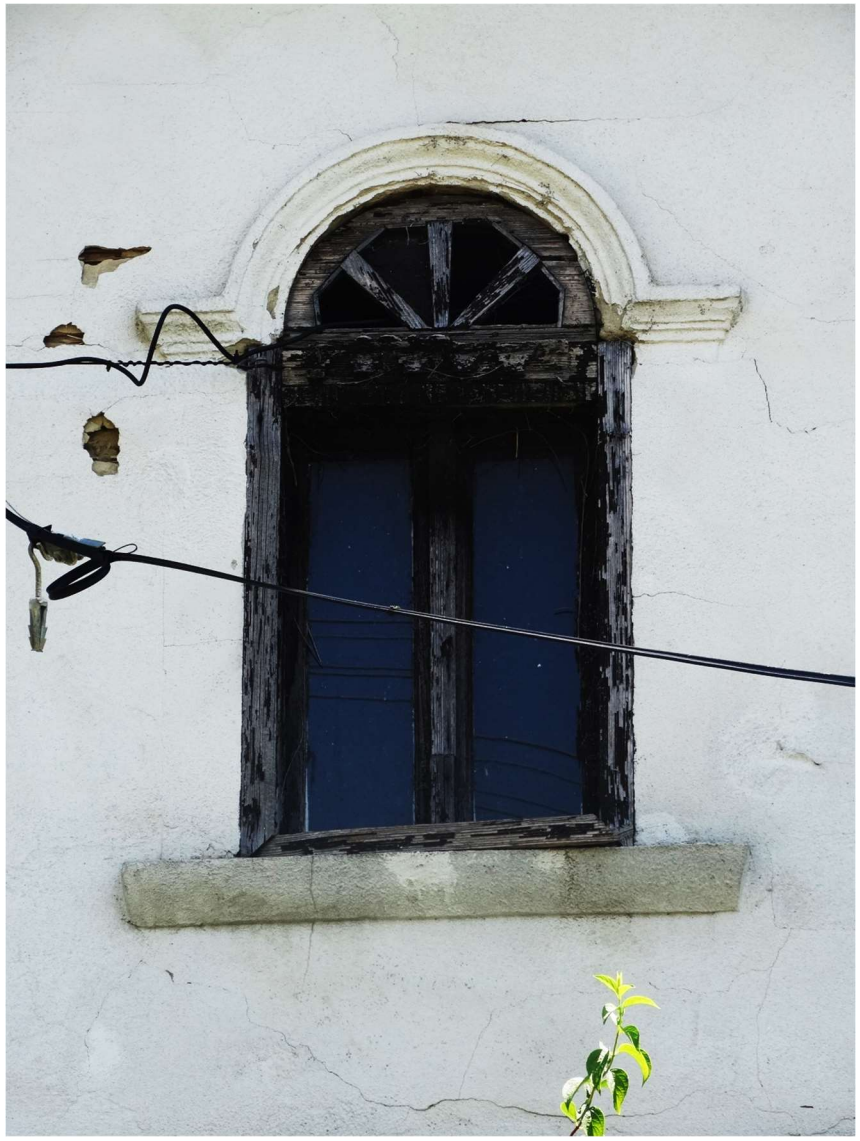

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

RÉSZLETEK

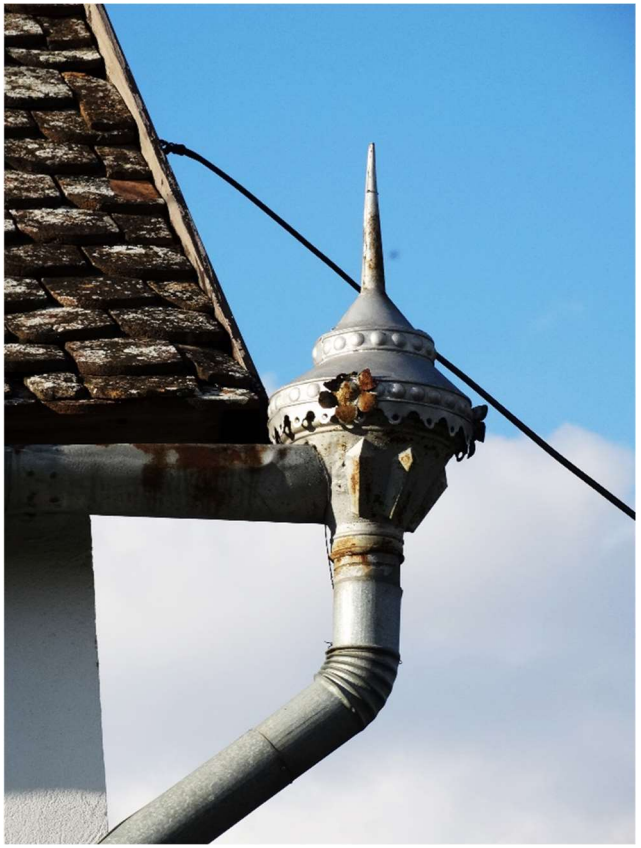

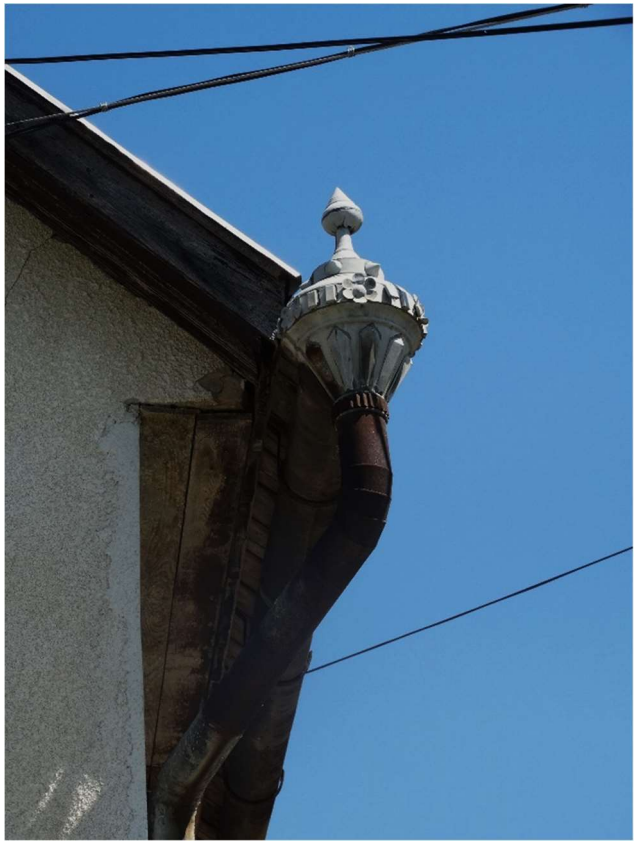

Felsőnána lakóházainak homlokzatán különlegesen szép díszeket, aprólékos megmunkáltságú részleteket lehet felfedezni, amelyekből csak néhány maradt meg a településen. Az ereszcsatornák vízgyűjtőüstjének bádogosszerkezetei ezen szép példák közé tartoznak.

A tölcsér szerűen kialakított és működő forma nemcsak a leghamarabb vezeti le az esővizet, de zártan is tartja azt, ezáltal megakadályozza a túlcsordulást egy nagyobb esőzésnél. A sváb falvak lakóépületeinek csatornáinál gyakran alkalmazták ezeket a míves részletelemeket.

Az esővízgyűjtőüstök hivalkodás nélküli díszei, ékszerei voltak az épületek utcai homlokzatának, a felújításoknál javasolt ezeket az értékeket megmenteni, vagy újat készíteni, mert a településképi arculat lényeges elemei az apró részletek is.

RÉSZLETEK

MELLÉKÉPÜLETEK RÉSZLETEI

Felsőnána történeti településrészén az udvarok hátsó részén álló, - a lakóházakra merőlegesen befordított - gazdasági melléképületek is igényes részleteket rejtenek.

Az istállók és kocsiszínek előtti tetők alátámasztására fa oszlopokat alkalmaztak, amelyeknek virág- és csillagmotívummal áttört könyökfái a hajdani gondos gazdák jó ízlésére, igényes díszítő kedvére vallanak.

A múlt század elején már jellemzően téglából épültek a - ma is jó állapotban lévő – melléképületek. A régi melléképületek homlokzatát nemcsak sima vakolással és fehérre meszeléssel készítették, hanem téglából falazott sormintával is gazdagították. az eresz alatt felületet és a nyílászárók körüli keretet.

A gazdasági épületek fehérre meszelt falfelületei, a barna faszerkezetek és az apatini tetőcserép barnásszürke színű együttese olyan természetes harmóniát sugall, amely mértéktartó formanyelvével, anyaghasználatával követendő, igényes példa a mai melléképületek építésénél is.

TÖRTÉNETI ÉS ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

Felsőnána történeti településrészén szép példákat találunk az áttört, kovácsoltvas kerítésekre, de az egyszerűbb megjelenést adó természetes fakerítések is változatos formában jelennek meg a település utcáin. Az áttört kerítések „kommunikálnak” az arra járókkal, látni engedik az előkerteket, udvarokat, a melléképületeket, a kerti építményeket és a növényeket.

A kerítést úgy alakítsuk ki, hogy a lakóépületünkkel együtt egy harmonikus egészet alkosson, a helyi hagyományokhoz alkalmazkodjon, és gazdagítsa településünk arculatát. Felsőnána történeti településrészein míves, áttört kerítéseket láthatunk, amelyek a régi lakóházak gyönyörű díszei. Az aprólékos részletekig kidolgozott fémmunkák formakincse időtálló, az anyagok szépen öregszenek.

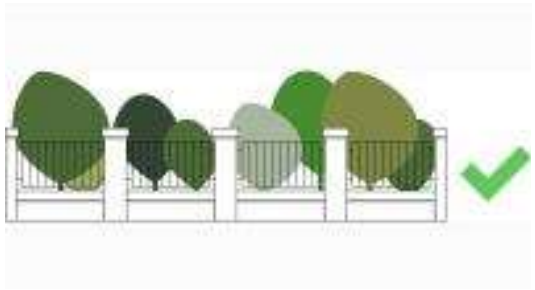

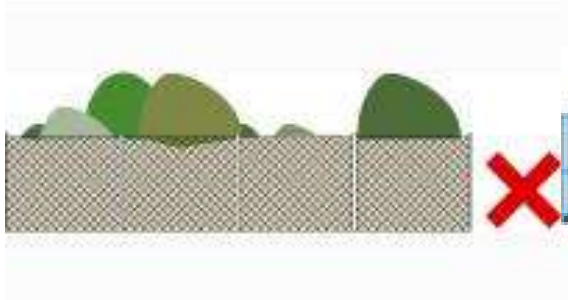

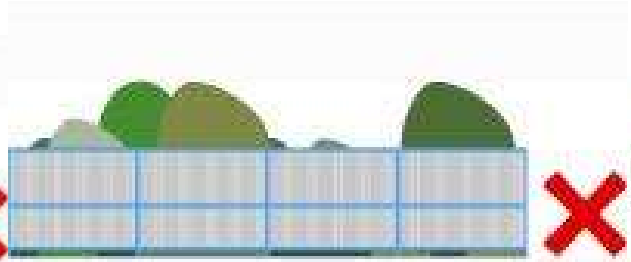

KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

A történeti településrész téglából és fából vagy igényes acélból készült kerítései (pl. kovácsoltvas) jól illeszkednek a falusias jellegű településképhez. Felsőnána településrészeinek utcáin kerüljük a hullámlemezes, vagy nádszövetes kerítést, az idegen anyagokat és a túl harsány színeket. Házaink kiegészítői, a kerítések, lámpák, árnyékolók, postaládák, amelyek alakítják a környezetet és a hangulatot, ezért akkor járunk jól, ha mindent egyforma igényességgel, odafigyeléssel tervezünk meg és választunk ki.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

Az átalakuló területen törekedjünk a településképi harmónia megőrzésére, és az illeszkedő fa, a tégla, vagy a kovácsolt vas megoldásokat keressük. A magas tömör kerítést (kőből-téglából) kerülni kell, akárcsak, a magas növényzettel, sövénnyel intenzíven beültetett utcai határvonalat, helyette inkább cserjékkel, fákkal beültetett vonalat alakítsunk ki, és a részleteket is tervezzük meg, hogy minél kellemesebb lakókörnyezet alakuljon ki. A történeti településrészen épített kerítés jellege az átalakuló településrészen is alkalmazható.

KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

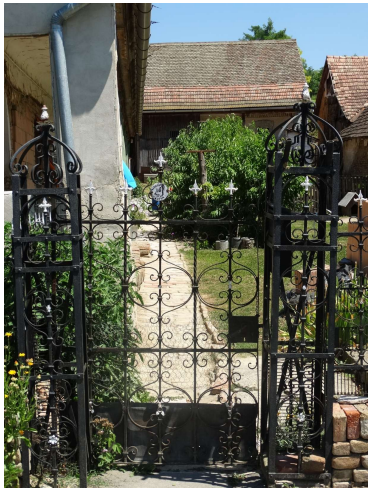

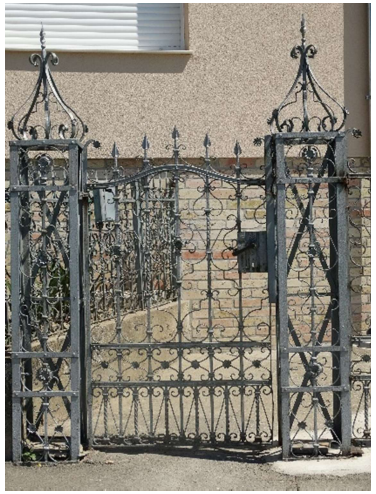

TÖRTÉNETI ÉS ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

KERTEK

A lakóépületünk és a kertünk együtt alkotja a privát életterünket, amely biztosítja a pihenést, a felüdülést, a természettel való kapcsolatot, és minden évszakban más élményt ad a benne lévő növényekkel, virágokkal, zöldségekkel, cserjékkel, gyümölcs -, illetve díszfákkal.

A kerti építmények (gépkocsibeállók, pergolák, piknikhelyek, hulladéktárolók, növényrácsok, padok, szegélysávok, járdák, térburkolatok, játszóhelyek) is jelentősen formálják a kertünk megjelenését és a település képét is. A kerti építmények szerkezetéhez inkább természetes anyagokat (fát, régi, bontott téglát, esetleg követ) használjunk. A régi épületek bővítése, felújítása során is ügyeljünk a már meglévő fásszárú növényzet megóvására.

Az elő és oldalkertbe lehetőség szerint a falusias lakókörnyezethez, a helyi természeti adottságokhoz és a hagyományos növényzethez illeszkedő fajokat válasszunk. A történeti településrész kertjeinek jellegzetes virágzó növényei: a kerti hortenzia (Hydrangea macrophylla), a bokorrózsa (Rosa sp.), a mályvacserje (Hibiscus syriacus), az orgona (Syringa sp.), a kertekbe pedig a szőlő mellett elsősorban gyümölcsfákat ültessünk (dió, szilva, alma, körte).

Felsőnána településrészeinek kertjeinél a tájba illesztés és a hagyományos településkép megőrzése az elsődleges cél, ezért az előkertbe ültetett növények helyének megválasztásakor vegyük figyelembe, hogy a szép, arányos homlokzatok látványa megmaradjon.

UTCÁK

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

Felsőnánán a régi épületek és a falusias utcák jelentős településképi értéket képviselnek, meghatározói a település karakterének, ezért ennek megőrzése kívánatos. Felsőnána utcáin burkolt útfelületeket, járdákat, nyílt vízelvezető árkokat, máshol gyümölcsfákat, (dió, szilva, meggy, stb.), konyhakerteket, és néhol virágoskerteket láthatunk.

ÁTALAKULÓ ÉS ÚJ TELEPÜLÉSRÉSZ

Felsőnána településképi arculatát a régi épületek és az új házak beépítése egyaránt jellemzi. Megtalálhatók még szép számmal a régi oldalhatáros és tornácos épületek, de a régi utcákon az elmúlt évtizedekben sok új épület is épült. A széles előkerti terület igényesen gondozott zöldfelülete - a fákkal, bokrokkal, virágokkal és a gyeppel -, jó példa a település utcáinak jövőbeni alakítása tekintetében.

UTCÁK

Felsőnána utcái történeti hangulatot árasztanak a régi sváb lakóháznak köszönhetően. Az utak és a járdák burkoltak, zöldsáv szegélyezi őket.

A természetes domborzati viszonyokat az utcák vonalvezetése leköveti, a völgyi falu jelleg szépen érvényesül.

A burkolatok, a zöldsávok, az árkok javításával, növények telepítésével és utcabútorokkal még otthonosabbá tehetők az utcák.

KÖZTEREK, KÖZPARKOK

Felsőnána településén nincs közpark, de a templom melletti zöldterületen ki lehetne alakítani játszóteret, vagy pihenőkertet a településen élők számára. Felsőnána településszerkezetének és településképének már több évszázada meghatározója a településen átcsordogáló patak és a hidak, amelyek összekötik a kis vízfolyás mellett kialakult utcákat.

A patak, annak környezete, valamint a partján álló fák hangulatos településképi elemek, melyek az arculatformálás eszközei is. A terület ezen részeinek átgondolásával és megtervezésével jelentős településképi előrelépés tehető.

A patak meder és patakpart rendben tartásával, növények ültetésével jelentős változást lehet elérni, mely a településen élők és az idelátogatók számára is kellemes látványt nyújtana. A hidak markáns településképi elemek, amelyek Felsőnána arculati megjelenéséhez szorosan hozzátartoznak. A téglaboltíves áthidalás hangulatos megoldás a történeti településrészeket összekötő hídnál. A korlátok formájának, anyagának átgondolásával, megtervezésével karakteres építményei tudnak lenni ezek az átkelőhelyek az utcáknak, a településrészeknek és a településnek is.

AJÁNLÁS

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS, TEREPALAKÍTÁS

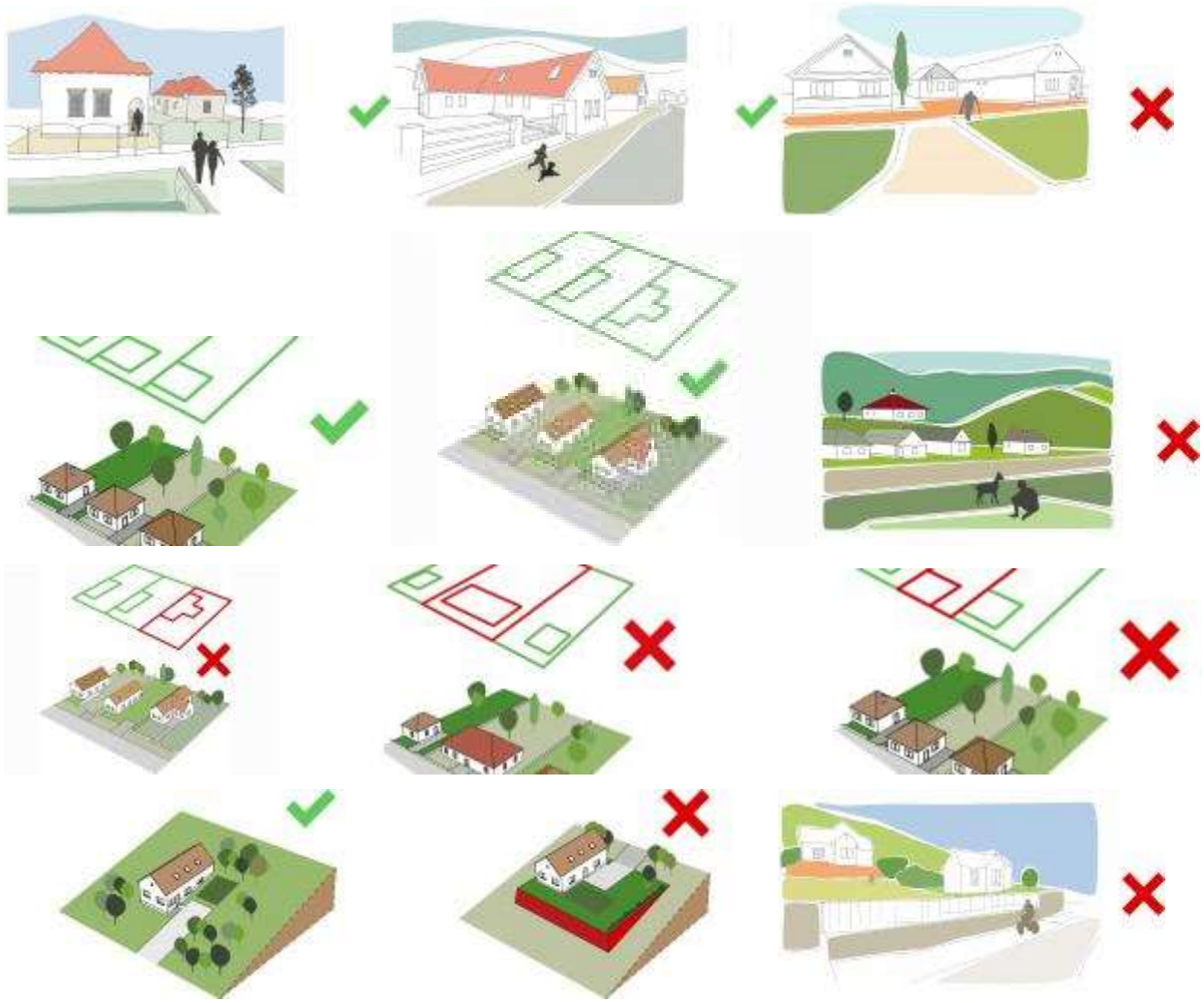

Felsőnánán a Béke utcában még megmaradtak az eredeti formájú 80-100 éves épületek, de sok helyen az utcai részt átépítették, vagy lebontották és új tégla lakóépület került a vályogházak helyére.

A Béke utca templomtól délre eső területén már olyan mértékű az átalakulás, hogy ezért más településrészbe sorolandó. Más ajánlások vonatkoznak ezekre a területekre a telepítés és a terepalakítás tekintetében is.

A házak a telkek oldalhatárára épültek, de már általában nagyobb homlokzat szélességgel, és nagyobb épülettömeggel, amelyek előtt kisebb előkertek vannak.

Itt ajánlott a szomszédos házak vonalát tartani, ezért indokolatlan az utcára való kiépítés, akárcsak a hátra húzott épület. Ne forduljon az épület keresztbe, ha a környezetben az utcára merőleges tetőgerincű házak vannak.

A település lankás adottságaiból adódóan az utca felé általában kissé lejtenek a telkek. Erre is szépen tudjuk illeszteni a házakat, a nagyobb utcai lábazat hátrafelé lecsökken, esetleg az utcai részen kis alagsort is eredményezhet, de a túlzott bevágás vagy feltöltés alapozási és vízszigetelési nehézségeket és többletköltséget eredményezhet.

MAGASSÁG, TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

A jó épület a túlzó magasságával nem akar kitűnni, hanem hasonló eresz és gerincmagasságú, mint a környezete. Ugyanakkor nem kell azonos magasságúnak lenni, kisebb eltérés megengedett, sőt változatos utcaképet eredményez.

Kerüljük a lapostetős épületet, mert nem való a történelmi településrész közelsége miatt.

Felsőnánán jellemzően, a cserépfedésből adódóan 30-45 fokos tetők épültek, mivel ez a legkedvezőbb hajlásszög a beázás elkerülésére.
A túlzottan alacsony tetők könnyen beáznak, és a túl magas tető is, amely nemcsak nem szép, és nem ideval ó, hanem a cserepet már egyenként rögzíteni kell.
A nagyelemes fedések, hullámlemezek, trapézlemezek eredetileg nem lakóházra, hanem ipari épületekre valók.
Kerüljük a tető túlzott tagolását is, mivel a sok tetőablak nemcsak nem szép, hanem könnyen beázik, akárcsak a nagyon összetett „szabdalt” tetőforma.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍN, RÉSZLETETEK

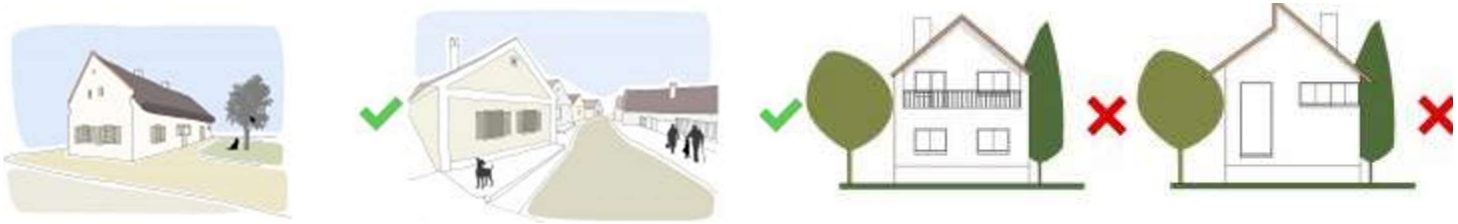

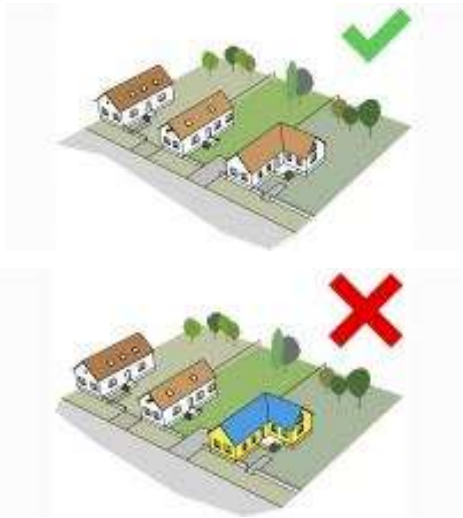

Az illeszkedő és mértéktartó épületek az utca felé kevés nyílással és szimmetrikus képpel jelennek meg. A tetőtéri erkélyek nem kihasználtak, de nem is díszei a háznak és még hő- és vízszigetelési problémát is jelentenek.

A tetők úgyszintén inkább szimmetrikusak legyenek. Megszokottak és szépek az álló formájú ablakok, a fekvő ablakok, garázsajtók nem az utcai homlokzatra valók.

A jó lakóház nemcsak formájában, hanem színében is mértéktartó. Ez elsősorban a homlokzat és a tető színére vonatkozik.

Az évszázadok alatt kialakult lakóház színek általában világos, pasztell árnyalatúak, vagy a fehér tónusai.

A homokszín, a bézs, a barnák különböző árnyalatai harmonikusak az ég változó kékjével, a növényzet zöld színvilágával. Különösen igaz ez, hogy a tető színe legyen mértéktartó, a természetes cserépszínek (piros, barna, szürke) változatosságot adnak, a harsány színeket (vörös, sárga, kék, zöld) ajánlott elkerülni.

ÚJ TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS, TEREPALAKÍTÁS

A hátsó kert jól használhatósága miatt, ne építsünk udvari épületszárnyat, és ne húzzuk vissza indokolatlanul az épületet.

MAGASSÁG, TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG, SZÍNEK

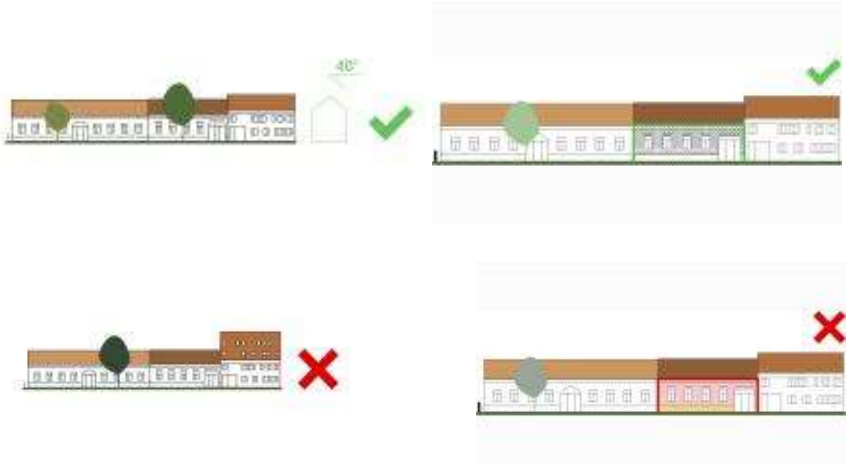

Az új településrészen az épületmagasság max. földszint+I. szint, vagy tetőtérbeépítés legyen, 40 fok körüli tetőhajlásszöget és egyszerű tetőformát válasszunk , melyre a környezetbe illő természetes színű cserépfedés javasolt.

ÚJ TELEPÜLÉSRÉSZ

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT, RÉSZLETEK

Az új településrészen lévő lakóházak homlokzati színének megválasztásánál is arra törekedjünk, hogy a környezethez alkalmazkodó legyen, inkább a világos árnyalatú vakolt felületeket és a fa nyílászárókat részesítsük előnyben, mert természetes színűkkel jobban illeszkednek a falusias településképhez.

FELSŐNÁNAI PINCEHEGY

TELEPÍTÉS, TEREPALAKÍTÁS, TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG, MAGASSÁG

A felsőnánai pincehegyen a szőlőkkel beültetett enyhe lejtőkön, a terület terepadottságaihoz alkalmazkodva épült ki a déli tájolású pincesor. A kisméretű, egyszerű tömegű, oromfalas, nyeregtetős, általában földszintes, vagy tetőtér beépítéses présházak egymástól kissé távolabb kerültek elhelyezésre, így ez a telepítési szokás és a terephez igazodó beépítés a jövőben is követendő az egységes pincehegyi településkép megőrzése szempontjából.

Az épületeken természetes anyagú, égetett agyagcserép fedésű nyeregtető építése javasolt, kerüljük a túl meredek, vagy túl alacsony hajlásszögű tetőt, illetve a bonyolult tetőformákat, a hullám- és síkpala fedéseket, mert idegen a pincehegy táji jellegétől. Az új épületek magasságának kialakításánál, vagy a felújításoknál is alkalmazkodjunk a pincesoron kialakult arányokhoz, méretekhez, hogy minél jobban illeszkedjünk a táji környezethez.

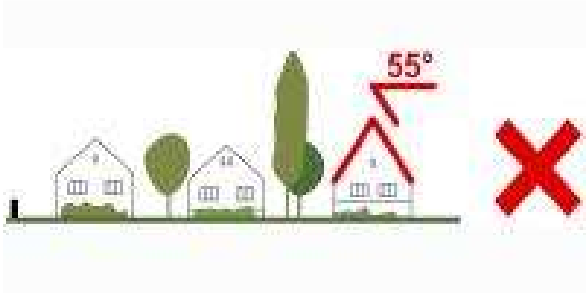

FELSŐNÁNAI PINCEHEGY

HOMLOKZATKÉPZÁS, ANYAG- ÉS SZÍNHASZNÁLAT, NYÍLÁSZÁRÓK, RÉSZLETEK

A felsőnánai pincehegyen a présházak egyedi hangulatúak a hasonló anyaghasználat ellenére is. A kisméretű házak többsége fehérre vakolt felületű, amelyeket szépen egészítenek ki a természetes színű faszerkezetek. A pincehegyen épülő új épületeknél, vagy a régiek felújításánál is kövessük ezt a természetes anyaghasználatot, az egyszerű színezést, hogy a harmonikus összképet megőrizzük, és jól illeszkedjünk a szőlőkkel beültetett terület táji és természeti jellegéhez.

Az épületeken kerüljük a rikító színeket és a műanyagok használatát. mert idegen a pincehegy egységes képétől és a hagyományos szőlőhegyi karakter jellegétől.

A présházak nyílászárószerkezeteinek az arányai és az ezekhez használt anyagok is a kialakult természetes szemléletet és színvilágot tükrözzék. A kisebb méretű ablakok és a tömör faajtók a ház túlzott felmelegedését is megakadályozzák, amely kedvező a bortárolás szempontjából is.

A régi ajtók, ablakok míves részleteit az új szerkezetek készítésénél is érdemes tanulmányozni, és hasonlóan igényes megoldásokat alkalmazni, hogy minél hangulatosabb környezetet alakítsunk ki.

FELSŐNÁNAI PINCEHEGY

FELÚJÍTÁS, BŐVÍTÉS, BURKOLATOK, NÖVÉNYZET

A szőlők meghatározzák a táj karakterét, ezért a pincehegy épületeinek a felújításánál és bővítésénél természetes stílusú megoldásokat, a szépen öregedő anyagokat, a jó arányokat, a harmonikus részleteket keressük, hogy a pincehegy táji jellegét, hangulatát megőrizzük, illetve új érték létrehozásával gyarapítsuk azt.

A présházak nem lakó céllal épültek, inkább egyterűek a szőlőfeldolgozás miatt, és esetleg csak a tetőtérben vannak kialakítva alvóhelyek. Az oromzati, vagy a tetősíkban fekvő nyílászárók jellegével, méretével is illeszkedjünk a környező épületekhez. A térdfalak építése nem ajánlott, mivel túlzottan megemelheti a homlokzati arányokat, illetve lehetőleg egy egyszerű épülettömegen belül alakítsuk ki a szükséges tereket, hogy minél egységesebb megjelenést nyújtson az épület.

A présházak körüli területeket is gondozzuk, az épületek mellett őrizzük meg a meglévő öregfákat, alattuk alakítsunk ki pihenő helyeket a pincehegyi hangulathoz illő asztalokkal, székekkel. A burkolt teraszok, járdák felületeit is hagyományőrző anyaghasználattal formáljuk (bontott téglával, kaviccsal), és az árnyékolószerkezeteket is természetes színekben és anyagokból készítsük.

GAZDASÁGI TERÜLET

A gazdasági épületek a funkciójukból adódóan sajátos szerkezeteket és anyaghasználatot igényelnek. Ezek az épületek nemcsak a tulajdonos cég arculatáról adnak benyomást, hanem településképi szempontból is lényeges a megjelenésük, különösen akkor, ha jelentős rálátás nyílik a területre.

Az új építésű gazdasági épületeknél, illetve az épületfelújításoknál, bővítéseknél is fontos, hogy hogyan illeszkedünk a területet körbevevő természeti környezethez. Az ipari és a mezőgazdasági, (tároló, állattartó, feldolgozó) épületeknél sem mellékes, hogy milyen arányokkal, anyagokkal, színekkel készülnek el, és a körülöttük lévő utak, út menti zöldterületek, parkolók, erdősávok kulturált és gondozott kialakítása jellemzi-e a területet.

Az ipari, a mezőgazdasági, és az állattartó épületeknél is törekedjünk az egységes megjelenésre, a jó arányú épülettömegek építésére, illetve a táji és természeti környezetbe illő anyagok és színek használatára. Kerüljük a rikító színű, rossz arányú, a táj harmóniáját megbontó, oda nem illő csarnokok telepítését, és a rendezetlen, igénytelen környezetet.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

A Felsőnána körüli táj látvány karakterét a megművelt nagy földterületek, a szőlők és az erdők adják ma is. Ebbe a természeti és táji környezetbe simul bele a patak mentén kialakult völgyi falu. Ez a legfőbb sajátossága a településszerkezetnek, amely szinte változatlan formában őrződött meg évszázadokon át.

Felsőnánán a kis pataknak, árkoknak vízfolyásoknak is kiemelt szerepük van a vizek elvezetésében, amelyeket - néhol fákkal beültetett – zöldterületek szegélyeznek. A településen meghatározók ezek a területek, amelyeknek gondozottságával településképi szempontból még értékesebb és szebb látvány alakítható ki.

Az árkok, vízfolyások fölött átívelő épített téglahidak, átereszek szépek, mindenképpen megőrzendők, illetve a településképhez jól illeszkedő, egyszerű anyagok (bontott tégla, faszerkezetek) alkalmazásával minőségibb kialakítás valósítható meg.

Felsőnánán jellemzőn az utcák mezőgazdasági használatú területekre, illetve szelíd domboldalakon és dombok lábánál elterülő legelőkre, szántóföldekre vezetnek, amelyek hatással vannak a község településképére. Felsőnánán a település belterületén lévő beépítésre nem szánt zöldfelületei is hozzátartoznak a község táji és természeti értékeihez, ezért ezek megőrzendők és javításuk településképi szempontból is javasolt.

JÓ PÉLDÁK

FELÚJÍTÁS

Felsőnána történelmi településrészén lévő régi lakóház felújítása szép példa a hagyománytisztelő építészeti helyreállításra.

Az épület és a környezetének az egységessége követendő a település többi épületénél is.

Az épületrészletek, a tornácoszlopok, a nyílászárók, az udvar, a növények, a homlokzati anyagok és a színek használata, mind figyelemre méltó igényességgel készültek.

A szőlőlugas és az egyszerű kert az utca felől is látható az áttört kovácsoltvas kerítésen keresztül.

Felsőnána helyi védelem alatt álló lakóházai olyan értéket képviselnek, amelyeknek megőrzése javasolt a történelmi településrész településképi arculatának formálása érdekében.

JÓ PÉLDÁK

FELÚJÍTÁS

Felsőnánán a patakmenti terület elsősorban konyhakertekkel van beültetve.

Az egy-két garázs, pince, mellett csak az Evangélikus templom, a római katolikus harangláb és a képen látható épület található a néha kiáradó patakparti területen.

A felújított lakóház templom felőli homlokzatának új építésű részleteit az igényes formaképzés, az egyszerű építőanyagok használata és minőségi kőműves szakmunka jellemzik.

Az épített részletek, a színek és az építőanyagok harmonikus megjelenést kölcsönöznek az épületnek.

JÓ PÉLDÁK

FELÚJÍTÁS

JÓ PÉLDÁK

KORTÁRS ÉPÜLETEK

Felsőnánán a nyolcvanas években több, mint harminc ház épült, de az utóbbi években szinte alig. Ezek a mutatók azt is jelentik, hogy a településen jelentős számú kortárs építészeti példáról szinte nem is beszélhetünk.

A jövőben érdemes lehet a tágabb régióból vett, jól megválogatott jó példákkal kibővíteni a Településképi Arculati Kézikönyvet úgy, hogy Felsőnána településképi arculati értékei megmaradjanak.

A településen található új és felújított lakóházak, kerítések közül választott néhány példa a falusias jelleghez alkalmazkodó egyszerű tömeg és részletalakítást, a hagyományos építőanyag- és színhasználatot hivatott bemutatni.

Az épületek építésénél, átalakításánál, az építőanyagok és színek használatánál a település építészeti értékeihez és a környezethez illeszkedjünk, törekedjünk a minőségi formálásra, hogy minél igényesebb és harmonikusabb településkép jöjjön létre.

JÓ PÉLDÁK

KERTEK, UDVAROK

A történelmi településrész portáján a falusi udvar hagyományos részleteit láthatjuk.

A tornác mellett, a történelmi településrész udvaraira jellemző növényekkel beültetett virágoskert és szőlőlugas díszíti a ház déli tájolású oldalát.

A kert hátsó részén álló melléképülethez régen kocsibejáró vezetett, amely ma már nem használatos.

A sorházas beépítésű lakóépületek díszfákkal, cserjékkel beültetett előkertje nyugalmat és rendezettséget áraszt.

A szépen nyírott fű, a kocsibejáró térkővel kirakott felülete, a szegélyek és a támfalak a kertépítés hatékony eszközei.

Az átalakuló településrészek kertjeinél is alkalmazhatunk ezekhez hasonló részleteket, megoldásokat a településképi arculat formálásánál.

Felsőnána településszerkezetének jellegzetessége a patak menti terület konyhakertes beépítése.

A gyümölcsösökkel, veteményesekkel beültetett kiskertek között lévő, körbekerített területeken még legelésző libákkal, tyúkokkal is találkozhatunk az utcákon sétálva.

JÓ PÉLDÁK

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

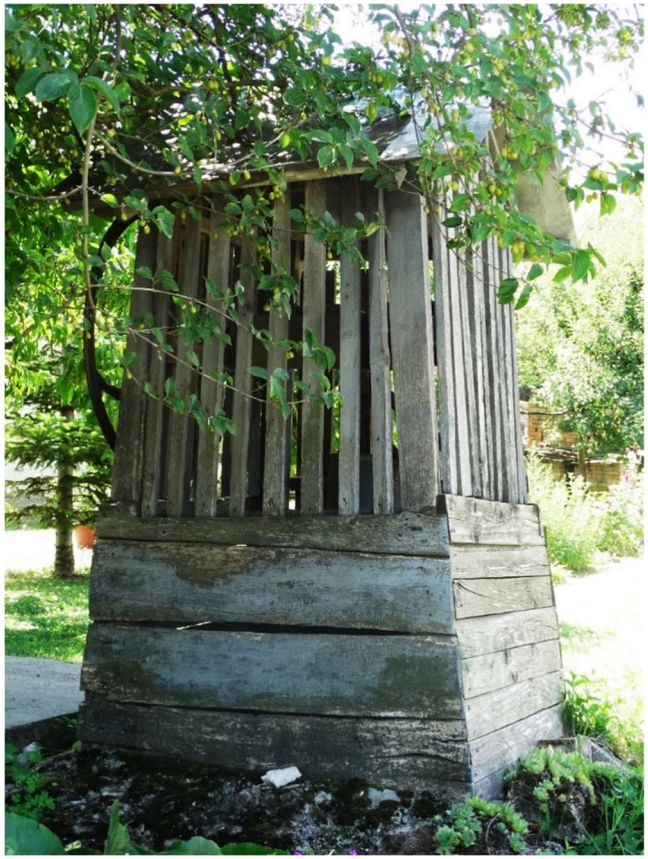

A történelmi településrész egyik portáján álló régi, fából épült kút hangulatos kerti építmény.

A patak mentén lévő konyhakertek szélén több régi kutat is láthatunk. A fából épített kútnál fedetten meríthetünk vizet, és a padon még meg is pihenhetünk.

A történelmi településrészen található római katolikus imaházzal szemközt, az utca túloldalán áll a kis harangtorony.

JÓ PÉLDÁK

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK: KUTAK

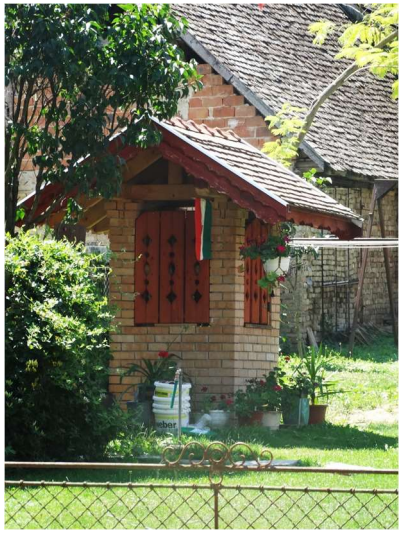

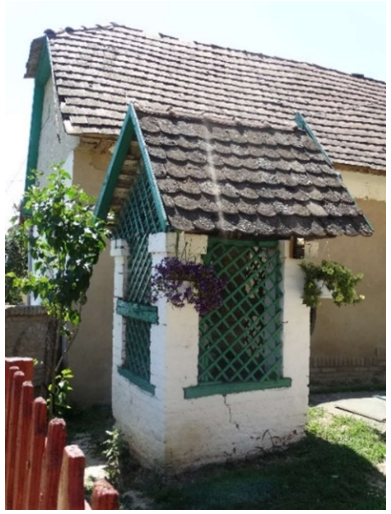
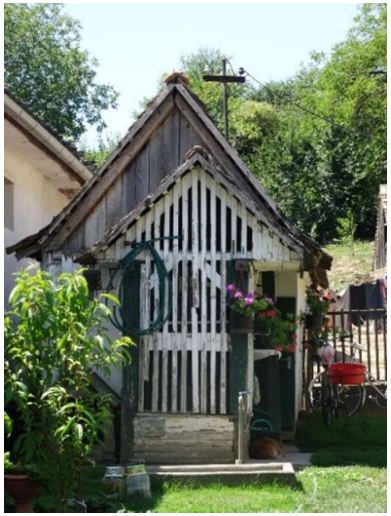
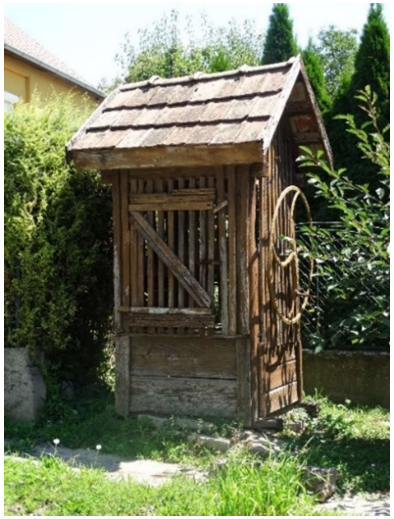
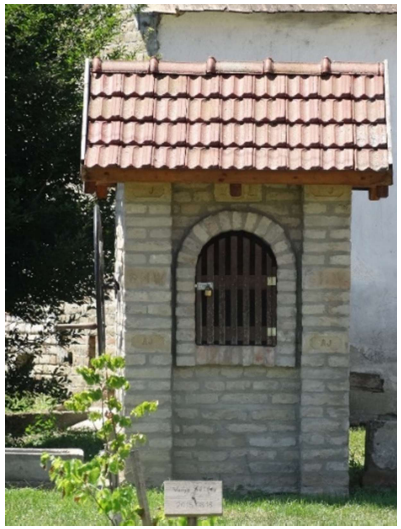

JÓ PÉLDÁK

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

A település portáin és utcáin található régi téglából, fából épült egyszerű építmények is a településképhez tartozó elemek, amelyek a falusias jellegű, történeti hangulat alakításának stílusos eszközei is lehetnek. Az udvarokon rendezetten tárolt faanyag, egy pad, egy löszpince, egy füstölő, egy melléképület, vagy egy átfolyó is lehet szemléletformáló jó példa, mivel ez is része a településképnek.

JÓ PÉLDÁK

SZŐLŐSKERTEK

Felsőnána határában, a napsütötte domboldalak szőlőskertjei, présházai és pincéi számos építészeti értéket rejtenek.

Az egyszerű formájú épületek telepítése és természetes anyaghasználata a régi idők, történelmi szőlőművelésének hagyományát képviselik.

A présházak felújításánál, vagy új épületek építésénél merítsünk ihletet a jó példákból és a régi értékekből, hogy a táj és az épített környezet harmóniáját megőrizzük.

Présház homlokzatrészlete Felsőnánán

Felsőnána határa

IMPRESSZUM

Felsőnána Településarculati Kézikönyve

Készült 2017 decemberében

Megbízó: Bognár László, Felsőnána polgármestere

Megbízott főépítész: Herr Teréz építész

Készítette: Zámbó Ildikó építész

Konzulens: Sulyok Balázs megyei főépítész

Fotók: Zámbó Ildikó

A településrészek térképei a google maps segítségével készültek

A katonai és kataszteri térképek forrása: mapire.eu

A felhasznált ábragyűjtemény a tak.lechnertudaskozpont.hu által ajánlott minták

A kézikönyv melléklete Felsőnána község Örökségvédelmi Értékvizsgálatát tartalmazza (szerző: Dr. Tihanyi Csaba,2009.).

FORRÁSOK

Wikipédia: Felsőnána
felsonana.hu
Felsőnána klub-Network

KÖSZÖNET

A Településképi Arculati Kézikönyv elkészítéséhez nyújtott segítségért köszönetet mondunk Bognár László polgármesternek és Bíró Irmának, továbbá mindazoknak a felsőnánai lakosoknak, akik a település bejárása és fényképezése közben, illetve a Lakossági Fórumon való közreműködésükkel támogatták ezt a munkát.

MELLÉKLET: HELYI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGÉNEK JEGYZÉKE

Felsőnána helyi védelem alatt álló építészeti örökségeinek jegyzéke

A helyi területi védelem alatt álló területek elnevezése és lehatárolása
Helyi értékvédelmi terület a település belterületének egésze, kivéve a kertvárosias lakóterületet

A helyi egyedi védelem alatt álló épületek

Sor-szám	Helyrajzi szám	Utca, házszám	Megnevezés	Örökségvédelmi hatás-tanulmány szerinti szám
1.	463.	Rákóczi u. 6.	Lakóház	2.
2.	460.	Rákóczi u. 10.	Lakóház és gazdasági épület	3.
3.	455.	Rákóczi u. 20.	Lakóház és gazdasági épület	4.
4.	426.	Rákóczi u. 21.	Lakóház	5.
5.	454.	Rákóczi u. 22.	Lakóház és gazdasági épület	6.
6.	453.	Rákóczi u. 24.	Lakóház és gazdasági épület	7.
7.	452.	Rákóczi u. 26.	Lakóház és gazdasági épület	8.
8.	443.	Rákóczi u. 42.	Lakóház	10.
9.	440.	Rákóczi u. 46.	Lakóház	11.
10.	414/1.	Petőfi u. 1.	Lakóház	12.
11.	12.	Dózsa Gy. u. 7.	Lakóház	14.
12.	32.	Dózsa Gy. u. 17.	Lakóház	15.
13.	37.	Dózsa Gy. u. 21.	Lakóház és gazdasági épület	16.
14.	59.	Dózsa Gy. u. 32.	Lakóház	17.
15.	63.	Dózsa Gy. u. 34.	Lakóház és gazdasági épület	18.
16.	67.	Dózsa Gy. u. 36.	Lakóház	19.
17.	70.	Dózsa Gy. u. 37.	Lakóház	20.
18.	79.	Dózsa Gy. u. 42.	Lakóház és gazdasági épület	21.
19.	83.	Dózsa Gy. u. 45.	Lakóház	22.
20.	93.	Dózsa Gy. u. 53..	Lakóház	23.
21.	97.	Dózsa Gy. u. 57.	Lakóház	24.
22.	190.	Ady Endre u. 10.	Lakóház	25.
23.	182.	Ady Endre u. 14.	Lakóház	26.
24.	159.	Ady Endre u. 28.	Lakóház	27.
25.	181.	Ady Endre u. 15.	Lakóház	28.
26.	150.	Ady Endre u. 33.	Lakóház	29.
27.	142.	Ady Endre u. 37.	Lakóház	30.
28.	133.	Ady Endre u. 40.	Lakóház	31.
29.	132.	Ady Endre u. 41.	Lakóház	32.
30.	125.	Ady Endre u. 44.	Lakóház és gazdasági épület	33.
31.	124.	Ady Endre u. 45.	Lakóház	34.
32.	120.	Ady Endre u. 47.	Lakóház és kút közt.	35.
33.	278.	Béke u. 17.	Lakóház és gazdasági épület	37.
34.	282.	Béke u. 19.	Lakóház	38.
35.	394.	Kossuth L. u. 4.	Lakóház és gazdasági épület	39.
36.	389.	Kossuth L. u. 9.	Lakóház	40.
37.	384.	Kossuth L. u. 14.	Lakóház	41.
38.	375.	Kossuth L. u. 23	Lakóház	42.
39.	382.	Kossuth L. u. 16.	Lakóház	43.
40.	368.	Kossuth L. u. 28.	Lakóház	44.
41.	357.	Kossuth L. u. 39.	Lakóház	45.
42.	363.	Kossuth L. u. 33.	Lakóház és gazdasági épület	46.
43.	362.	Kossuth L. u. 34.	Lakóház és gazdasági épület	47.
44.	606.	Szabadság u. 5.	Lakóház	49.
45.	611.	Szabadság u. 10.	Lakóház	50.
46.	614.	Szabadság u. 12.	Lakóház	51.

MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

Felsőnána Dózsa Gy. u. 1.	Műemlék törzsszám:	M 4107	Műemléki védelem alatt álló épületek	Hrsz.	3/1	1

Az 1789-1791 között épült későbarokk evangélikus templom a patakvölgyben futó utak találkozásánál alakult téren, a falu kitüntetett helyén uralja a látványt.
A templom szinte teljes belső berendezése megmaradt, és a XVIII. sz. végi állapotot mutatja.
Különleges értékét a kétoldalt is megjelenő vaskos oszlopokkal alátámasztott karzatképeik jelentik.

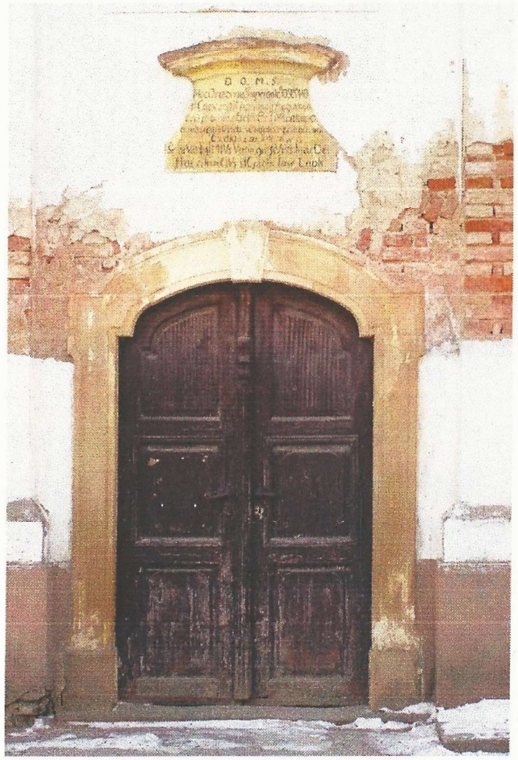

Védendő érték
A községben jellemző fésűs beépítési mód szerint, a telekhatárra telepített, utcára merőleges csapott nyeregtetővel fedett, hosszanti elrendezésű széles ereszaljával fedett un. „gangos" lakóépület tömege, hagyományos nyílásrendje és nyílászárói védendő helyi építészeti értéket képviselnek.

Korrekciós javaslat
A jelzett értékek megtartásán túl javasolt az épület simított külső felületképzése, egységes, színkiemelés nélküli fehér meszelése, és a nyílászárók zöld mázolása.

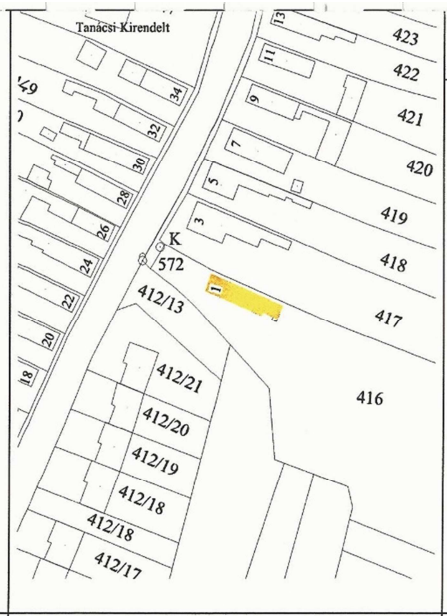

Felsőnána Rákóczi u. 1.
Lakóház

Hrsz.	416	1
Javasolt véd.	H1	

Védendő érték
Az utcára merőleges hosszanti elrendezésű nyeregtetővel fedett oromfalas, túlnyújtott ereszes, „gangos" lakóház egyszerű tömege, hagyományos nyílásrendje, és nyílászárói képeznek védendő építészeti értéket.

Korrekciós javaslat
Felújítás során a fenti értékek megőrzése mellett, a külsőben simított felületképzés, egységes fehér meszelés, valamint a jelenleginek megfelelő világosbarna mázolás javasolt.

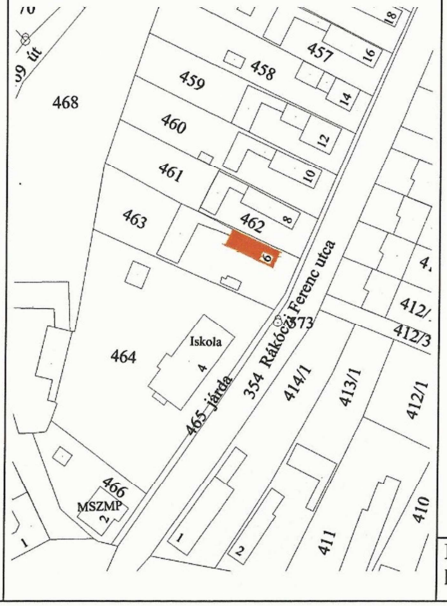

Felsőnána Rákóczi u. 6.
lakóház

Hrsz.	463	
Javasolt véd.	H1	2

Felsőnána Rákóczi u. 10.
lakóház, gazdasági épület

Hrsz.	460	3
Javasolt véd.	H1	

Védendő érték
A település a XIX. sz. első derekától fennmaradt egységes „kereszt csűrös" beépítésű portája az utcára merőleges, helyi karakterű csapott nyeregtetejű, széles eresszel képzett „gangos" lakóépület, valamint az átforduló pajta istálló egyszerű tömege, a megőrzött nyílásrend, és nyílászárók. Az utcai homlokzat erőteljes vízvető párkánnyal osztott, oromfali könyöklővel, finom vakolat díszekkel és szimmetrikus elrendezésű falsávokkal tagolt fehérre meszelt homlokzata, zsalus ablakai, település és gazdálkodástörténeti emlékként védendő helyi építészeti érték, a kúthházzal együtt.

Korrekciós javaslat
A pajta jelen formában történő megtartása, és az udvari homlokzattal együtt való fehér meszelés, és a fa részek világosbarna mázolása fontos települési érdek.
Javasolt az épülethez illő egyszerű sűrű léckerítés, és kapu készítése, a jellegtelen hegesztett vaskerítés helyett, esetleg annak felhasználásával.

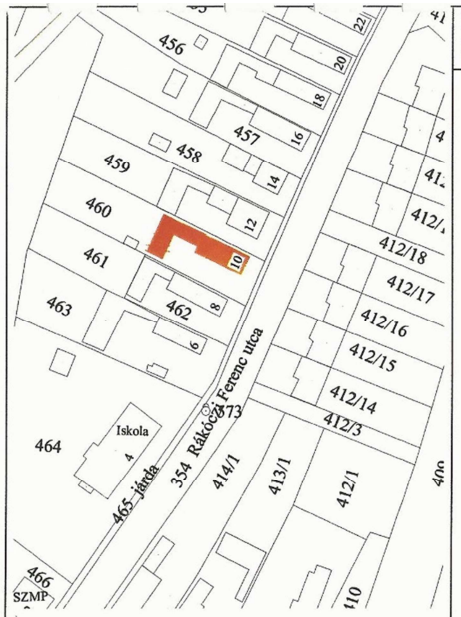

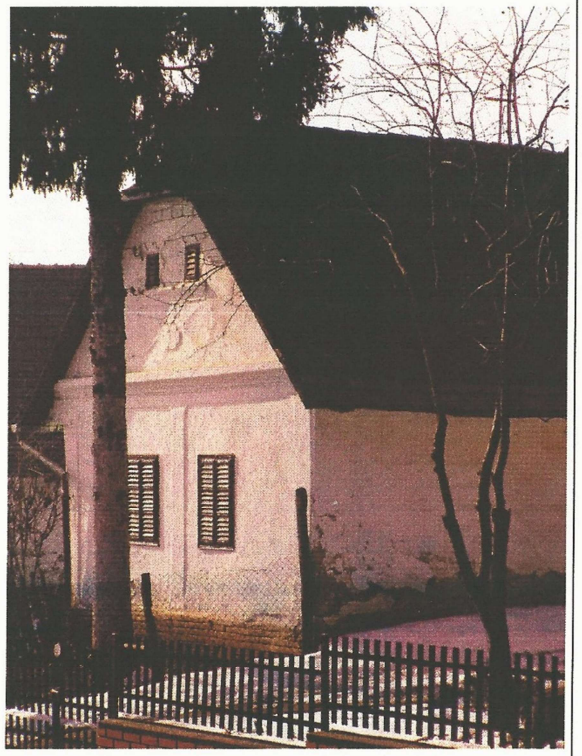

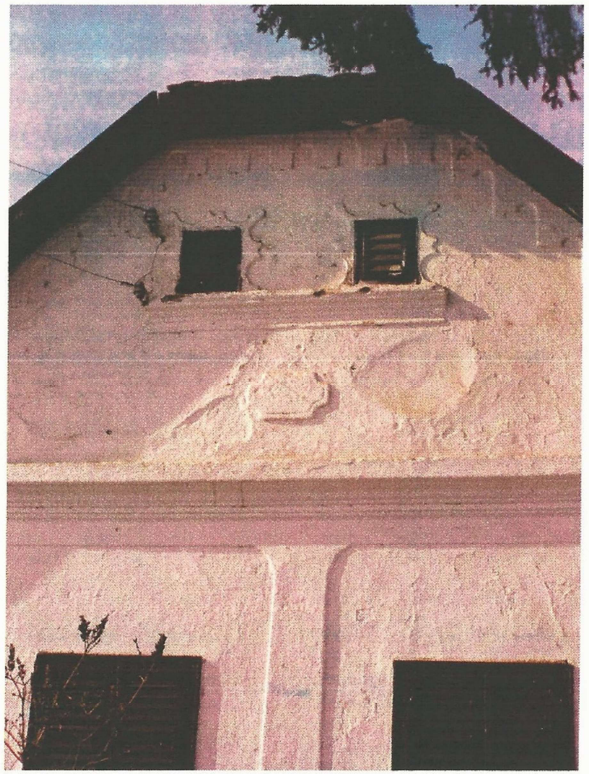

Védendő érték
Az eredetileg „keresztcsűrös” beépítésű porta, telekhatáron álló hosszanti elrendezésű csapott nyeregtetejű, túlnyújtott eresszel formált „gangos” lakóházának jellegzetes tömege, megosztott nyílásrendje, és nyílászárói település és gazdálkodástörténeti emlékként védendő helyi építészeti értéket jelentenek.

Korrekciós javaslat
A felsorolt értékek megőrzésén túl fontos az épület simított külső egységesen fehérre meszelt felülete, és a nyílászárók zöld vagy okker mázolása. Javasolt sűrűléces kapu készítése, esetleg a jelenlegi felhasználásával.

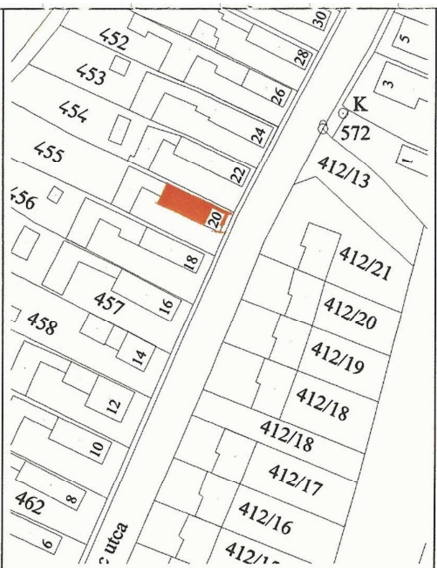

Felsőnána Rákóczi u. 20.
Lakóház

Hrsz.	455	4
Javasolt véd.	H1	

Védendő érték
Az utcakép fontos eleme, az utcára merőleges oldalhatárra telepített hosszanti elrendezésű nyeregtetős oromfalas széles eresszel formált „gangos” lakóépület tömege, hagyományos nyílásrendje, és nyílásméretei. A településképi jelentőségű épület védendő helyi építészeti érték.

Korrekciós javaslat
Az épület jelen formában való fenntartása mellett javasolt a jellegtelen hegesztett kerítés helyett az épülethez jobban illeszkedő egyszerű sűrűléc kerítés és kapu készítése.

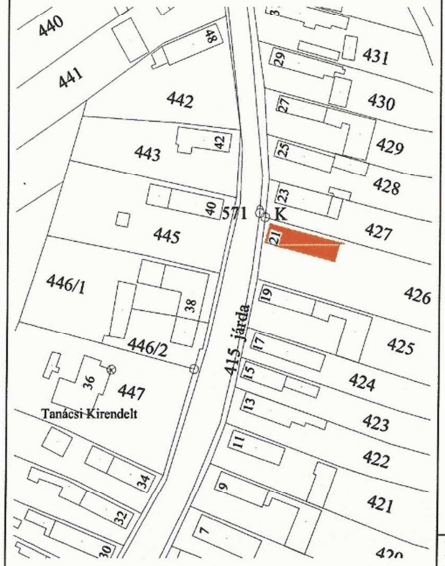

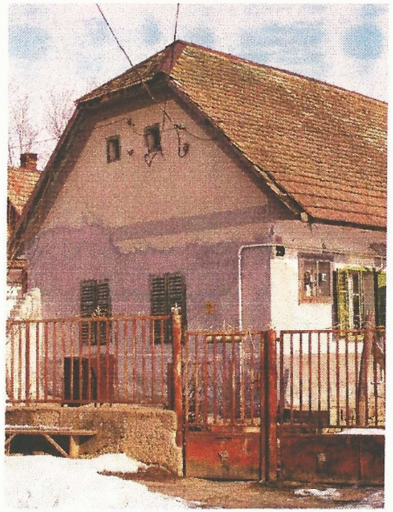

Felsőnána Rákóczi u. 21.
lakóház

Hrsz.	426	
Javasolt véd.	H1	5

Védendő érték
A keresztcsűrös beépítésű udvarként készült porta, helyi karakterének megfelelő csapott nyereggel fedett keskeny hosszanti elrendezésű „gangos" lakóházának tömege, hagyományos kiosztású nyílásrendje, megőrzött zsalus nyílászárói, a kúthházzal együtt, helyi építészeti értéket jelentenek

Korrekciós javaslat
Az épület külsejének simított felületen való egységes fehér meszelése, a nyílászárók világosbarna, okker vagy zöld mázolása.

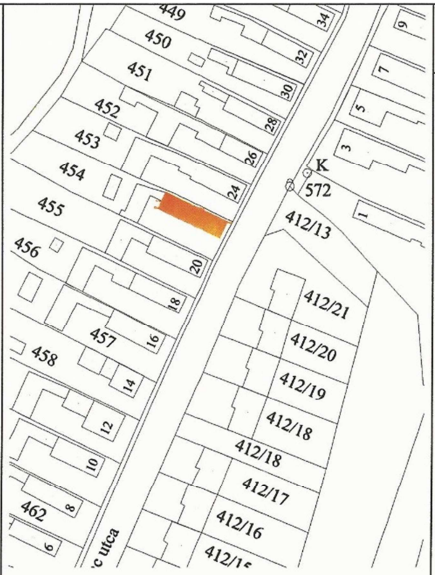

Felsőnána Rákóczi u. 22. **Lakóház**	Hrsz.	454	**6**
	Javasolt véd.	H1	

Védendő érték
A településre jellemző, utcára merőleges csapott nyeregtetővel fedett, széles ereszaljával alakított „gangos" lakóház tömege, megőrzött nyílásrendje, és zsalus ablakai, utcaképi jelentőségű helyi építészeti értékként védendők.

Korrekciós javaslat
Felújítás alkalmával azt épület külső simított felületen való fehér meszeléssel, és a felületek egységes zöld mázolásával képzendő. Az eresz vonalában képzendő kiemelt vízszintes, de szintén fehérre meszelt vakolta sáv segítené a homlokzat arányainak érvényesülését. Az épület jellegétől idegen, hegesztett vaskerítés helyett a sűrűléckerítés és kapu illeszthető jobban. Megfontolandó a gáz csatlakozás ésszerű rejtett kialakítása.

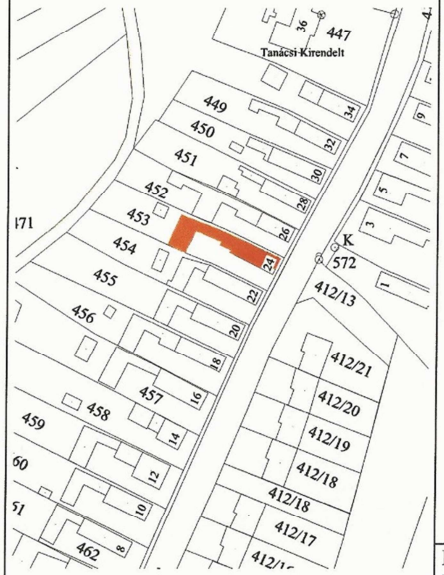

Felsőnána Rákóczi u. 24. **lakóház**	Hrsz.	453	
	Javasolt véd.	H1	**7**

Védendő érték
A keresztcsűrös beépítésű porta lakóépületének, utcára merőleges csapott nyeregtetejű, széles eresszel formált „gangos” és az istálló pajta egyszerű tömege, vízvető párkánnyal osztott vakolatdíszes oromzatos utcai homlokzata, udvari hagyományos nyílásrendje, nyílászárói, védendő helyi építészeti értéket képviselnek.

Korrekciós javaslat
Épület felújítás esetén feltétlenül falkutatás szükséges az utcai homlokzaton, és ennek eredményétől függően javasolt a két arányos méretű, hagyományos zsalus álló ablak beállítása, gázcsatlakozás egyidejű takarása és az épülethez való sűrűléckerítés és kapu elhelyezése.

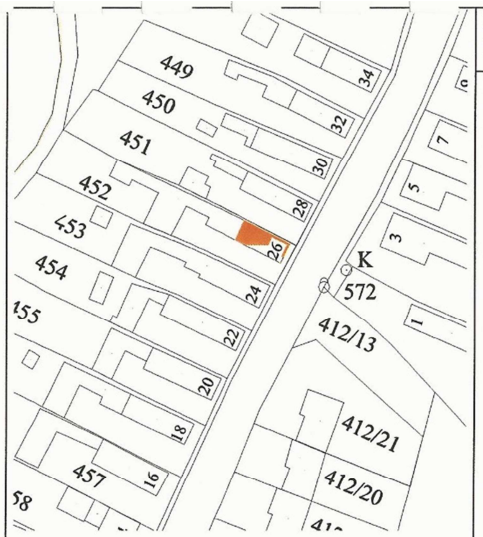

Felsőnána Rákóczi u. 26.
lakóház

Hrsz.	452	**8**
Javasolt véd.	H_2	

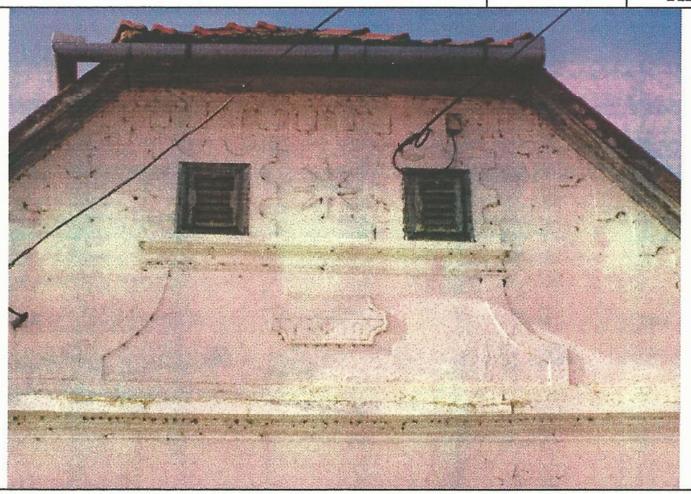

Felsőnána Rákóczi u. 42.
lakóház

Hrsz.	443	**10**
Javasolt véd.	H_2	

Védendő érték
A falu építészeti karakterének megfelelő utcára merőleges hosszanti elrendezésű csapott nyeregtetős széles eresszel formált lakóház tömege, vízvető párkánya és finom vakolatdíszekkel tagolt homlokzata, szép asztalos munkával készült utcai ablakai, oromfali padlás szellőzői képeznek védendő helyi építészeti értéket.

Korrekciós javaslat
Az épület felújítása alkalmával az értékek megőrzésén túl javasolt az udvari oldalon lévő, és az épület jellegétől idegen bővítmény eltávolítása és a hármas helyett, az utcai homlokzaton megmaradt álló ablakok szerinti nyílászárók elhelyezése, valamint a homlokzatok egységes színkiemelés nélküli fehér meszelése és világosbarna mázolása.

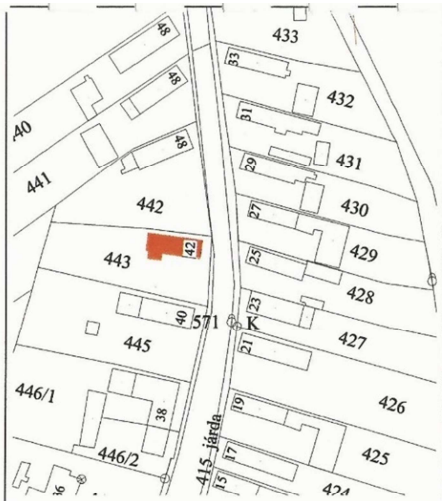

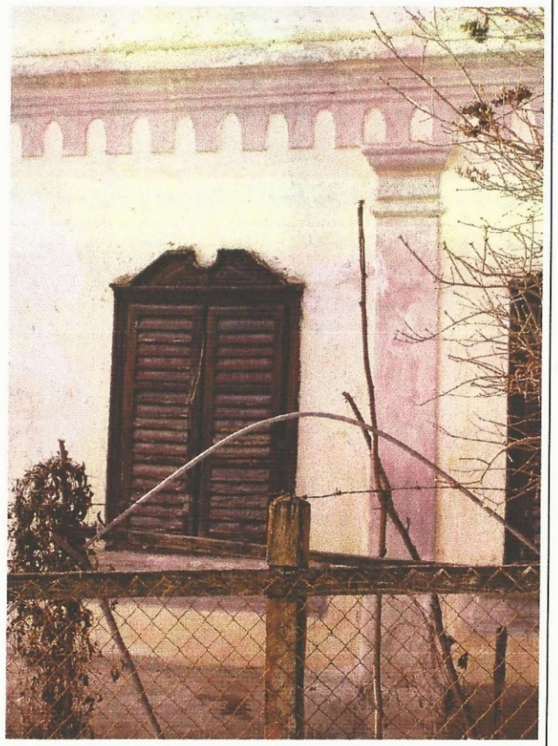

Védendő érték
A fűrészfogas beépítésű utca szakasz nyugati oldalának lezárását jelentő, az északi telekhatárra telepített hosszanti elrendezésű csapott nyeregtetővel fedett oldaltornácos lakóház tömege, hagyományos nyílásrendje, és nyílászárói, az utca felé feltáruló tornác míves, fejezetes oszlopai, utcaképi jelentőségű helyi építészeti értékként védendő.

Korrekciós javaslat
Felújítás esetén a fenti értékek megőrzésén túl, fontos az utcai homlokzat egységes, simított fehérre meszelt felületképzése, és az eredeti arányok szerinti ablakok, ajtók világosbarna, okker vagy zöld mázolása.

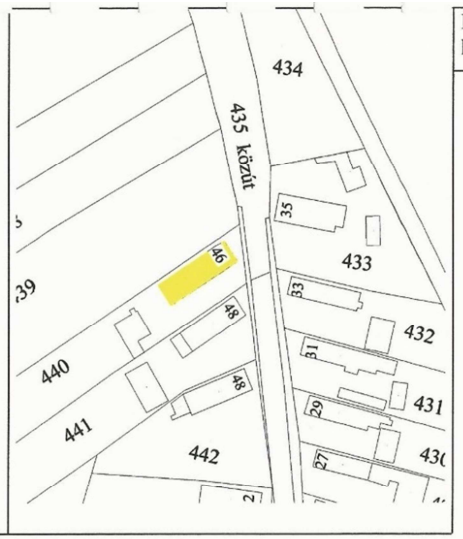

Felsőnána Rákóczi u. 46. lakóház	Hrsz.	440	**11**
	Javasolt véd.	H_2	

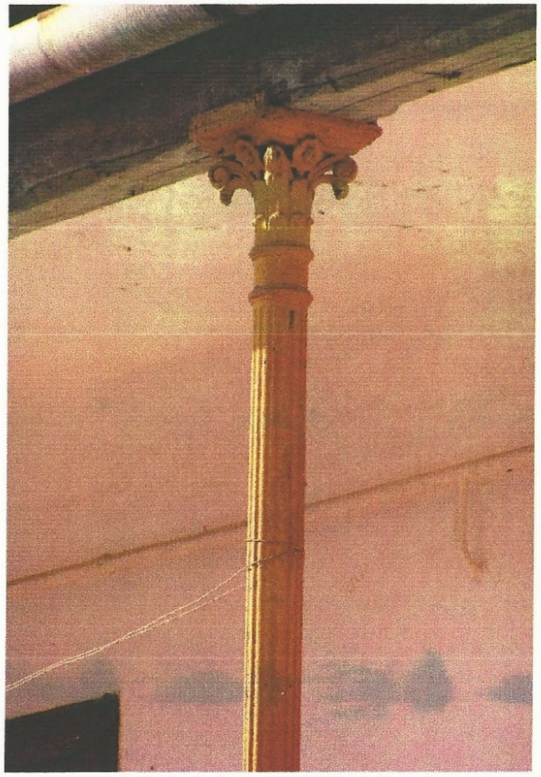

Védendő érték
A településen uralkodó, hosszanti elrendezésű csapott nyeregtetős, fa oszloptornácos lakóépület tömege, annak településképben elfoglalt jelentős szerepe, amely egyaránt meghatározó – sarok épületként – a Rákóczi és Petőfi utcákban ugyanúgy, mint a falu központi tere felőli, látványban településszerkezeti jelentőségű védendő helyi építészeti érték, hagyományos nyílásrendjével, nyílászáróival, felülvilágítós vésett tornác ajtajával, míves bádogos munkával készült ereszcsatorna ütstjeivel, tornácoszlopaival együtt.

Korrekciós javaslat
A jelzett értékek megőrzésén túl fontos az utcai homlokzat egységes simított fehérre meszelt felületképzése, zöld, okker vagy világosbarna mázolással. Javasolt az utca homlokzat előtti növényzet ritkítása, és egyszerű, az épület jellegéhez illő sűrűléces kerítés, kapu készítése.

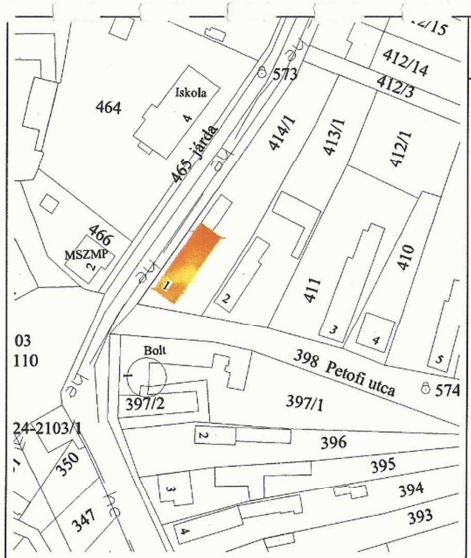

Felsőnána Petőfi u. 1. lakóház

Hrsz.	414/1	12
Javasolt véd.	H1	

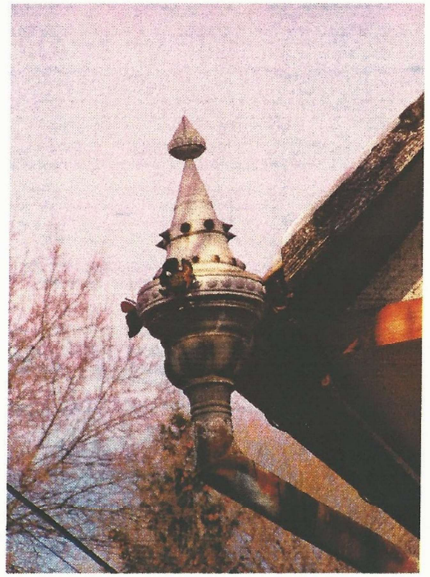

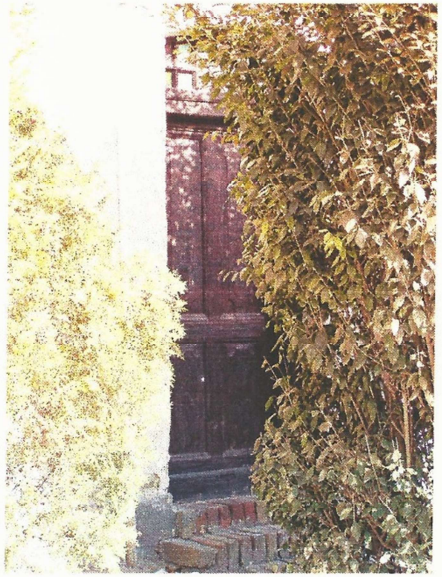

Védendő érték
A keskeny telkes utcához illeszkedő, utcára merőleges, tornácnélküli széles eresszel formált nyeregtetős oromfalas lakóépület egyszerű, szabályos tömege, részben megőrzött nyílásrendje, és nyílászárói helyi építészeti érték hordozói, és fontos része az egységes utcaképnek.

Korrekciós javaslat
Felújítás esetén feltétlenül szükséges falkutatás, és ennek megfelelően a korábbi kisméretű állóablakok visszaállítása csakúgy, mint az udvari homlokzaton. Fontos, hogy a külsőben egységes simított fehérre meszelt felület készüljön, a nyílászárók okker, zöld, vagy világosbarna mázolásával.

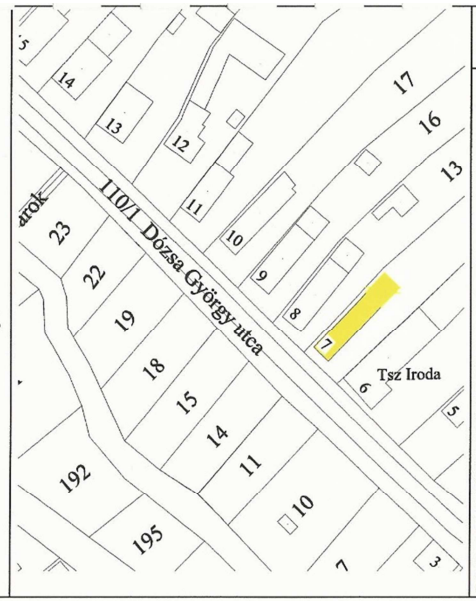

Felsőnána Dózsa Gy. u. 7.
lakóház

Hrsz.	12	**14**
Javasolt véd.	H2	

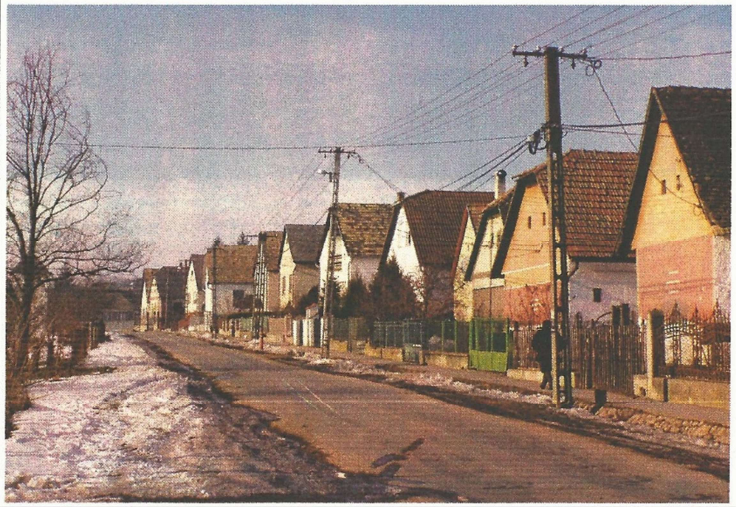

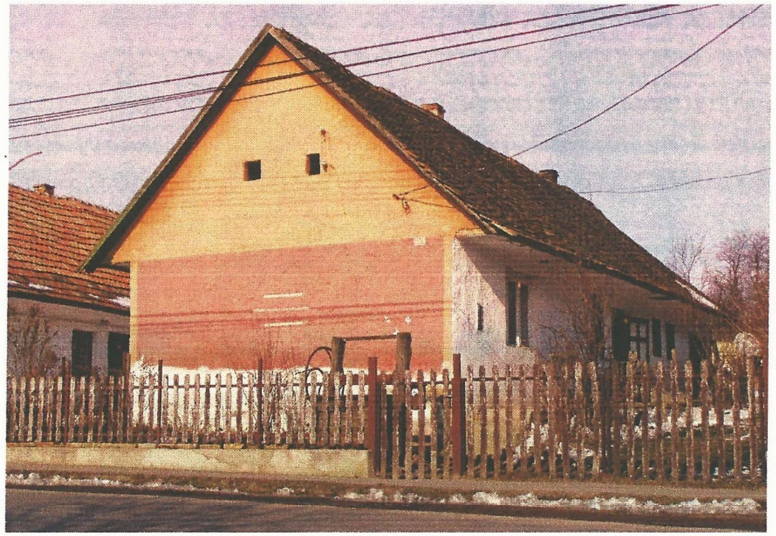

Védendő érték
A keskeny telkes utcához illeszkedő, utcára merőleges, tornácnélküli széles eresszel formált nyeregtetős oromfalas lakóépület egyszerű, szabályos tömege, részben megőrzött nyílásrendje, és nyílászárói helyi építészeti érték hordozói, és fontos része az egységes utcaképnek.

Korrekciós javaslat
Felújítás esetén az érétkek megtartása mellett fontos az egységes utcakép érdekében is, hogy az utcai homlokzat fehérre meszelt simított felületként jelenjen meg, a nyílászárók zöld mázolásával.

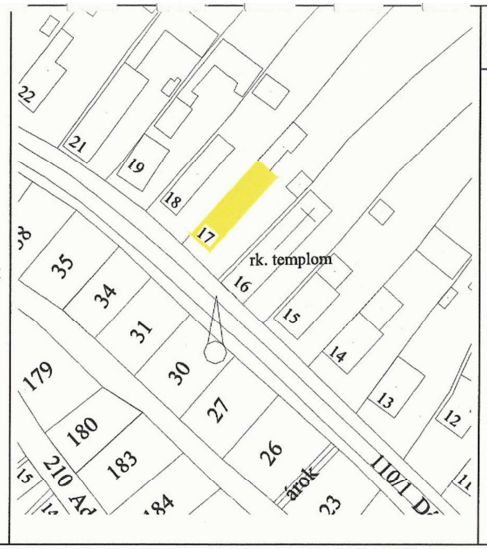

Felsőnána Dózsa Gy. u. 17.
lakóház

Hrsz.	32	**15**
Javasolt véd.	H2	

Védendő érték
A keskeny telkes utcához illeszkedő, utcára merőleges, tornácnélküli széles eresszel formált nyeregtetős oromfalas lakóépület egyszerű, szabályos tömege, részben megőrzött nyílásrendje, és nyílászárói helyi építészeti érték hordozói, és fontos része az egységes utcaképnek.

Korrekciós javaslat
Felújítás alakalmával feltétlenül javasolt a lakóépület simított, egységes fehér meszelésű felületképzése, a tornácbejáró feletti plasztikus díszítés erőteljes színezése helyett a homlokzattal azonos meszelése célszerű.

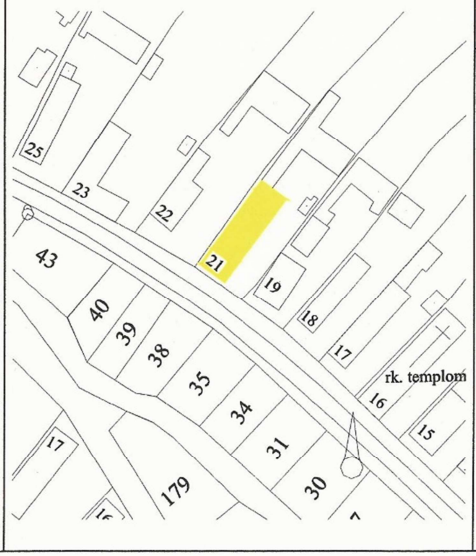

Felsőnána Dózsa Gy. u. 21.
lakóház, gazdasági épület

Hrsz.	37	**16**
Javasolt véd.	H2	

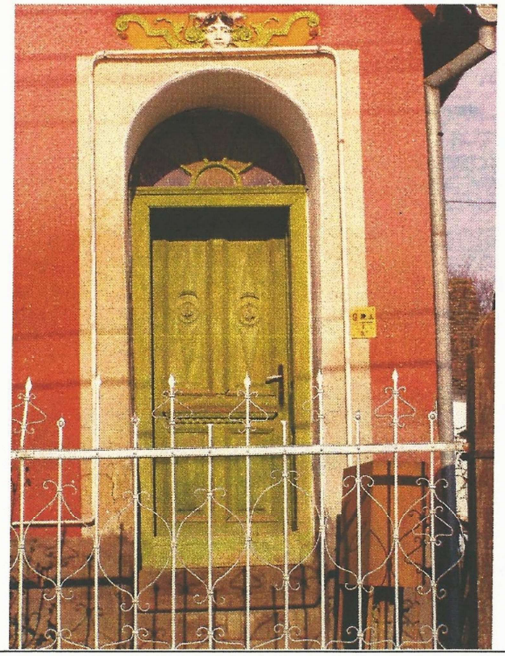

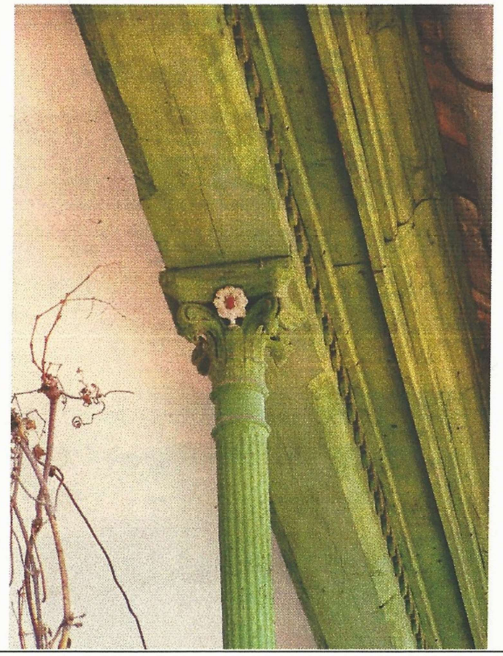

Védendő érték
A települési karaktereket viselő, utcára merőleges csapott nyereggel fedett oldaltornácos lakóépület tömege, részben megőrzött eredeti nyílásrendje, míves asztalos munkával készült tornácajtaja, esztergált tornácoszlopai képeznek védendő településképi, helyi építészeti értéket

Korrekciós javaslat
Felújítás esetén törekedni kell a még meglévő minták alapján az udvari oldalon lévő nyílászárók visszaállítására, és a homlokzat egységes fehér meszelésére.

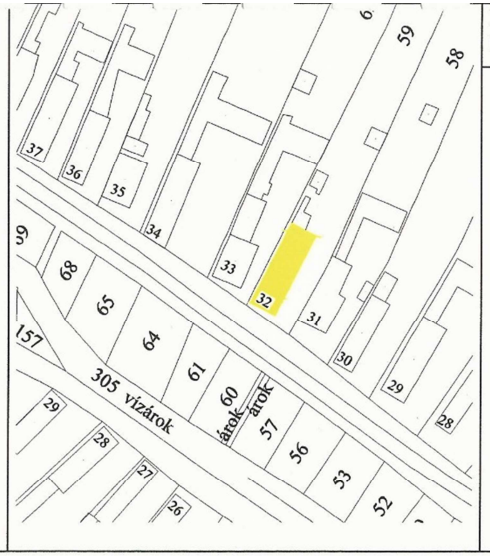

Felsőnána Dózsa Gy. u. 32.
lakóház

Hrsz.	59	17
Javasolt véd.	H2	

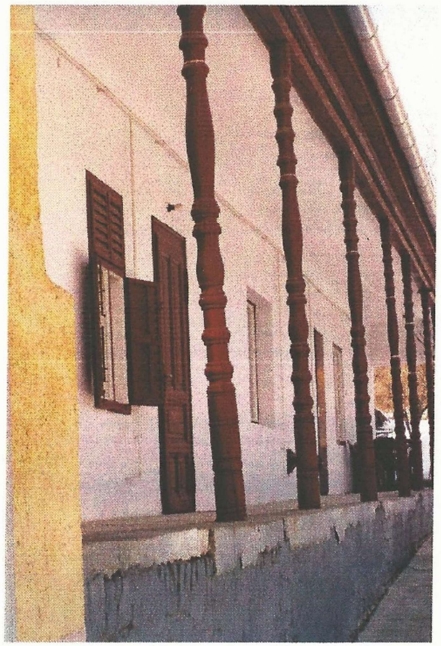

Védendő érték
A zártudvaros beépítésű porta csapott nyeregtetős oldaltornácos tömege, vízvető párkánya, tagolt homlokzata, megőrzött nyílásrendje, nyílászárói, külön is kiemelve az oromfali míves padlásablakot, és széldeszkát, a tornácoszlopok, a gazdasági épület eredeti formája, a tégladíszes homlokzat, a kovácsoltvas kerítés és kapu, település és gazdálkodástörténeti emlék, védendő helyi építészeti érték.

Korrekciós javaslat
Felújítás során a külsőben egységes színkiemelés nélküli simított felületképzése fontos, fehér meszeléssel, a nyílászárók zöld mázolását megtartva, a vaskerítés azonos színezésével.
Az eredeti formában megőrzött épület a befalazott tornácnyílás, akár ablak méretű rekonstrukciójával válhat teljessé.

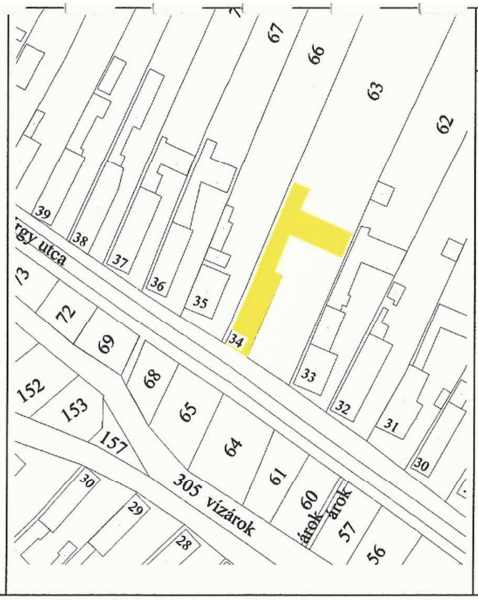

Felsónána Dózsa Gy. u. 34.
lakóház, gazdasági épület

Hrsz.	63	**18**
Javasolt véd.	H2	

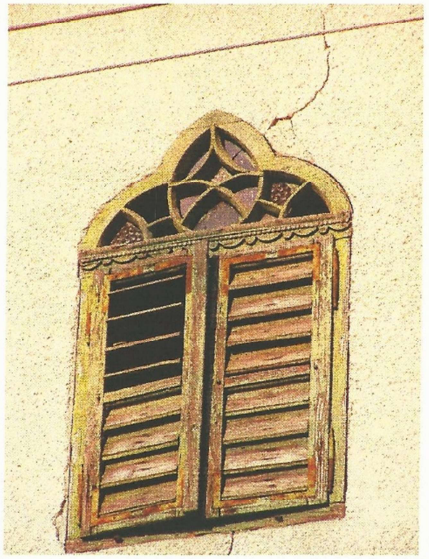

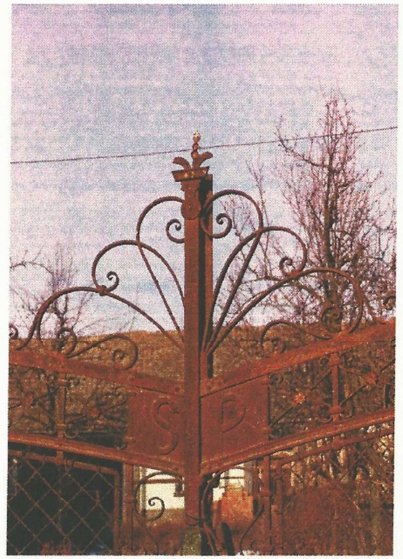

Védendő érték
Az egységes képet mutató utcakép fontos elemeként őrzendő a helyi építési karaktereket képviselő, a „fésűs” beépítési mód szerint telepített, hosszanti elrendezésű csapott nyeregtetős széles eresszel formált lakóépület tömege, hagyományos nyílásrendje, és részben megmaradt nyílászárói településképi, helyi építészeti értékként védendő.

Korrekciós javaslat
Felújítás során az utcai homlokzat felületét simítva, egységesen fehérre meszelve, míg a fa részeket zöld, okker vagy világosbarna színre javasolt készíteni.

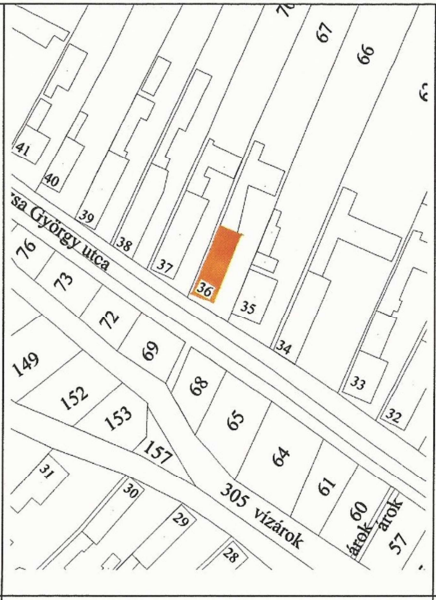

Felsőnána Dózsa Gy. u. 36.
lakóház

Hrsz.	67	**19**
Javasolt véd.	H1	

Védendő érték
Az egységes képet mutató utcakép jelentős része a helyi jeleget viselő oldalhatáron álló beépítésű csapott nyeregtetős, oldaltornácos lakóépület tömege, eredeti nyílásrendje, és nyílászárói, tornácoszlopai, és a kútház, településképi, helyi építészeti értékként védendők.

Korrekciós javaslat
Az épület értékeinek megőrzésén túl az utcai tornácnyílás legalább ablak méretű kibontása, és az épület jellegéhez illeszkedő sűrűléc kerítés és kapu készítése.

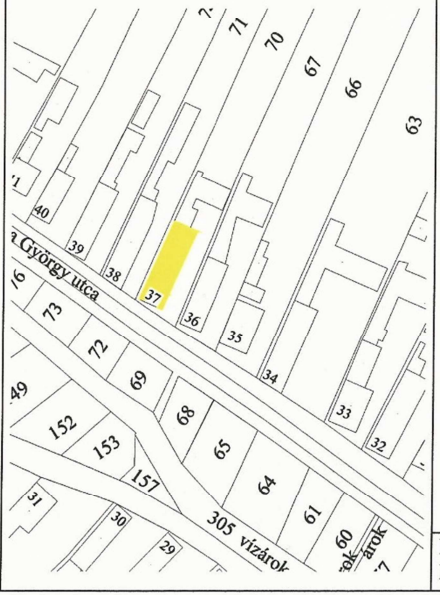

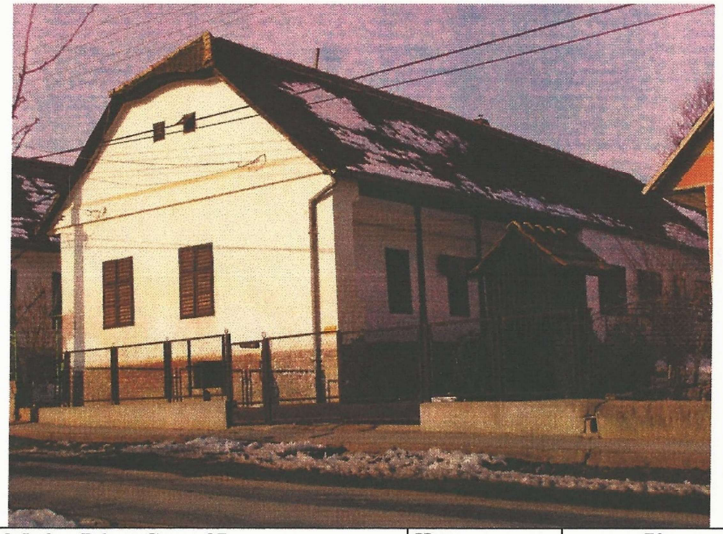

Felsőnána Dózsa Gy. u. 37.
lakóház

Hrsz.	70	
Javasolt véd.	H2	**20**

Pontosítás: **Felsőnána, Dózsa György u. 42.** **HRSZ 79**

Védendő érték
A településen, építési karaktert jelentő porta zártudvaros beépítés, a lakóépület csapott nyeregtetős tömege, megőrzött eredeti nyílásrendje, nyílászárói az átforduló pajta eredeti aránya, és a góré és kútház teszi teljessé az így település és gazdálkodástörténeti emléket, ami helyi építészeti értékként védendő.

Korrekciós javaslat
Az épületek jelzett értékeinek megtartásán túl javasolt a külsőben egységes simított fehér meszelés, valamint az épület jellegéhez jól illeszkedő sűrűléckerítés és kapu készítése.

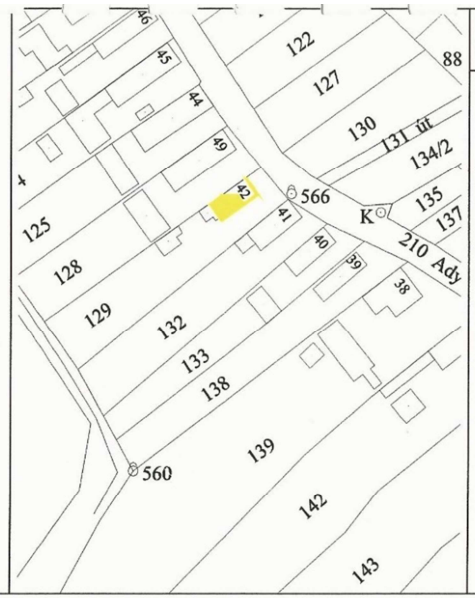

Felsőnána Ady Endre u. 42.
lakóház

Hrsz.	79	21
Javasolt véd.	H2	

Védendő érték
Az utcára merőleges nyeregtetővel fedett oromfalas, széles ereszaljával fedett „gangos” lakóépület egyszerű tömege, hagyományos nyílásrendje, és nyílászárói településképi jelentőségű védendő helyi építészeti értéket képeznek.

Korrekciós javaslat
Felújítás során fontos, hogy a homlokzatok simított felületen való egységes fehér meszelést kapjanak, a nyílászárók pedig okker, zöld vagy világosbarna mázolást.
Az épület jellegétől idegen hegesztett kerítés helyett a sűrűléces kerítés és kapu adja vissza az épület eredeti hangulatát.

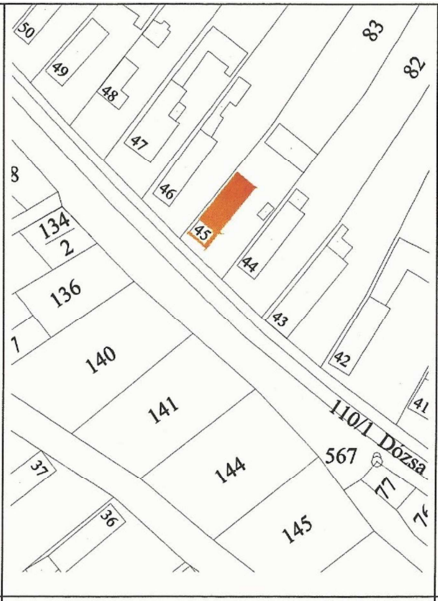

Felsőnána Dózsa Gy. u. 45. lakóház	Hrsz.	83	22
	Javasolt véd.	H_1	

Védendő érték
A telek határra telepített hagyományos csapott nyeregtetős oldaltornácos lakóépület tömege, megtartott nyílásrendje, nyílászárói, tornácoszlopai vésett felülvilágítós tornácajtaja helyi építészeti értéket jelentenek.

Korrekciós javaslat
Az épület felújításakor fontos, hogy az utcai homlokzat simított felületen fehér mázolást kapjon, a tornác, kerítés jellegű mellvédjének eltávolítása célszerű.
A jelenlegi kerítés helyett a sűrűléces kapu és kerítés idézheti fel az egykori épület hangulatát.

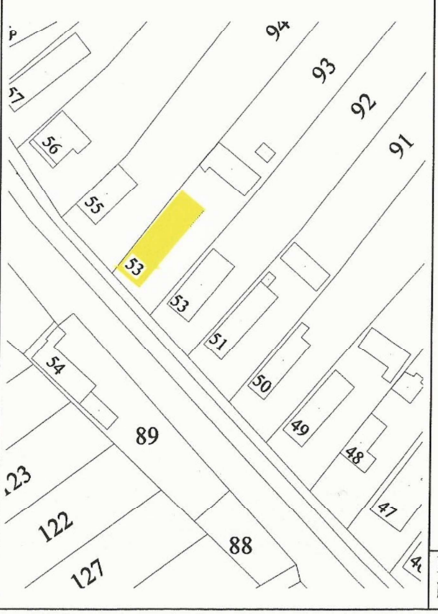

Felsőnána Dózsa Gy. u. 53. lakóház	Hrsz.	93	
	Javasolt véd.	H_2	23

Védendő érték
A XIX. sz. második felében épült telekhatáron álló csapott nyeregtetős széles eresszel fedett „gangos” lakóépület tömege, hagyományos nyílásrendje, részben megmaradt nyílászárói, vízvető párkánnyal, falsávokkal, finom vakolatdíszekkel készült homlokzata településtörténeti emlékként védendő helyi építészeti érték.

Korrekciós javaslat
Felújítás alkalmával a fenti értékek megtartása mellett szorgalmazni kell az udvari homlokzaton, a később elhelyezett, az épület jellegétől idegen formájú és méretű ablak helyett, a meglévők mintájára az eredeti helyreállítását, az épület egységes fehér meszelését, a nyílászárók okker színű mázolását.

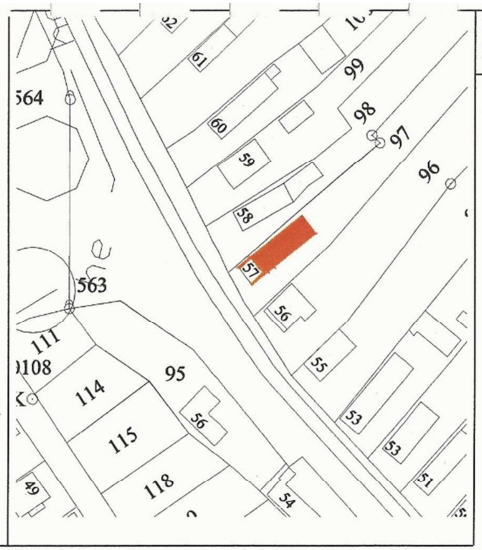

Felsőnána Dózsa Gy. u. 57.
lakóház

Hrsz.	97	24
Javasolt véd.	H1	

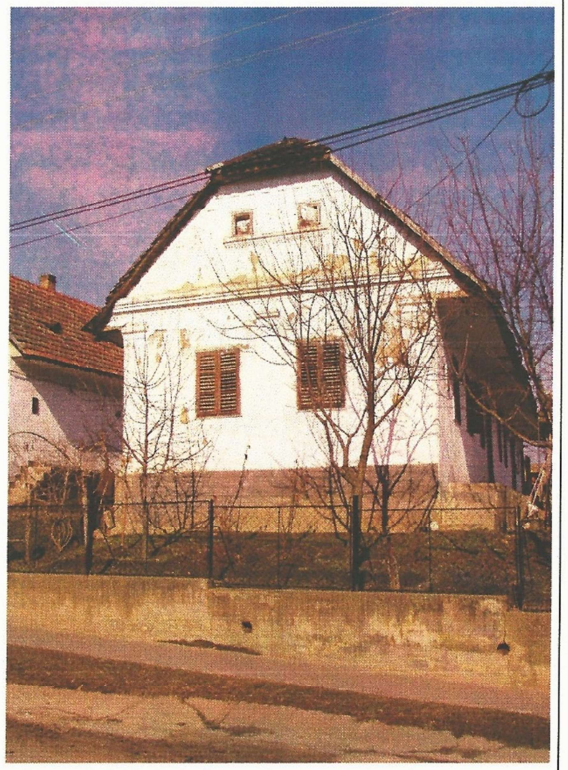

Felsőnána Ady Endre u. 10.
lakóház

Hrsz.	190	25
Javasolt véd.	H2	

Védendő érték
A széles telkes utca fésűs beépítési mód szerinti hosszanti elrendezésű, viszonylag keskeny, csapott nyeregtetejű széles eresszel fedett „gangos" lakóházának egyszerű tömege, az udvari oldal részben megőrzött nyílásrendje, és a különlegesen míves bádogos munkával készült, és kovácsmunkával megerősített, díszített táblás ablakok, és vimperga szerűen képzett szemöldökök díszítése feltétlenül megőrzendő jellegzetes helyi építészeti érték.

Korrekciós javaslat
Az épület felújítása előtt az utcai homlokzat falkutatása szükséges, és eredményétől függően az eredeti méretarányú ablakok visszaállítása javasolt.
Az udvari oldalon utólag elhelyezett hármas ablak helyett, arányos álló ablakok elhelyezése, valamint az utcai homlokzat simított felületen való fehér meszelése, és a nyílászárók zöld mázolása javasolt.

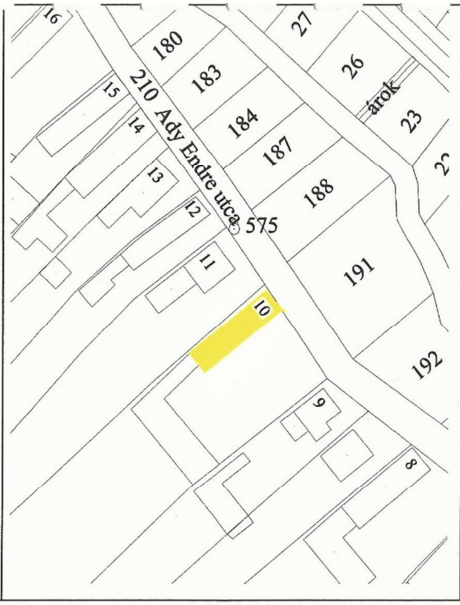

Védendő érték
A rendkívül keskeny telken, fésűs beépítési mód szerint épült, csapott nyeregtetős oldaltornácos lakóépület tömege, megőrzött nyílásrendje, és részben megmaradt nyílászárói, így a tornác bejárati felülvilágítós ajtó, valamint az oromfali padlásablak, az ereszcsatorna bádogüstje, a tornác oszlopok, védendő településképi helyi építészeti értéket jelentenek.

Korrekciós javaslat
Felújítás során a homlokzatok fehér vagy világos vajszínű meszelése, a nyílászárók egységes világosbarna, zöld vagy okker mázolása javasolt

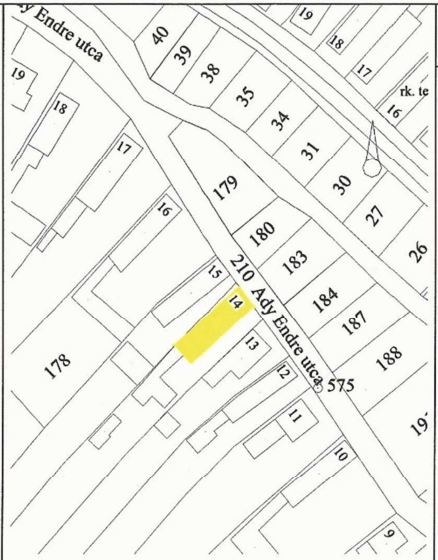

Felsőnána Ady Endre u. 14.
lakóház

Hrsz.	182	26
Javasolt véd.	H2	

Védendő érték
A településre jellemző zártudvaros porta csapott nyeregtetős széles eresszel fedett „gangos" lakóépület jó arányú tömege, eredeti nyílásrendje, és nyílászárói védendő településképi jelentőségű helyi építészeti értéket képviselnek.

Korrekciós javaslat
Az épület utcaképi szerepének mind teljesebb betöltése érdekében szorgalmazandó az épület értékeit rontó, semmibe vevő gázbekötés rejtett formában való módosítását. Az épület jellegétől idegen hegesztett, kékre mázolt kerítés helyett, egyszerű sűrűléc kapu, és kerítés javasolt.

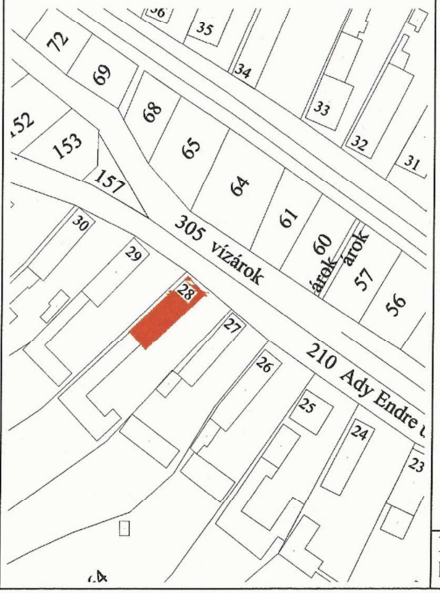

Felsőnána Ady Endre u. 28.
lakóház

Hrsz.	159	
Javasolt véd.	H1	27

Védendő érték
A rendkívül keskeny telken, fésűs beépítési mód szerint épült csapott, nyeregtetős oldaltornácos lakóépület tömege, hagyományos nyílásrendje, nyílászárói, köztük a míves asztalos munkával készült tornácajtó és a vízvető párkánnyal választott oromfali padlásablak, a finom vakolatdíszek, az esztergált tornácoszlopok utcaképi jelentőségű helyi építészeti értéknek védendők.

Korrekciós javaslat
Az épület külső felújítása esetén, halvány, vagy a jelenlegivel azonos, színkiemelés nélküli meszelése, míg a nyílászárók világosbarna mázolása javasolt.

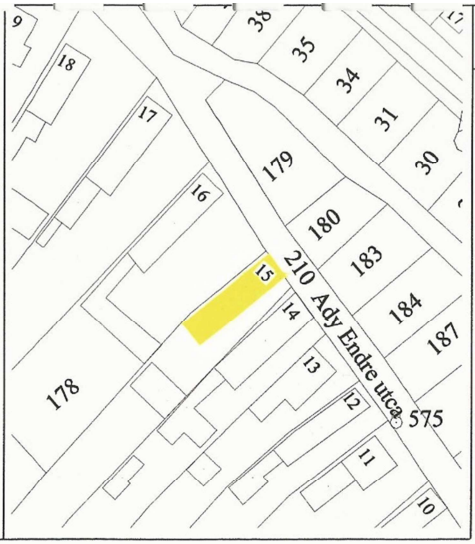

Felsőnána Ady Endre u. 15. lakóház	Hrsz.	181	**28**
	Javasolt véd.	H_2	

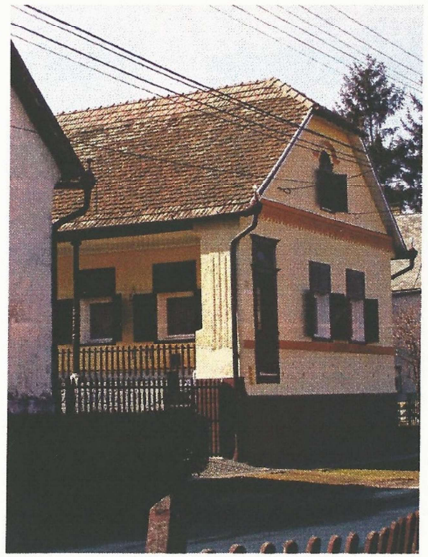

Védendő érték
A községre jellemző, utcára merőleges csapott nyeregtetejű, széles ereszaljával fedett „gangos” lakóépület tömege, vízvető párkánnyal osztott utcai homlokzatával, eredeti nyílásrendjével és részben megőrzött nyílászáróival, településképi jelentőségű védendő helyi építészeti érték, a vaskerítéssel együtt.

Korrekciós javaslat
Az épület utcaképi szerepének megtartása érdekében szorgalmazni kell az épület megjelenését rontó gázbekötés rejtett megoldását.
Festés esetén egységes színkiemelés nélküli fehér meszelés, és a nyílászárók okker, világosbarna vagy zöld mázolása javasolt.

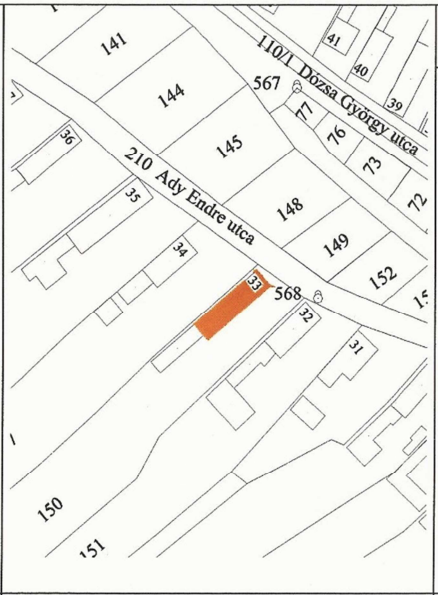

Felsőnána Ady Endre u. 33. lakóház	Hrsz.	150	29
	Javasolt véd.	H1	

Védendő érték
A községre jellemző, utcára merőleges csapott nyeregtetejű széles ereszaljával fedett „gangos” lakóépület tömege, részben megőrzött nyílásrendje, és nyílászárói, és a kútház, településképi jelentőségű védendő helyi építészeti érték.

Korrekciós javaslat
Az épület utcaképi szerepének megtartása érdekében szorgalmazni kell az utcai homlokzat simított felületen történő egységes, színkiemelés nélküli fehér meszeléssel, a nyílászárók okker, zöld vagy világosbarna mázolással.

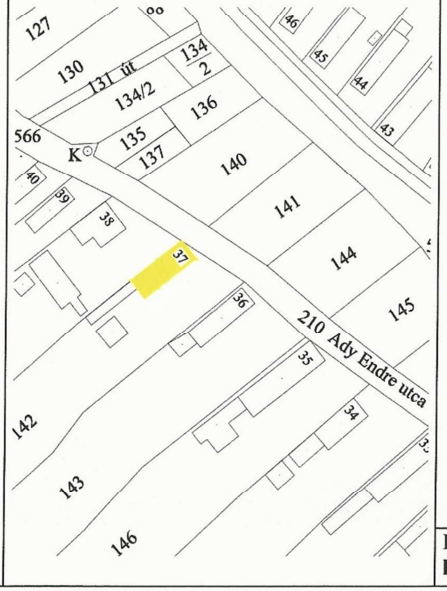

Felsőnána Ady Endre u. 37. lakóház	Hrsz.	142	
	Javasolt véd.	H2	30

Védendő érték
Az utca fűrészfogas beépítésű szakaszán a helyi hagyományok szerint elhelyezett, nyeregtetős széles eresszel készült „gangos” lakóház tömege, nyílásrendje, és részben megőrzött nyílászárói településképi jelentőségű, védendő helyi építészeti értéket képviselnek.

Korrekciós javaslat
Felújítás esetén javasolt az utólag beépített, eltérő méretű udvari ablak cseréje, a még meglévő, eredeti arányú nyílászárók szerint.
Az épület jellegétől idegen hegesztett kerítés, sűrűléckerítésre, kapura való cseréje segíthet a településkép még vonzóbbá tételéhez. Az épület utcai homlokzatának használhat, az előtte álló fa ágainak ritkítása, felnyírása.

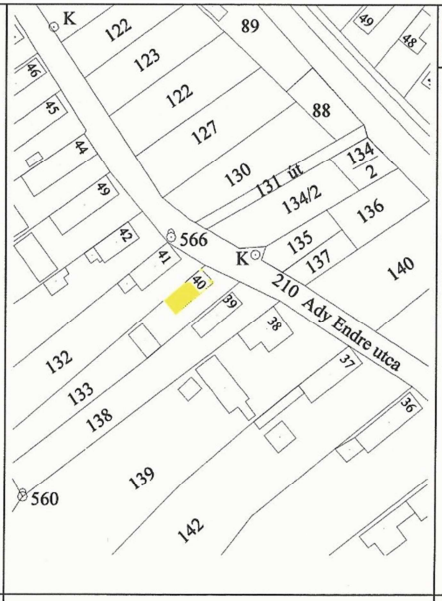

Felsőnána Ady Endre u. 40.
lakóház

Hrsz.	133	**31**
Javasolt véd.	H2	

Védendő érték
A falu egyik legrégibb épülete feltehetően a XIX. sz. első felében épült, a telekhatáron álló, csapott nyeregtetős széles eresszel fedett „gangos” lakóépület tömege, – amelynek jellemzője az átlagosnál meredekebb, és arányosan magasabb tető szerkezete, és az alacsony belmagasságra utaló eresz magasság – az épségben megmaradt nyílásrend és nyílászárók, azok kis méretei is sejtetik a korát.
A településtörténeti emlék feltétlenül megtartandó építészeti érték.

Korrekciós javaslat
Az épületen végzendő bármilyen építési munka megkezdése előtt, műemlékvédelmi szakértő közreműködését kell biztosítani, és falkutatás végzendő.

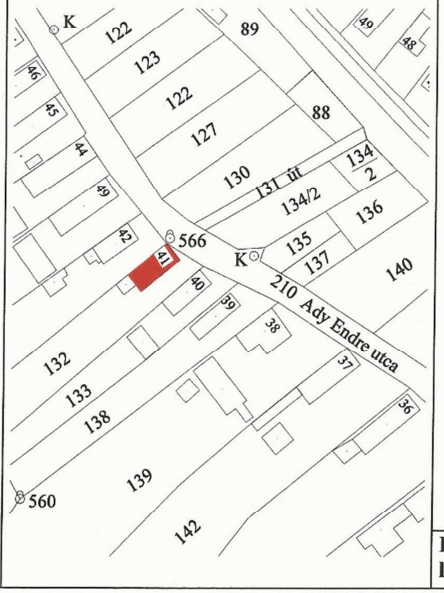

Felsőnána Ady Endre u. 41.
lakóház

Hrsz.	132	
Javasolt véd.	M	**32**

Védendő érték
A múlt század elején a már korábban kialakult települési jellegzetességek figyelembe vételével készült, telekhatáron álló, hosszanti elrendezésű csapott nyeregtetős, oldaltornácos lakóház tömege, hagyományos nyíláskiosztása, megőrzött ajtó, ablakai, a tornácoszlopok, és a gazdasági épület eredeti formája településképi jelentőségű, helyi építészeti értékként védendő.

Korrekciós javaslat
A jó műszaki állapotban lévő épületen is szorgalmazható az eredeti állapotot vagy azt megközelítő módosítás, így az egykori utcai tornác megnyitás illetve a jelenleginél szerényebb, de igazabb képet mutató egységes fehér meszelés.

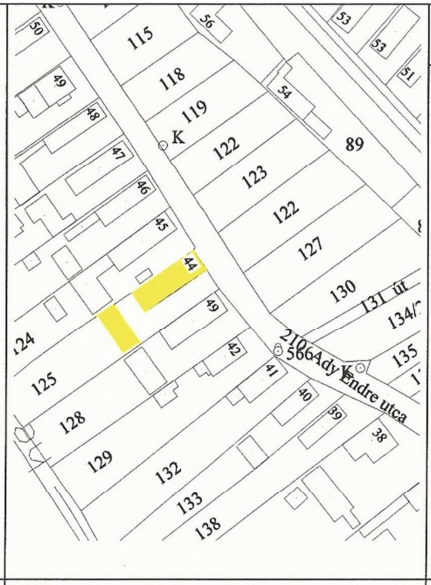

Felsőnána Ady Endre u. 44.
Lakóház, gazdasági épület

Hrsz.	125	**33**
Javasolt véd.	H2	

Védendő érték
Az uralkodó fésűs beépítési mód szerint, oldalhatárra telepített hosszanti elrendezésű, csapott nyeregtetős, széles eresszel formált „gangos" lakóház tömege, megtartott nyílásrendje, és a részben megőrzött nyílászárók településképi jelentőségű helyi építészeti értékként védendők.

Korrekciós javaslat
Az épület utcaképi szerepének javulását szolgálná az utcai homlokzat eredeti méretű és arányú álló zsalus ablakainak helyreállítása, valamennyi nyílászáró világosbarna, okker vagy zöld mázolása, valamint a jelenlegi helyett sűrűléc kerítés és kapu készítése.

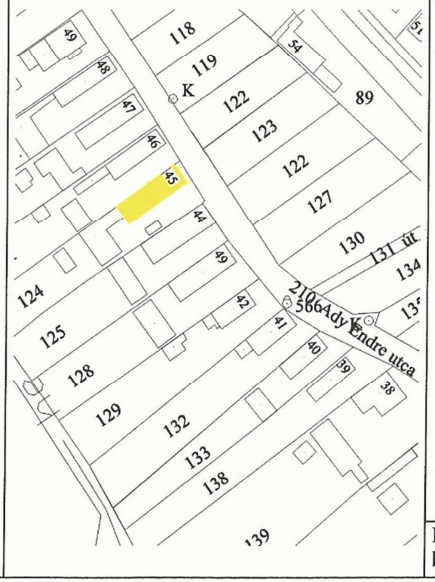

Felsőnána Ady Endre u. 45.
lakóház

Hrsz.	124	
Javasolt véd.	H2	**34**

Felsőnána Ady Endre u. 47.
lakóház, előtte kútház

Hrsz.	120	35
Javasolt véd.	H2	

Védendő érték
Az egységes utcakép része az oldalhatárra helyezett hosszanti elrendezésű csapott nyeregtetős, széles eresszel fedett „gangos" lakóház tömege, nyíláskiosztása, és nyílászárói településképi jelentőségű, egyben védendő helyi építészeti érték, az előtte – közterületen álló kerekes kúttal együtt.

Korrekciós javaslat
A településre jellemző épület méltóbb megjelenése érdekében szorgalmazni kell az utcai homlokzat simított felületen való egységes meszelését, valamint a nyílászárók okker, zöld vagy világosbarna mázolását.

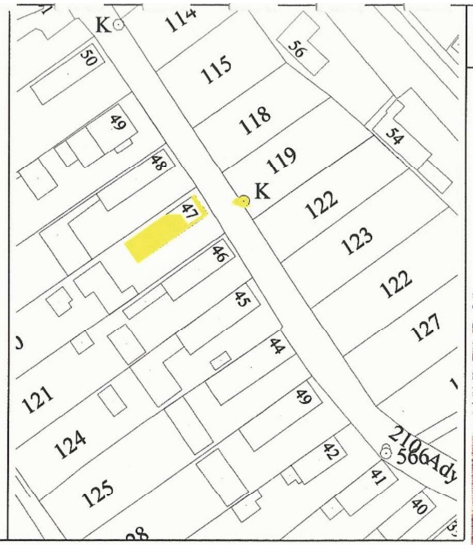

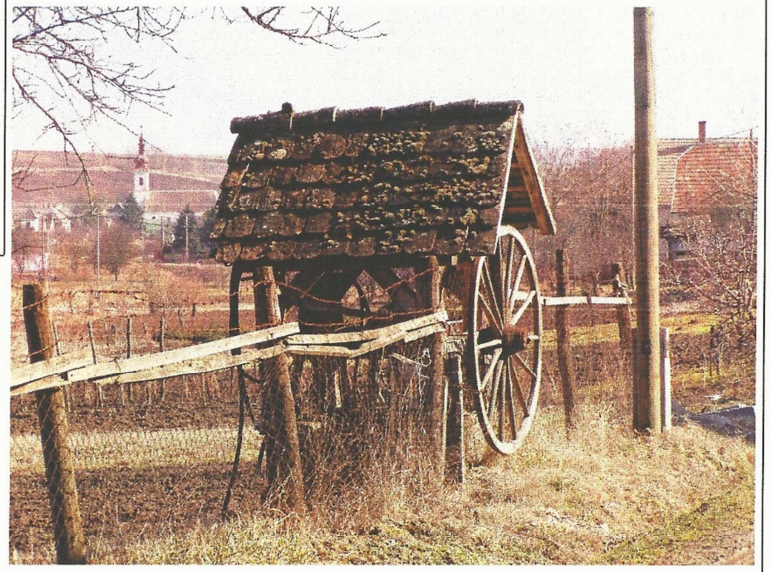

Védendő érték
Az utca fűrészfogas beépítésű szakaszán, az oldalhatáron álló hosszanti elrendezésű csapott nyeregtetős múlt század eleji lakóház tömege, feltáruló oldaltornácával, esztergált oszlopaival, hagyományos nyílásrenddel, és megőrzött nyílászárókkal, településképi jelentőségű védendő helyi érték.

Korrekciós javaslat
Az épület kedvezőbb településképi megjelenését segíti a tornác utcai nyílásának kibontása, helyreállítása, és ezen homlokzat simított felületű fehér meszelése, a vakolat díszek helyreállítása, és sűrű léckerítés, kapu beállítása.

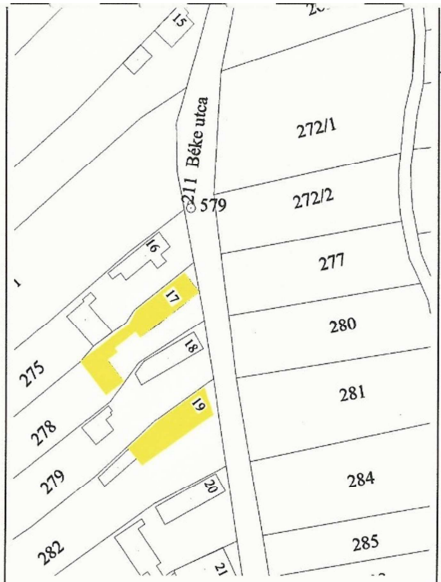

Felsőnána Béke u. 17.
lakóház, gazdasági épület

Hrsz.	278	**37**
Javasolt véd.	H2	

Védendő érték
Az utca fűrészfogas beépítésű szakaszán, az oldalhatáron álló hosszanti elrendezésű csapott nyeregtetős múlt század eleji lakóház tömege, feltáruló oldaltornácával, esztergált oszlopaival, hagyományos nyílásrenddel, és megőrzött nyílászárókkal, településképi jelentőségű védendő helyi érték.

Korrekciós javaslat
Az épület kedvezőbb településképi megjelenését segíti a tornác utcai nyílásának kibontása, helyreállítása, és ezen homlokzat simított felületű fehér meszelése, a vakolat díszek helyreállítása, és sűrű léckerítés, kapu beállítása.

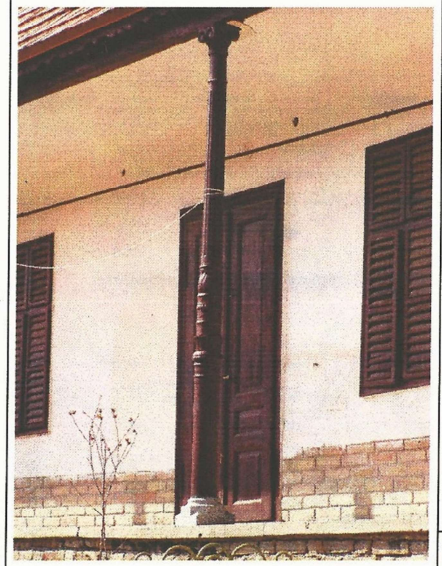

Felsőnána Béke u. 19.
lakóház

Hrsz.	282	
Javasolt véd.	H2	**38**

Védendő érték
A soros beépítésű telken, az oldalhatáron álló keskeny, hosszanti elrendezésű csapott nyeregtetejű széles eresszel fedett „gangos” lakóház tömege, hagyományos udvari nyílásrendje, a részben megőrzött nyílászárók, valamint a gazdasági épület eredeti formája, településképi jelentőségű, védendő helyi építészeti érték.

Korrekciós javaslat
Felújítás során szorgalmazni kell az épület jellegétől idegen utcai hármas ablak helyett, két arányos méretű álló ablak beállítását, és a nyílászárók világosbarna, zöld vagy okker színű mázolását.

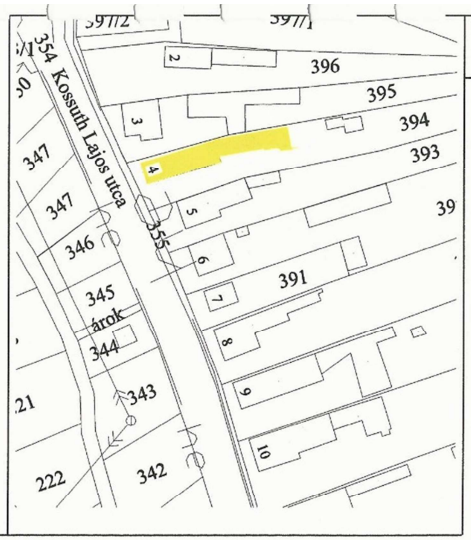

Felsőnána Kossuth L. u. 4. lakóház, gazdasági épület	Hrsz.	394	**39**
	Javasolt véd.	H_2	

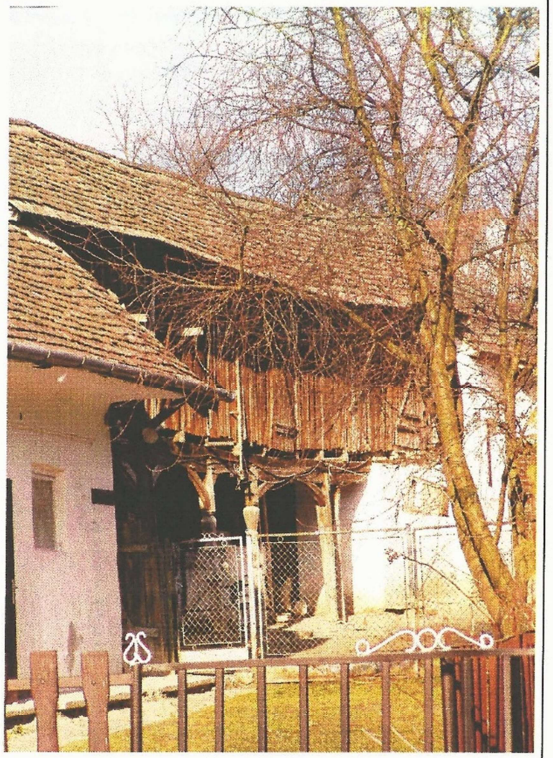

Védendő érték
A településre jellemző, oldalhatáron álló beépítésű csapott nyeregtetős, oldaltornácos lakóépület arányos tömege, vízvető párkánnyal osztott finom vakolatdíszes oromzata, tornácoszlopai, vaskerítése, képeznek helyi építészeti értéket.

Korrekciós javaslat
Felújítás során szorgalmazni kell az épület eredeti megjelenését biztosító két arányos méretű, formájú zsalus álló ablak beállítását, a vaskerítés egységes színezését, valamint a szerencsétlen gázbekötés rejtette tételét.

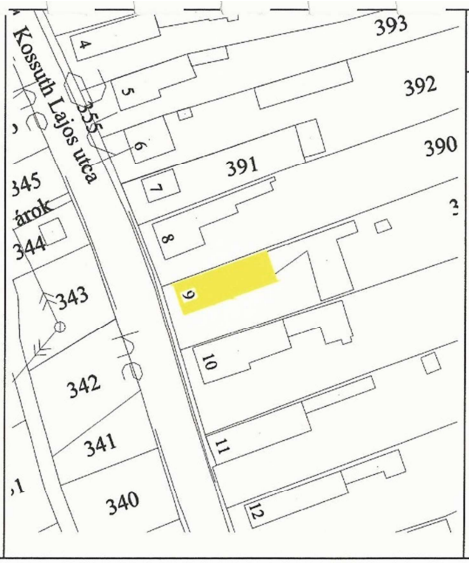

Felsőnána Kossuth L. u. 9.
lakóház

Hrsz.	389	**40**
Javasolt véd.	H_2	

Védendő érték
Az utcára merőleges csapott nyeregtetővel fedett, jó arányú oldaltornácos lakóépület tömege, megőrzött nyílásrendje, és nyílászárói, így az oromfalon lévő míves asztalos munkával készült padlásablak, valamint a tornácoszlopok képeznek védendő településképi jelentőségű helyi építészeti értéket.

Korrekciós javaslat
Az esedékes homlokzat felújítás során javasolt az oromfalat megosztó egykori vízvető párkány pótlására, a vízszintes, kiemelt vakolt falsáv készítése, a tornácbejáró helyén álló idegen nyílászáró helyett szabad nyílás, vagy ha szükséges téglaszélességnyi hátravont befalazás, amely egyértelműen jelzi, annak helyét.
A külső felület simított egységes fehér meszelése mellett a fa részek és a kerítés zöld mázolása célszerű.

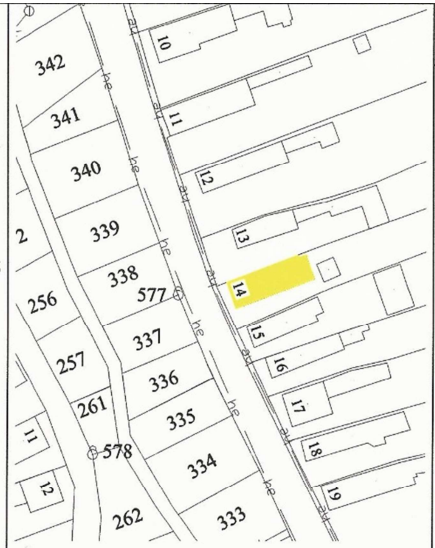

Felsőnána Kossuth L. u. 14.
lakóház

Hrsz.	384	**41**
Javasolt véd.	H2	

Védendő érték
A falu építészeti karakterét jelentő oldalhatáron álló csapott nyeregtetős oldaltornácos lakóház tömege, megőrzött nyílásrendje, nyílászárói, kiemelve az oromfali padlásablakot, az esztergált tornácoszlopok, védendő helyi építészeti értéket jelentenek.

Korrekciós javaslat
A felújítás alkalmával feltétlenül szükséges az utólagos falszigetelésen túl szorgalmazni kell, az oromfalat megosztó egykori vízvető párkány pótlására, a vízszinttel kiemelt vakolatsáv készítését, az utcai tornácnyílás kibontását, a külső simított felületképzést, egységes fehér meszeléssel, és a fa részek valamint a kerítés zöld vagy világosbarna, szintén egységes mázolását.

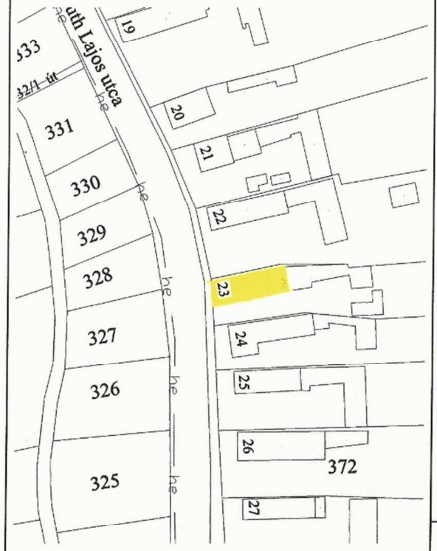

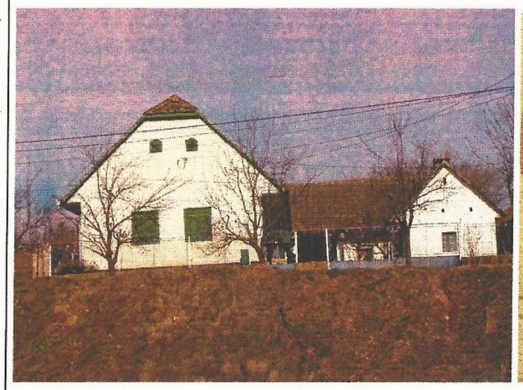

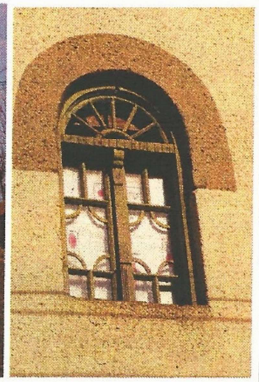

Felsőnána Kossuth L. u. 23.
lakóház

Hrsz.	375	
Javasolt véd.	H2	**42**

Felsőnána Kossuth L. u. 16.
lakóház

Hrsz.	382	**43**
Javasolt véd.	H2	

Védendő érték
A rendkívül keskeny telken, oldalhatárra épült, hosszanti elrendezésű jellegzetes csapott nyeregtetejű széles eresszel fedett „gangos" lakóház tömege, nyílászárói, zsalus padlásablakai képeznek településképi jelentőségű helyi építészeti értéket.

Korrekciós javaslat
Felújításkor javasolt a fenti értékek változatlan megtartása mellett, az egykori vízvető párkány pótlásaként, vízszintes vakolt falsáv készítése, a homlokzatok egységes fehér meszelése, a fa részek és a kerítés szintén egységes világosbarna, míg a falon futó gázvezeték fehér mázolása. Megjegyzendő, hogy a sűrűléc kerítés és kapu emelne az épület utcaképi jelentőségét, és jobban takarná a gázbekötés furcsaságát.

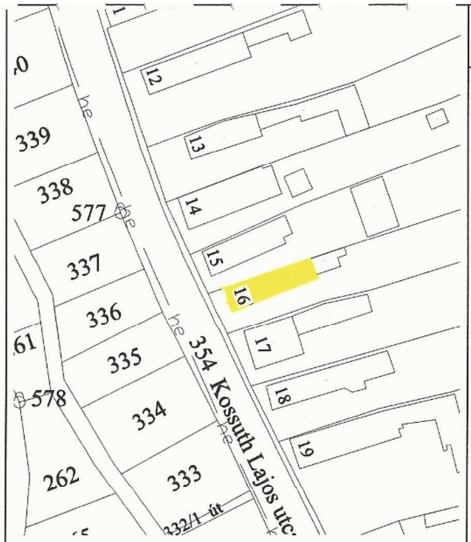

Védendő érték
Az uralkodó fésűs beépítési mód szerint épült utcára merőleges nyeregtetős, oromfalas, széles eresszel fedett „gangos” lakóház tömege, vízvető párkánnyal és az oromfali zsalus padlásablakok alatti könyöklővel tagolt homlokzata, megőrzött nyílásrendje és nyílászárói, településképi jelentőségű helyi építészeti értékként védendők.

Korrekciós javaslat
Az épület utcaképi jelentőségének erősítése érdekében, - a fent jelzett értékek megőrzésén túl – javasolt az épület egységes fehér meszelése, és a nyílászárók fa részeinek szintén egységes világosbarna, okker, vagy zöld mázolása.

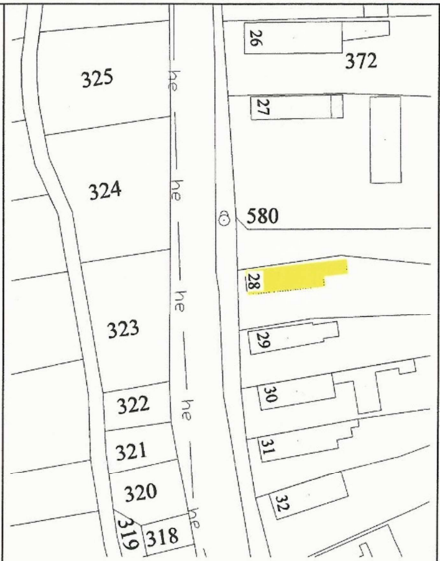

Felsőnána Kossuth L. u. 28. lakóház	Hrsz.	368	**44**
	Javasolt véd.	H2	

Védendő érték
Az uralkodó fésűs beépítési mód szerint épült, utcára merőleges nyeregtetős, oromfalas széles eresszel fedett „gangos” lakóház tömege, rendkívül finom munkával készült, díszesen keretezett farácsos oromfali padlásablakai, megőrzött nyílásrendje, nyílászárói településképi jelentőségű helyi építészeti értékként védendők.

Korrekciós javaslat
Az épület utcaképi jelentőségének erősítése érdekében – a fent jelzett értékek megőrzésén túl – javasolt az oromfalat megosztó, egykori vízvető párkány pótlására, a vízszintes, kiemelt vakolatsáv készítése, az épület külső simított felületképzése, és egységes fehér meszelése, a nyílászárók zöld, okker vagy világosbarna mázolása, valamint a sűrűléces kerítés és kapu készítése.

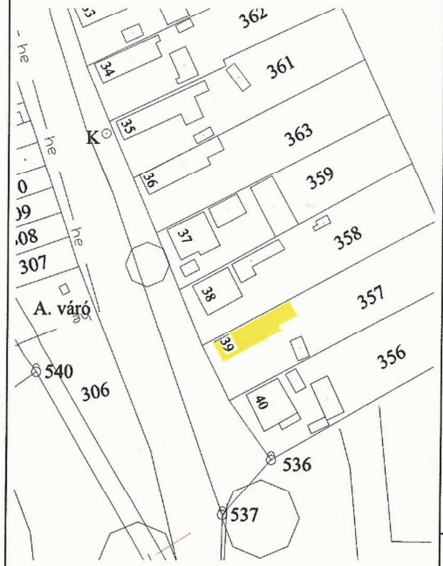

Felsőnána Kossuth L. u. 39. lakóház	Hrsz.	357	
	Javasolt véd.	H2	**45**

Védendő érték
A zártudvaros beépítésű porta lakóépület, utcára merőleges, csapott nyeregtetős széles eresszel formált tömege, utcai nyílásrendje, táblás ablakai, az oromfali farácsos tetőablakok, a gazdasági épületek hagyományos formája, nyílásai, védendő településképi jelentőségű, helyi építészeti értéket képeznek.

Korrekciós javaslat
Az épület utcaképi szerepének javítása érdekében szorgalmazni kell az oromfalat tagoló egykori vízvető párkány helyreállítását, vagy pótlására, a vízszintes, kiemelt vakolatsáv készítését, fehér meszeléssel. Javasolt az épület jellegétől teljesen idegen, és nyílásrendjét megbontó nyílászárók eredeti ablakoknak megfelelő helyreállítását, az istálló ajtó zöldre mázolt téglakeretezésének eltávolítása, csiszolással a nyerstégla helyreállítása, valamint az elütő, itt nem használatos, különböző színekre mázolt kerítés helyett sűrűléces kerítés és kapu kialakítása. Összegezve elvárható az épületek felújítóitól, a helyi építési színhasználati hagyományok tiszteletben tartása

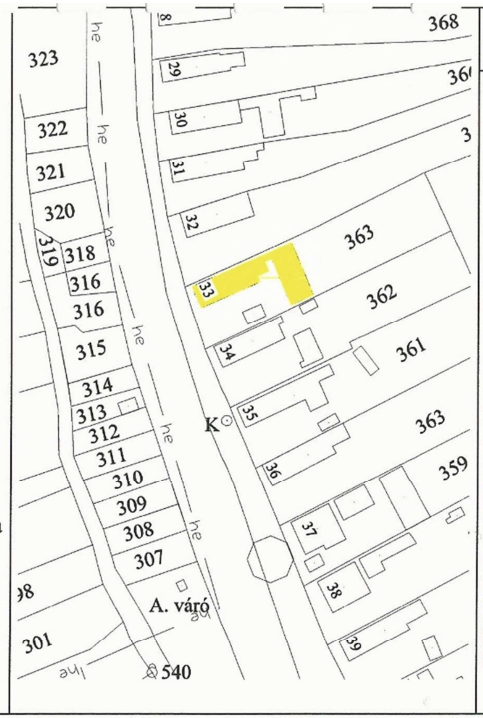

Felsőnána Kossuth L. u. 33.
lakóház, gazdasági épület

Hrsz.	363	46
Javasolt véd.	H2	

Védendő érték
Az un. négyzetes udvaros beépítésű porta csapott nyeregtetős széles eresszel fedett „gangos” tömege, megőrzött nyílásrendje, és nyílászárói, zsalus padlásablaka, a gazdasági épület eredeti formája, védendő településképi jelentőségű helyi építészeti érték.

Korrekciós javaslat
A példásan rendben tartott épület utcaképi jelentőségének fokozása érdekében javasolt az épület külső, simított felületen való – színkiemelés nélküli fehér meszelése.

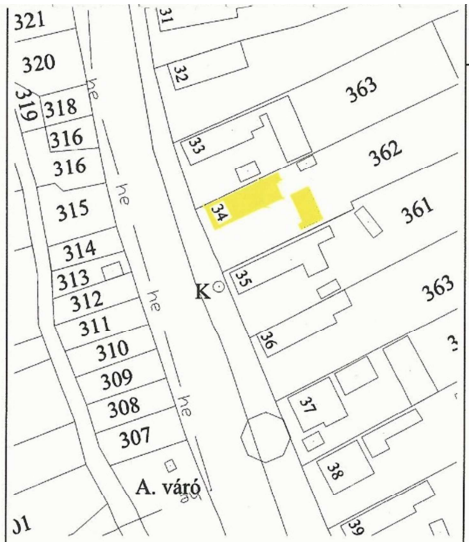

Felsőnána Kossuth L. u. 34.
lakóház, gazdasági épület

Hrsz.	362	**47**
Javasolt véd.	H_2	

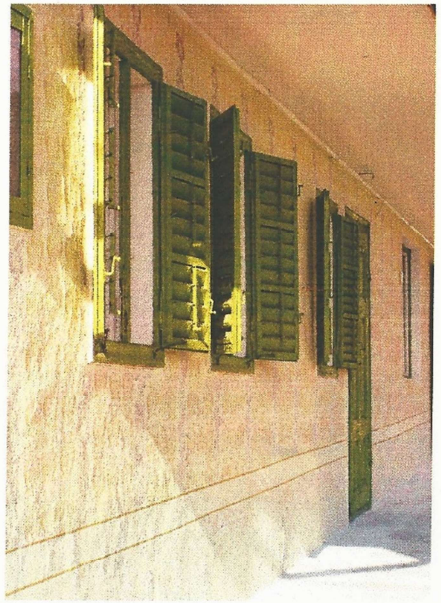

Védendő érték
Közvetlenül a telek végén álló partfal elé épült, utcára merőleges nyeregtetős, oromfalas, széles eresszel fedett „gangos" lakóépület arányos tömege, hagyományos nyílásrendje, és megőrzött finoman díszített nyílászárói, településképi jelentőségű védendő helyi építészeti érték, a mögötte vájt pince kamrával együtt.

Korrekciós javaslat
Felújítás esetén javasolt az egykori vízvető párkány helyett vízszintes kiemelt vakolt falsáv készítése, az épület egységes fehér meszelése, a nyílászárók szintén egységes világosbarna zöld, vagy okker mázolása, valamint a homlokzat előtti telekhatárra, sűrűléckerítés és kapu készítése.

Felsőnána Szabadság u. 5.
lakóház

Hrsz.	606	**49**
Javasolt véd.	H_1	

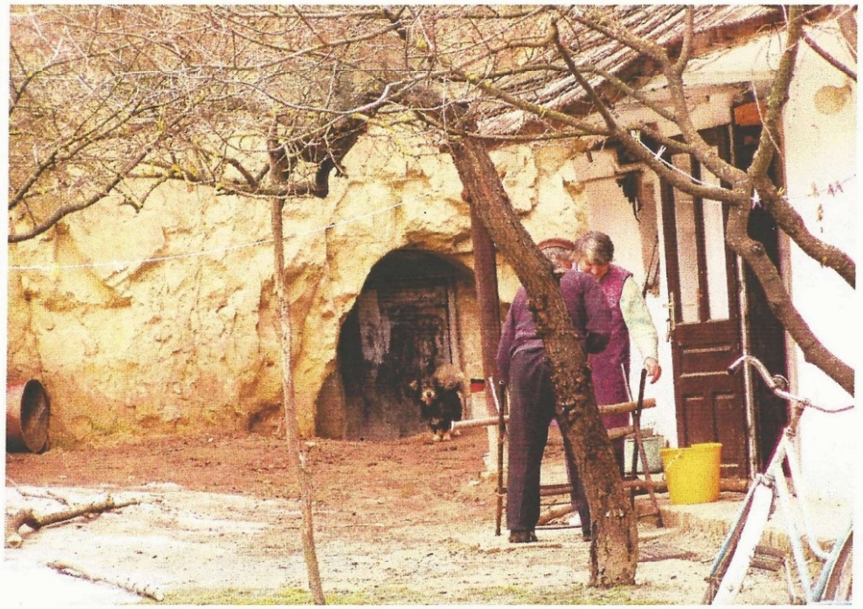

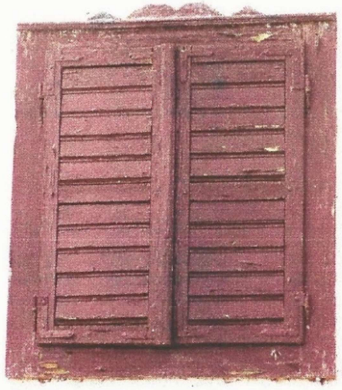

Védendő érték A telek határon álló hosszanti elrendezésű nyeregtetős, oromfalas, széles eresszel fedett „gangos" lakóház hagyományos, egyszerű tömege, megőrzött nyílásrendje, és nyílászárói, utcaképi jelentőségű, védendő helyi építészeti értéket képeznek. **Korrekciós javaslat** Felújítás alkalmával javasolt a korábbi oromfal vízvető párkány helyett, vízszintes vakolatsáv alkalmazása, az udvari homlokzat később behelyezett ablakai helyett, a meglévő régi zsalus ablakok szerinti méretű és formájúak behelyezése, az épület egységes fehér meszelése, nyílászárók zöld mázolása, valamint a jelenlegi kerítés helyett sűrűléc és kapu készítése.		**Felsőnána Szabadság u. 10.** **lakóház**	Hrsz. Javasolt véd.	611 **50** H2

Védendő érték
A településre jellemző oldalhatáron álló csapott nyeregtetős, oldaltornácos lakóépület tömege, eredeti nyílásrendje, és nyílászárói utcaképi jelentőségű helyi építészeti értéket jelentenek.

Korrekciós javaslat
Felújítás alkalmával az értékek megóvásán túl, az egykori oromfali vízvető párkány helyett, vízszintes vakolt falsáv készítendő. A külső, simított felületen való fehér meszelése a nyílászárók tornácoszlopok világosbarna, vagy okker mázolása, valamint az épület jellegéhez illő, sűrűléc kerítés és kapu készítése javasolt.

Felsőnána Szabadság u. 12.
lakóház
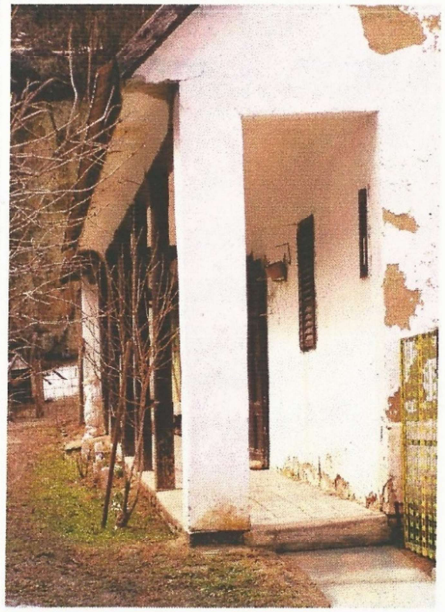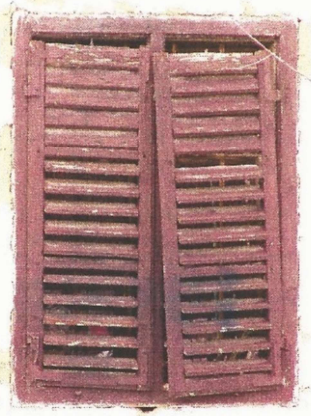
Hrsz.	614	**51**
Javasolt véd.	H_2